

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**Yakiv Bystrov
Oksana Petryna**

**TRANSLATION
AS
CREATION.
EDITING**

**IVANO-FRANKIVSK
2021**

УДК 81'255.4=111=161.2:808.2 (075.8)=111

Б65

*Друкується за ухвалою вченої ради факультету іноземних мов
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 11 від 22 червня 2021 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Славова Л. Л. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Білас А. А. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Бистров Я. В., Петрина О. С.

**Б65 Translation as Creation. Editing = Переклад як творчість. Редагування. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 244 с.
ISBN 978-966-640-513-8**

Навчальний посібник має на меті розвиток компетенції та навичок у галузі редагування перекладів і здатності гнучко й ефективно використовувати їх для вдосконалення як власних перекладів, так і з точки зору редакторської діяльності.

Посібник призначений для використання на практичних заняттях з редагування перекладу та практики перекладу для студентів випускних курсів закладів вищої освіти, які поглиблюють навички усного та письмового перекладу з англійської мови на українську. Підручник складається із двох розділів. У першому розділі пропонуються теми, які не охоплюються лекційним курсом “Теорія і практика перекладу” та слугують матеріалом для самостійної роботи студентів. Розділ складається з базового матеріалу для самостійного опрацювання та питань для перевірки знань. Вправи та завдання, запропоновані у другому розділі посібника, призначені для формування у студента практичних вмінь аналізу мовного матеріалу тексту оригіналу та його перекладу з урахуванням жанрово-стилістичних, граматичних, лексичних та прагматичних норм перекладу, необхідних для аудиторної і самостійної роботи.

УДК 81'255.4=111=161.2:808.2 (075.8)=111

ISBN 978-966-640-513-8

© Бистров Я. В., Петрина О. С., 2021

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021

CONTENTS

PREFACE	7
----------------------	---

PART I: THEORY

Peter Flynn <i>Author and translator</i>	9
Leena Laiho <i>Original and translation</i>	20
Claudia Angelelli <i>Testing and assessment in translation and Interpreting Studies</i>	30
Daniel Gouadec <i>Quality in translation</i>	38
Denise Merkle <i>Censorship</i>	47
Ben van Wyke <i>Ethics and translation</i>	53
Christina Schäffner <i>Norms of translation</i>	61
Kaisa Koskinen & Outi Paloposki <i>Retranslation</i>	75
Gyde Hansen <i>Translation 'errors'</i>	82
Gideon Toury <i>Translation problem</i>	88
Sonia Colina <i>Evaluation/Assessment</i>	95

PART II: PRACTICE

<i>Translation of Stylistic Devices</i>	104
Metaphor / Metonymy.....	104
Donna Tartt "The Goldfinch" <i>переклад Віктора Шовкуня</i>	

Simile.....	113
Donna Tartt “The Goldfinch“ <i>переклад Віктора Шовкуна</i>	
Realia.....	144
Robin Sharma “The Monk Who Sold His Ferrari“ <i>переклад Андрія Копитова</i>	
<i>Translation of Texts</i>	147
Quiller-Couch A. T. The Silhouettes.....	147
<i>переклад Капусняк Христини</i>	
Floyd McCracken. Mother’s Feather Bed.....	156
<i>переклад Мельничук Надії</i>	
Floyd McCracken. From Rags to “Riches”	158
<i>переклад Буфан Юлії</i>	
Floyd McCracken. About Pocket Watches.....	161
<i>переклад Дудишин Тетяни</i>	
Floyd McCracken. Electrical Storm.....	164
<i>переклад Кратт Самантіель-Артур</i>	
Floyd McCracken. A Woman to Remember.....	167
<i>переклад Мариневич Тетяни</i>	
Floyd McCracken. A Long 10 Second.....	171
<i>переклад Ціник Юлії</i>	
Floyd McCracken. San Diego Blackout.....	175
<i>переклад Цибик Уляни</i>	
Floyd McCracken. Power to Destroy.....	178
<i>переклад Наконечної Вікторії</i>	

Floyd McCracken. Going, Going, Gone.....	181
<i>переклад Лукач Юлії</i>	
Floyd McCracken. A Penny Saved.....	184
<i>переклад Мосяк Діани</i>	
Floyd McCracken. Friend Sorely Missed.....	187
<i>переклад Зелінської Наталії</i>	
Floyd McCracken. Calabasas.....	190
<i>переклад Локатир Лілії</i>	
Floyd McCracken. Privilege or Rights?.....	192
<i>переклад Осташ Марії</i>	
Floyd McCracken. Pun Can Be Fun.....	195
<i>переклад Садівської Соломії</i>	
Floyd McCracken. Fire!.....	198
<i>переклад Юрчишин Ольги</i>	
Floyd McCracken. Bomb Shelters.....	201
<i>переклад Чмутової Марії</i>	
Floyd McCracken. A Costly Habit.....	204
<i>переклад Гойсана Андрія</i>	
Floyd McCracken. Opportunity Taps Twice.....	207
<i>переклад Маснюк Вікторії</i>	
Floyd McCracken. Childhood Memories.....	210
<i>переклад Крамар Марії</i>	
Floyd McCracken. “Needs Love“ Group.....	213
<i>переклад Тичинської Анастасії</i>	
Floyd McCracken. The Things I Know.....	216
<i>переклад Гнат Іванни</i>	

<i>Comparison of Translations</i>	219
Floyd McCracken. A Brave Man.....	219
<i>переклад Кулик Анни та Серафин Софії</i>	
Floyd McCracken. Dog's View of Home.....	224
<i>переклад Герули Інеси та Мельник Валентини</i>	
Floyd McCracken. Tastes of Youth.....	228
<i>переклад Беннета Мар'яна та Ганзіна Валерія</i>	
Floyd McCracken. Golden Opportunity.....	232
<i>переклад Лисак Оксани та Лукач Тетяни</i>	
Floyd McCracken. Alcatraz.....	237
<i>переклад Луців Наталії та Бекеш Анни-Марії</i>	
Bibliography	242

PREFACE

The manual is designed to extend knowledge about translation and editing, and it is intended to provide tools students need to edit texts of literary translation and develop the skills to become highly qualified translators and reviewers. In order to meet the needs and reflect the interests of a diverse student body significant attention has been paid to the critical thinking of self-educational process, creative and innovative approach for grasping practical skills of literary translation editing taking into account stylistic, grammar, lexical, and pragmatic norms of translation. This manual will also be of interest to everyone with a professional or personal interest in the issues of translation, interpreting, and editing such as translators, interpreters, journalists, literary critics, editors, media specialists, etc. The book is also directed at those who are interested in self-improvement and development in translation and editing spheres.

The text is divided into two chapters. The theoretical chapter offers information and materials that are not included in the lecture courses “Theory of Translation” and “Editing” and can be used as supplementary materials for students as well as for scholars, researchers, lecturers or experts in other fields of knowledge. With this larger target audience in mind, we decided to include relatively brief overview articles. They are clearly longer than the average dictionary or terminology ones, but they do not necessarily contain all possible technical details. The limited reference list concluding each article is supplemented by a list of further reading (Gambier, Y., van Doorslaer, L. *Handbook of Translation Studies*. Vol. 3, John Benjamins Publishing Company Amsterdam/Philadelphia, 2011, p. 11). Each article is provided with a list of questions for review and reflection.

The practical chapter contains numerous activities to reinforce students’ understanding of the material and increase the knowledge and skills in editing texts of literary translation in a professional way. The activities, tasks, and additional reading materials included in the manual will allow instructors to more effectively apply and extend specific topics, and help learners acquire and master the skills necessary to become qualified experts in the translation and editing sphere.

**TRANSLATION
AS
CREATION:
*EDITING***

**PART I:
THEORY**

Author and translator

Peter Flynn

University of Leuven, campus Antwerp

1. Introduction

The debate on the invisibility of the translator first launched by Venuti (Venuti 1994) and also taken up by Simeoni in his seminal article on the translator's habitus (Simeoni 1998) is usually understood in contrast to the relatively high visibility**** of authors of literary works or against the backdrop of literature and the numinous aura of the (national) creative writer. Though the importance of the role played by translators in introducing the work of foreign writers to readers in other cultures is in itself beyond dispute, their translations have been and continue to be a locus of broad institutional and public debate and even dispute both within and across cultures throughout history (see *Literary translation** and *Literary Studies and Translation Studies**). However, the debate on translator invisibility may have inadvertently obscured more complex relations between translators and authors, including former, more subtle or less visible delineations of authorship (see Davidson 2008, *inter alia*) and 'translatorship' (Toury 1995: 53) and, more particularly, how such delineations might be perceived or have been perceived in various cultures or throughout history. Next to this, we also have to consider how we should treat the authors of other works, like those working in philosophy or the social sciences for example, and their respective translators? In this respect, it would seem imperative to re-examine the role of genre as a determining factor in relationships between authors and translators (see *Genres, text-types and translation*****).

It is the purpose, therefore, to provide an outline of the main aspects of the debate by referring to important works on the topic of "author and translator" and to trace its main lines of inquiry as far as translation research is concerned. In this respect, it would seem appropriate to treat these various aspects as they present themselves to us firstly by discussing

in brief the shifting meaning of authorship, and subsequent views on translatorship, and then by outlining possible relations between the two words in the title of this entry: “translator” and “author”.

2. Authorship: A shifting concept or quality

The role and status of the author in society as it is understood today is a relatively recent development and must be examined in relation to a whole set of stances and acquired positions in relation to ownership of the (printed) word that began to form in the course of the 19th century (Bourdieu 1992: 75ff; Ong 2002: 144–5; Editorial policy and translation***). This is what Venuti (1992) has called the “romantic” conception of the author, i.e. someone who represented and voiced the ethos of a culture or more specifically a nation. It is in the 19th century that we witness the beginnings of strong polarization: the rise and the newly gained independence of the author and subsequent fall of the translator, as it were. Viewed in translational terms, the work of such an iconic writer was in clear danger of being misrepresented by pedant translators who lacked any true understanding of the greatness of the writers they were translating. This is the basic assumption underlying the “author-translator” polarization discussed by Venuti – a polarization he and other translation scholars have clearly wished to resolve. Though translation scholars have provided empirical evidence of the creative input of translators (see Bush & Bassnett 2008, among many others), the assumption still holds sway to this very day, albeit mainly outside of Translation Studies*: see Robinson (2010) on debunking cliched views on translators. It can be argued that such persistent views are the result of a lack of systematic theorization of translation or translators in other (related) disciplines, such as literary studies, cultural studies or comparative literature (Trivedi 2007). They may also stem from a lack of systematic analyses of translations in these disciplines, something which has been amply done in TS. As Jiří Levy pointed out in the early 1960s, criticism alone is not enough for gaining a clear understanding of translation (Levy in Hermans 1999: 21), let alone the creative input of translators. Be that as it may, the relation between authors

and translators still remains troubled if not in (TS) theory, according to some, then in practice, according to many others.

Whether this stemmed from academic debate or not, in the world of publishing the assumption in turn gave rise to such questions as “must a translator also be a creative writer in order to be able to translate another writer,” or “shouldn’t one be a poet or playwright in order to translate another poet or playwright”? What we also witness here are logical forms of correlation and subdivision that are directly related to the status (social or even ontological) of these actors in their respective cultures and more specifically the genres such actors are working in – to the extent that these genres completely overlap, which is something that cannot be taken for granted or overlooked (see Section 5). For example, publishing houses may and certainly do ask writers to translate other writers, notwithstanding their lack of linguistic or cultural competence. To phrase it in Bourdieusian terms, the reasoning is that a given writer’s symbolic capital will override other forms of capital, hence safeguarding prospective economic capital for the publishers. So, the polarization that Venuti attacked is still extremely well anchored both in public and professional discourse and cannot be that easily resolved or debunked.

The questions asked above can also be posed with respect to authors and the respective translators of works that border on the literary or those stemming from other areas of the humanities or sciences: can only a philosopher or social theorist translate a philosopher or social theorist, for example? Drawing on more recent views on genre, it is argued, however, that other criteria of identification or identity and genre-specific practice are at play both for authors and translators in these areas or disciplines. This, of course, remains to be shown and requires close study in each case (Susam-Sarajeva 2006).

In relation to what has been outlined so far, we wish to make suggestions in Section 4 below for an overarching model that might encompass the complexity of the topic and tie the various aspects of the debate together. It must also be remembered, however, that the sharp distinctions between author and translator discussed above are also of more recent vintage and hence need to be viewed in their historical

perspectives and in their respective contexts. In the next two sections we will explore various aspects of relations between authors and translators.

3. The translator as author

Despite the many studies that advocate and indeed demonstrate a rapprochement between authors and translators, to the extent that translators show varying degrees of creativity in their translations (Buffagni et al. 2009), this rapprochement has also been contested from within Translation Studies. Pym (2011) raises some serious and well considered arguments on the notion of translator as author. Drawing on Habermas's formal pragmatics and validity claims and using Goffman's definition of authorship, he insists, albeit with a certain degree of regret, on making a categorical distinction between author and translator. The stance he adopts is ethical and pragmatic rather than literary: the translator is the one in the translational situation who does not use the personal pronoun I to refer to him- or herself but to refer to the author. He or she is the agreed non-I in the situation. He/she does not have to assume or can even waive responsibility for what is said in a translation. Interestingly, this is also the logic underlying pseudo-translation**. In following Habermas then, translators cannot rightfully claim that they are the author of a source text. The most they can do is represent the source text and make authenticity claims about their representational work.

Perhaps more immediately telling are the legal consequences of making such truth claims, particularly nowadays. Despite the desirability of rapprochement, in legal terms there can be no total overlap between translator and author, unless of course the author is the translator. And even then, can there be complete overlap? This may still not be the case, as it can be argued that authoring is never fully contiguous with translating even when carried out by the same person. This is where findings from process research can be brought into play, according to Pym (2011: 39–41). And it is in these findings that the “creative” common ground between authors and translators lies, whatever activity they may find themselves involved in: writing or translating. Commenting on a study of professional translators by Dimitrova he states:

This degree and level of awareness is surely indicative of authorship in at least the “creativity” sense of the word, if not as an indicator of responsibility for the direction and success of the discourse (Pym 2011: 41).

But similar forms of creativity can also be laid bare through comparative analyses of source and target texts. In the early 1960s already, Jiří Levy (2011: 57–58) argued that (literary) translation was both reproductive and creative: “a borderline case at the interface between reproductive art and original creative art”. So both process- and product oriented studies of literary translation can and do show that in *representing* the creative work of an author the translator taps into similar forms of creative artistic expression in another language, as it were. Such forms of creative representation and indeed even impersonation have even found their way into works of fiction where the role of the translator is thematised (see Representation of translators and interpreters***).

Despite their representative nature or purpose, paratexts** of every type authored by translators can also display degrees of creativity in introducing a new writer to a new readership. As translators show preferences for particular writers and work from particular languages, such choices and their related discourses can also form an object of study. The creativity discussed so far has been and continues to be demonstrated in studies by translation scholars, particularly now that we can use powerful computers and software to help us carry out the work and also discover less visible aspects of such creativity (Oakes & Meng 2012).

If creativity is required of the literary translator, what qualities and competencies are required of the translators of works of philosophy, social theory, etc.? This question is particularly relevant for works and authors who have had a considerable impact on thinking about translation and translation studies, e.g. Foucault and Bourdieu to name but two. What was expected of Bakhtin’s or de Certeau’s or Cixous’s English translators (Susam-Sarajeva 2006)? What form would their “creativity” be expected to take on in such cases? As was asserted above, the importance of genre is vital in determining how a work is interpreted and what the subsequent translation strategy might be. We must also ask how and to what extent has

translation been theorised in these genres and related disciplines? Here too reader expectations, both professional and other, have to be taken into account (see Section 4).

4. The author as translator

Under this heading we can list authors who have either translated the work of those working in another language and culture or those who have translated their own work into one of the languages they worked or work in – an eminent example but surely not the only one being Samuel Beckett (see Self-translation*). Perhaps it would be better to arrange such writers along a cline: at one end those who only translate others and at the other end writers who translate themselves. This would allow us to deal with varying degrees of translatorship and authorship in each case. There are some enigmatic characters who are difficult to place anywhere along such a cline. Fernando Pessoa, for example, wrote under various names in various languages and also worked as a translator (see Multilingualism and translation*). As far as these authors are concerned we can rely on a number of historical studies that demonstrate the roles they played in introducing local or national readers to works from other cultures over the centuries. For example, many of the names included in Douglas Robinson's book on Western translation theory were renowned authors in their own right (Robinson 1997). It is through their translations that various literary forms and movements and poetics moved across languages and cultures: one of the main focuses within comparative literature, which often plays down the significance of translation as such. Yet translation, whether by authors or professional translators, is being increasingly regarded as the hidden motor generating and driving national literatures (Delisle & Woodsworth 1995; Tak-hung Chan 2001; Weissbort & Eysteinnsson 2006, *inter alia*).

Intersecting the first cline is another which contains authors' views and discourses on translators, which run the gamut from complete distrust to total respect. Perhaps the most iconic figure in this regard is Milan Kundera (see Margala 2010). Kundera's position on translators and

translation can be considered as forming one end of a cline, the other being respect and close cooperation:

My translators are my best critics [...] translation addresses the literary work, shows it in its true nakedness [...] translation tells the better truth. Unveils its masks (Isaac Bashevis Singer in Delisle & Woodsworth 1995).

Though the basic assumption is that all translators are by necessity at least bilingual, an author may not necessarily be so and many are not. Here we witness the vanishing point, as it were, between authors and translation, notwithstanding the fact that certain writers were heavily influenced by others they only read in translation. On the other hand, bilingualism may not necessarily be a given in the case of some “translators” either. There are many authors who have published “translations” or “adaptations” of work from other languages without being familiar with the languages in question, the “crib translation” often being provided by a “native speaker” of the language in question. And yet authors still claim translatorship (pace Pym), while dismissing the crib translator as being incapable of their literary prowess and insight.

To return to again Pym’s reasoning, it is interesting to note that authors too have made untenable claims to authorship in two respects: (a) by claiming authorship for what was really a translation, e.g. Baudelaire’s translation of Poe, issued as original work; (b) by claiming a work was a translation of some (obscure) foreign author’s work. Whereas plagiarism has become increasingly difficult, pseudo-translation** is still very much alive (Seifert 2005). Yet translation work can still form an often hidden and formative part of individual writers’ careers. However, given their social status, such forms of appropriation or identity play are somehow permitted among authors yet frowned on among translators.

For authors in the humanities or social sciences such play would seem totally out of place, though “appropriation” might perhaps take on more subtle forms: the propagation of “schools” of thought across languages and cultures in which translation plays an important role. Despite his/her much announced demise, the author lives on both as a legal entity and the initiator of a set of much-needed ideas for the propagation of

a school or discipline. In such cases the translator may be a peer versed in the same discipline and often an author in his or her own right. One can then inquire: is such a person “merely” a translator?

All of the authors mentioned so far can be said to hold some position with respect to translation, no matter how far removed from actual translation practice that position is. At one end of the scale there are authors who translate others or themselves and have direct experience of translation and what it means to be a translator. Their discourse on translation and the theorising it encompasses will invariably be grounded to some respect in translation practice. The discourse of those at the other end of the scale will be necessarily more removed or perhaps couched in more poetic or other terms. Much depends on the case under investigation, a sketch of which will be attempted in the conclusion.

5. Concluding remarks: An attempt at encompassing the debate

To conclude, it is argued here that a key element in understanding the complex set of relations between translators and authors is genre (Bakhtin 1986; Vološinov 1986). As shared social practices, genres are now viewed not merely as sets of discourse features that crystalize into (iconic) texts that are expressions of individual genius alone. Rather, they also form “orienting frameworks, interpretive procedures, and sets of expectations” (Hanks 1995: 670). Genre is the primary level at which both authors and translators engage with language in a given form in their professional practice – be it a novel or a treatise on philosophy. Language here is understood as comprising a variety of languages, dialects, etc. Like authors, translators engage directly with the various elements of language and style that are typical of a given genre in which they are often specialised. They also understand how these elements play out across languages and cultures, something which authors may not necessarily have access to. It is through their experience with and knowledge of genre that their “creativity” or at least their translational competence becomes manifest. Depending on the genre, relations between authors and translators are further mediated by a number of state, semi-state and private bodies. These bodies may be private publishing companies, universities (see the chapter on The American

Translation Workshop in Gentzler 1993), state-funded associations for the promotion of literature through translation like Irish Literature Exchange, or international festivals who work with in-house translators, like Poetry International in Rotterdam for example. All such bodies frame and have a particular understanding of how a work in a given genre is or should be. In negotiating and promoting translations within given genres they also act as go-betweens or buffers between authors and translators.

This equation also involves orders and degrees of readership ranging from literary critics and academics to the casual reader. It is within this framework that all the evaluative pronouncements visible in the various discourses and stances mentioned above are made. Such evaluative pronouncements, whether they are highly theorised or not, or whether they stem from detailed studies of or from impressionistic views on translation or not, can also tell us something about relations, both perceived and real, between authors and their translators.

Hence, a key question in undertaking any study of the often prickly relation between authors and translators is 'which genre?' We can then move on and examine the specifics of the genre (discourse features, etc.) and see how they play out across the languages and cultures concerned. We can then explore how authors and translators have connected with and positioned themselves with respect to these specifics at various places and times throughout history (see Methodology in Translation Studies**). This point of departure should permit a more even-handed approach to understanding the often troubled relations between authors and translators outlined above.

References

- Bakhtin, Michail. 1986. *Speech Genres & Other Late Essays*. Austin: University of Texas Press.
- Bourdieu, Pierre. 1992. *Les règles de l'art: Genèse et structure du champ littéraire*. Paris: Seuil.
- Buffagni, Claudia, Garzelli, Beatrice, & Zanotti, Serenella (eds). 2009. *The Translator as Author. Perspectives on Literary Translation*. Siena: Università per Stranieri.
- Bush, Peter & Bassnett, Susan (eds). 2008. *The Translator as Writer*. London: Continuum.

- Davidson, Roberta. 2008. "The 'Freyne's booke' and the English translator: Malory's 'originality' revisited". *Translation and Literature* 17: 133–149.
- Delisle, Jean & Woodsworth, Judith (eds.) 1995. *Translators through History*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gentzler, Edwin. 1993. *Contemporary Translation Theories*. London/New York: Routledge.
- Hanks, William. 1995. *Language and Communicative Practices* [Critical Essays in Anthropology]. Boulder: Westview Press.
- Hermans, Theo. 1999. *Translation in Systems: Descriptive and System-Oriented Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.
- Levy, Jiri. 2011. *The Art of Translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. [Translated by Patrick Corness; edited with a critical foreword by Zuzana Jettmarova].
- Margala, Miriam. 2010. "The unbearable torment of translation: Milan Kundera, impersonation, and the joke". *Transcultural* 1 (3): 30–42.
- Oakes, Michael & Ji, Meng. 2012. "A corpus study of early English translations of Cao Xueqin's Hongloumeng." In *Quantitative Methods in Corpus-based Translation Studies: A Practical Guide to Descriptive Translation Research*, Michael Oakes & Meng Ji (eds), 175–208. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Ong, Walter. 2002. *Orality and Literacy*. London/New York: Routledge.
- Pym, Anthony. 2011. "The translator as non-author, and I am sorry about that". In Claudia Buffagni, Beatrice Garzelli & Serenella Zanotti (eds).
- Robinson, Douglas. 1997. *Western Translation Theory from Herodotus to Nietzsche*. Manchester: St. Jerome.
- Robinson, Peter. 2010. *Poetry & Translation: The Art of the Impossible*. Liverpool: Liverpool University Press.
- Seifert, Martina. 2005. "The image trap: The translation of English-Canadian children's literature into German". In *Children's Literature Global and Local. Social and Aesthetic Perspectives*, Emer O'Sullivan, Kimberley Reynolds & Rolf Romoren (eds), 227–239. Oslo: Novus Press.
- Simeoni, Daniel. 1998. "The pivotal status of the translator's habitus". *Target* 10 (1): 1–39.
- Susam-Sarajeva, Şebnem. 2006. *Theories on the Move. Translation's Role in the Travels of Literary Theories*. Amsterdam/New York: Rodopi.

- Chan, Tak-hung Leo. 2001. "What's modern in Chinese translation theory? Lu Xun and the debates on literalism and foreignization in the May fourth period". *TTR* 14 (2): 195–223.
- Toury, Gideon. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Trivedi, Harish. 2007. "Translating culture vs. cultural translation". In *Translation: Reflections, Refractions, Transformations*, Paul St-Pierre & Prafulla C. Kar (eds), 277–287. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Venuti, Lawrence. 1992. "Introduction". In *Rethinking Translation. Discourse, Subjectivity, Ideology*, Lawrence Venuti (ed.), 1–17. London/New York: Routledge.
- Venuti, Lawrence. 1994. *The Translator's Invisibility*. London: Routledge.
- Vološinov, V.N. 1986/1973. *Marxism and the Philosophy of Language*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Weissbort, Daniel & Eysteinnsson, Astradur (eds). 2006. *Translation – Theory and Practice: A Historical Reader*. Oxford: Oxford University Press.

Questions for review and reflection:

1. Define the term polarization (provide a detailed explanation).
2. Discuss the role and status of the author in society.
3. Who is a translator? Is he an author?
4. Can there be a complete overlap between the translator and the author?
5. What is creativity in translation?
6. If creativity is required of the literary translator, what qualities and competencies are required of the translators of works of philosophy, social theory, etc.?
7. Is genre a key element in understanding the relationship between author and translator?
8. Is bilingualism a mandatory requirement for translators?
9. Describe the cases when an author can be called a translator.
10. Comment on the following: "Translation addresses the literary work, shows it in its true nakedness".

Original and translation

Leena Laiho

University of Turku

One way regarding the question of 'being an original' is to link it conceptually with the issue of 'being a translation', and understand all this as an ontological issue about a literary work of art. Put in a philosophical framework, as suggested, the relationship between original and translation is approachable through '*identity*', and consequently, the criteria for being the same. In this article, the notion of '*identity*' is followed by '*similarity*' and '*difference*' as further vantage points for exploring original and translation. The focus is on a few accounts to exemplify the diversity of concepts, and their origins in the Western tradition. Epistemic assumptions determine the notions of original and translation, and their relation, and even the relevance of the issue, *per se*. Binary opposition as a standpoint may not encourage a post-structural scholarly thinking in non-essentialist terms.

1. Identity in the form of '*functional identity*'

Some notions on the relationship between original and translation in Translation Studies allow using '*identity*'. From this, it does not follow yet that we could understand '*identity*' here in ontological terms of 'being the same'; '*identity*' rather determines itself as '*functional identity*' – an ideal goal of translation, or just an observable convention. "*Functional identity*" tells about the effect a translation has on its reader.

1.1 Identity in terms of '*aesthetic effect*'

Jiří Levy (2011 [1963]), influenced by Czech Structuralism and the Prague School, addressed '*original*' and '*translation*' explicitly. Focussing on Literary translation**, he studied the process of translating extensively. Levy distinguished between *illusionist* and *anti-illusionist* translation methods. An *illusionist* translation is supposed to be read like an original. The readers,

knowing not reading an original, are challenged to “require the translation to preserve the qualities of the original” (2011 [1963]: 20), and aesthetically rewarded by the belief of being in touch with the original work. “To establish an ‘illusionist’ translation theory” was Levy’s (ibid: 20) aspiration.

For Levy, the work of art as a historically conditioned fact was unique and, consequently, unrepeatable: a translation cannot be identical with the original. Instead, Levy suggested a relation similar to the relation between a literary work and “its execution in different [sic] material” (ibid: 91). By translating an original consisting of a chain of decisions (Levy 2004 [2000]), ideally, the focus was put on the translation’s concretisation in the mind of recipients to evoke the “impression or the illusion of its historical and contextual environment” (ibid: 91). According to him, (ibid: 169), literary translations were not independent artefacts, but rather something aspiring to “be reproductions of their originals, and indeed, it was the relationship to the source that is their most essential feature”; a good aesthetic-semantic reproduction does not ignore the “dialectic of content and form” (ibid: 105).

1.2 Identity provoked through familiarity

Distinguishing between Domestication and foreignization**, a similar approach to the relationship between original and translation is described by Lawrence Venuti (1995: 19–20). A domesticating translation, which Venuti regards as a suitable tool for Western cultural imperialism – and hence to be avoided, should be read as an original with regard to fluency and familiarity. “The popular aesthetic requires fluent translations that produce the illusory effect of transparency [...]”, Venuti (1998: 12) comments on the Anglo-American context. Transparency excludes the domestic reader from an encounter with the foreign, since the appearance of a translation does not reveal the cultural and textual origin of the text but rather resemblances to the originals of the target culture.

For both Levy’s illusionistic translation as well as Venuti’s domestication, the desired effect on the reader is the illusion of originality; creating the illusion just differs. While domestication strives for familiarity, Levy’s method advocates the making the foreign of the original approachable to the reader of the translation. As we saw, ‘meaning’ is not explicitly

foregrounded in these descriptions; with his 'concretisation' in allusion to phenomenology, Levy (2011 [1963]: 27, editor's Note 5) regards the relationship between original and translation more holistically.

2. The relation original-translation in terms of interpretation, perception and inference

In this section, approaches with an emphasis on the role of an individual in a textual encounter are illustrated. All of these – hermeneutics, phenomenology and semiotics – share a tighter or looser linkage with phenomenological philosophy.

2.1 Identification through interpretation – the hermeneutical tracing

Arguing in terms of hermeneutics*, Radegundis Stolze focuses on the 'message' which is embodied in texts and that a translator is supposed to communicate further. How does she grasp what the original writer says and means? In an allusion to Hans-Georg Gadamer (2004 [1960]), Stolze emphasizes the role of an interpreter in every encounter with texts by others. Involved in a hermeneutical conversation with a text, a reader aims at a "fusion of horizons" (Gadamer 2004 [1960]: 389), in which she as a historical person grasps the original message, from her point of view, successfully. Because of these subjective elements, there cannot be any objective interpretation for a text; however, a translation hermeneutist encourages enquiring what the writer meant. About the original-translation relation Stolze writes: "Translation expresses messages, and is not a reaction to language structures or a linguistic derivation from the source text" (Stolze 2010: 143). The issue of identity between original and translation becomes complex – it is only thinkable in terms of a hermeneutic identification. Stolze actually questions speaking of "source" and "target" texts.

2.2 Perception as the link between original and translation

Using Maurice Merleau-Ponty's phenomenology as his vantage point, Clive Scott (2012: xi) approaches translation with an emphasis on perception, and

writes: “We translate psycho-physiological perceptions which derive from a source text into target text which embodies those perceptions”. Discussing Gadamer’s hermeneutic concept of textual understanding, interpretation and meaning (see 2.1.), Scott (ibid: 3) rejects “the view of translation as the interpretation of a text”. A translator, for him, is a creative writer, who has to “write language *into existence*” instead of selecting it from existing linguistic sources (ibid: 64). The translation-original relation has become a reciprocal issue, and, dynamic. The task of a translator is according to Scott to translate first of all the invisible.

2.3 Similarity through inference

Exploring translating within the Peircean semiotic framework Ubaldo Stecconi links the question of the relation original – translation with the process of *semiosis* (see Semiotics*). In semiosis, objects as “chunks of reality” – *Dynamical Objects* as Charles S. Peirce terms them – as only indirectly approachable entities – get a mental representation and become *Immediate Objects*. How does this happen? *Signs* are the crucial link between “existent individual things” and *interpretants*, which essentially differ from existent entities. Let us look at translation semiosis now. Because of the indirect apperception of the world, the Object-original involved in the process of translation cannot be any physically materialized text itself but an interpretation of this by a translator. Stecconi (2004a: 161) writes: “The Immediate Original is all that can enter into the process which eventually leads to a translated text”. The new translation-Sign then behaves similarly; as a material text it has to be interpreted. How does a translator use the Immediate-Original to produce a new Sign? According to Stecconi, instead of a static equivalence*** formula $A=B$ referring to the two semiotic systems involved in a translation process, the inference formula $A>B$ describes a translator’s activity more correctly. Translating is problem-solving in which the translator is forced to make interpretative hypotheses (“interpretative bets”) and prefers a certain alternative as long as nothing better is found. Stecconi (ibid: 156) states: “[T]ranslating determines a certain reading of the source to the exclusion of others”. As in all semiosis, translation entails

losing and gaining something. Consequently, the relation between translation and original is describable by the notions of 'similarity' and 'difference', and additionally, by 'mediation' as 'speaking on behalf of'. (Stecconi 2004b: 482).

3. Similarity and differences defining the original-translation relation

The notion of identity, as seen above, is only limitedly useful for regarding the relationship between the original and translation today. Especially postmodernist approaches, rooted in deconstruction, reject any essentialist postulates on literary works of art, text, meaning etc. and find 'identity' inadequate: there are no clear-cut entities to be related to each other (see Postmodernism***). The issue of identity is also easily connected with the issue of power. A postmodern line of thought focused on ideological aspects of translation does not favour the traditional view of an original as supreme in comparison with a translation. The same doubt concerns the question of authorship. Here the influence of Jacques Derrida and Roland Barthes has been crucial.

Why did clear-cut entities become problematic? A crucial role is played by Derrida (1985) and his reading of Walter Benjamin (see Deconstruction**). The opposition between a signifier and signified is questioned, and there is no 'meaning' further to be transferred from one language to another. According to Derrida, each sign refers to another sign in a continuous play of differences (*différance*); there are no fixed meanings and 'originality' becomes a contradiction. Not only 'original' and 'translation' but also the entire notion of ontology is challenged. With its emphasis on difference and heterogeneity, the deconstructive approach as such shifted the focus in Translation Studies. Translation is seen as an ideological and political instrument, as a chance to intervene, especially in post-colonial* studies, but also in the context of feminist approaches (see Gender in translation*). 'Similarities' and 'differences' were operationalized in various forms, as shown next.

3.1 A relation similar to 'family resemblance'

Instead of 'identity', Maria Tymoczko (2004) proposes the notion of 'being similar to' and writes (2004: 31), "By definition similarity is not sameness: it involves difference". According to Tymoczko, there are only similarities in respect of something (cultural or stylistic features, ideologies, or subject positions, etc.). These vary according to the individual decisions and desires of translators, and even the similarity criteria differ. In reference to Ludwig Wittgenstein, Tymoczko proposes considering the relation between translation and original as a kind of 'family resemblance'. A translation never entails its original completely: intended or unintended, certain features of the original are left out, and yet it represents the original. Tymoczko (ibid: 36) characterizes translation as a process, in "which a part substitutes for the whole".

3.2 The ideal translation as unavoidably and intentionally different

Influenced by Derrida, Venuti disbelieves in fixed entities and rejects dichotomies. All translation is challenged by the difference. Venuti (2010: 68) writes: "Translation is the forcible replacement of the linguistic and cultural difference of the foreign text with a text that will be intelligible to the target-language reader". Contrary to domestication (see above), foreignization recognizes and signifies this difference – "by disrupting the cultural codes that prevail in the target language" (ibid: 69). Syntactic, cultural discontinuities and others yield to the Other: a translation is identified by these. For Venuti (2008 [2002]: 237), these irreducible differences between two languages or cultures or even of the axiological or ideological sort, force a translator to seek similarities. 'Similarities', strategically construed in the process of translating, refer to two kinds of resemblances, to that "between the foreign and translated texts", or, that "between the translation and other values and practices in the receiving culture" (ibid). The search for similarities is accompanied by unconscious desires such as political attitudes creating further differences caused by the translator herself (ibid: 238). In general, the issue of the relationship between original and translation is seen by Venuti as a part of a wider communication between cultures.

3.3 Translation and original – forms of writing

Susan Bassnett (1998: 25) follows Venuti, and questions the entire relationship between “what is termed ‘translation’ and what is termed ‘original’, because they are vague entities and inevitably linked with ‘authority and power’.” “All texts being tissues of quotations, the quality of ‘being truly an original’ disappears; “literary echoes” are present in every work. For ‘translation’, as a process to be characterized by difference and relativity, Bassnett (ibid: 39) suggests an encounter as a “set of textual practices with which the writer and reader collude”. Similar to Bassnett, Rosemary Arrojo (1998: 26) finds postulating an “original” problematic. Arguing for a non-essentialist approach (ibid), entities, according to her, cannot be seen as clear-cut, they rather are relative. For Arrojo, meanings are context-bound, which is why the original – translation relation gets complex; translation should be approached as a form of writing, as ‘transformation’, and the translator’s authorial role recognized (ibid: 42). The need for a new translation ethics is announced here, and by all post-structural approaches (see Ethics and translation*).

4. Translation and original – not the same work

The issue of the relation between translation and original looks different when approached as an ontological question. Looking at the being of entities as a metaphysical issue differs from the way how things and relations are presented in Translation Studies. However, every notion of ‘translation’ and ‘original’ indicates an ontological commitment (Laiho 2009). Ontologically conceived, the issue of these commitments could be approached this way: Does a literary work survive a translation?

Regarding the Action Type Hypothesis (ATH) by Currie (1989) as an elegant ontological notion of a work of art, Laiho (in preparation), modifies Currie’s model to include translation. According to Currie, a work of art is an action type and expressible as follows: [x, S, H, D, τ]. Being an action type, a literary work can be tokened more than once. Two tokens are identical, and thus tokens of the same work, when they have the same structure [S] and the same heuristic path [H] to the structure. These are the

constitutive elements that serve to identify works. In this model the *person* and *time* are variables. The structure [S] Currie defines as a *word sequence* and the heuristic [H] as the way an artist arrives at the specific word sequence [S] summing up all the factors that influenced this arrival. What is the consequence of the identity criteria conditions of [H] and [S]? The conclusion is that a translation is not the same work as the original. Since the original [S] is the materialized basis for a translation, this can be seen as a 'derivative work of art', but not in any narrowing sense. In this model, the original – translation relation is not established by the "meaning" of a literary work, and consequently it clears the way for difference.

5. Conclusion

The approaches presented here indicate how philosophical postulates are manifest in the notions of 'original', 'translation' and the relationship between these entities. In Translation Studies, as far as considered here, 'similarity' and 'difference' are more adequate in addressing the relation between original and translation than 'sameness'. Asking an ontological question, instead, takes advantage of using 'being the same'.

References

- Arduini, Stefano & Hodgson Jr., Robert (eds). 2004. *Similarity and Difference in Translation: Proceedings of the International Conference on Similarity and Translation*. Rimini: Guaraldi.
- Arrojo, Rosemary. 1998. "The revision of the traditional gap between theory & practice & empowerment of translation in postmodern times". *The Translator* 4 (1): 25–48.
- Bassnett, Susan. 1998. "When is a translation not a translation?" In *Constructing Cultures: Essays on Literary Translation*, Susan Bassnett & Andre Lefevere (eds), 25–40. Clevedon: Multilingual Matters.
- Currie, Gregory. 1989. *The Ontology of Art*. London: Macmillan.
- Derrida, Jacques. 1985. "Des Tours de Babel". In *Difference in Translation*, Joseph F. Graham (ed.), 165–207. Ithaca, NY: Cornell University Press. [Translated by Joseph F. Graham]

- Gadamer, Hans-Georg. 2004/1960. *Truth and Method*. [2nd ed.] London: Continuum. [Translation revised by J. Weinshammer & D. G. Marshall].
- Laiho, Leena. 2009. "A literary work -translation and original: A conceptual analysis within the philosophy of art and Translation Studies". In *The Metalanguage of Translation*, Yves Gambier & Luc van Doorslaer (eds), 105–122. Amsterdam: John Benjamins.
- Levy, Jiří. 2004/1967. "Translation as a decision process". In *The Translation Studies Reader*, Lawrence Venuti (ed.), 148–159. London/New York: Routledge.
- Levy, Jiří. 2011/1963. *The Art of Translation*. Amsterdam: John Benjamins. [Translated by Patrick Corness. Edited with a critical foreword by Zuzana Jettmarova].
- Scott, Clive. 2012. *Translating the Perception of Text: Literary Translation and Phenomenology*. London: Modern Humanities Research Association and Maney Publishing.
- Stecconi, Ubaldo. 2004a. "A map of semiotics for Translations Studies". In Stefano Arduini & Robert Hodgson Jr. (eds), 153–168.
- Stecconi, Ubaldo. 2004b. "Interpretive semiotics and translation theory: The semiotic conditions to translation". *Semiotica* (150) 1/4: 471–489.
- Stolze, Radegundis. 2010. "Hermeneutics and translation". In *Handbook of Translation Studies, volume 1*, Yves Gambier & Luc van Doorslaer (eds), 141–146. Amsterdam: John Benjamins.
- Tymoczko, Maria, 2004. "Difference in similarity". In Stefano Arduini & Robert Hodgson Jr. (eds), 27–43.
- Venuti, Lawrence. 1995. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London/New York: Routledge.
- Venuti, Lawrence. 1998. *The Scandals of Translation: Towards an Ethics of Difference*. London/New York: Routledge.
- Venuti, Lawrence. 2008/2002. "The difference that translation makes: the translator's unconscious". In *Translation Studies: Perspectives on an Emerging Discipline*, Alessandra Riccardi (ed.), 214–241. Cambridge: Cambridge University Press.
- Venuti, Lawrence. 2010. "Translation as cultural politics: Regimes of domestication in English". In *Critical Readings in Translation Studies*, Mona Baker (ed.), 65–79. London/New York: Routledge.

Questions for review and reflection:

1. Define the term “functional identity”.
2. Distinguish among the difference between illusionist and anti-illusionist translations.
3. List and briefly discuss the key features of domestication.
4. Explain the concept “a fusion of horizons”.
5. Comment on the following: “The task of translator is to translate first of all the invisible”.
6. Describe the relationship between original and translation in terms of semiotics.
7. Why is the relationship between the translation and the original described as “family resemblance”?
8. What are the key principles of foreignization? In what way does it differ from domestication?
9. Discuss why the translation and the original are not the same work.
10. Identify the author of this quotation “All texts being tissues of quotations, the quality of ‘being truly an original’ disappears; “literary echoes” are present in every work”. Comment on it.

Testing and assessment in Translation and Interpreting Studies

Claudia Angelelli
San Diego State University

1. A note about terminology

A test (or exam) can be used to measure a test taker's knowledge, skill or aptitude on translation* (T) or interpreting* (I). Assessment (e.g. of a person, course, or educational institution) is the process of documenting knowledge, skills, aptitude, and beliefs in a measurable way. Evaluation refers to the systematic determination of merit, worth and significance of someone or something against a set of standards. In Translation* and Interpreting Studies*, frequently the term "evaluation" has been used as a misnomer for testing.

2. Introduction

In the last ten years we have witnessed an increased interest in testing. Initially, it appeared to be an area mostly driven by experiential knowledge, "passed through training and professional socialization" (see Evaluation/Assessment**) or "hit and miss" approaches (Hatim & Mason 1997: 199) and conducted mostly by practitioners and teachers of T&I. Currently, testing is evolving into an area of study in its own right. Since testing and assessment of T&I calls for a different kind of expertise than the teaching or practice of T&I, much of the progress made has been possible thanks to researchers who have pushed boundaries within the field. As a result, we have seen projects of interdisciplinary*** nature that bridge bodies of knowledge across fields (e.g. translation/interpreting with cognitive psychology, applied linguistics, or education to name a few). Interdisciplinary projects (Angelelli 2007 & 2008; Clifford 2005; Muñiz et al. 2001) have contributed to opening a closed circle, allowing T&I to benefit from available research in related fields of inquiry (Angelelli 2004: 22–26).

There are similarities and differences between testing for translation and testing for interpreting. They differ in the construct they measure (e.g. translation versus interpreting skills, producing written language versus producing oral language respectively) and, at the same time, they are part of a larger whole (e.g. translational/interpreting competence, communicative competence, respectively). In this article I will focus solely on those areas in which testing for T&I have common ground.

3. Common test constructs in T&I

While most of the reports of T&I tests have not discussed the operationalization of test constructs specifically, one could argue that there has been a tendency to focus on quality, aptitude, and skills.

Quality^{*/***} is perhaps the main concern that has been central to T&I testing. Especially in Interpreting Studies (IS), psychometric testing is gaining traction as research proves it to be more reliable than the quality-assessment technique popular in the field (Clifford 2005). Psychometric tests based on text materials (e.g. recall tests: text, “logical” memory; completion/detection tests: cloze, error detection), linguistic sub-skills (e.g. associational fluency: synonyms test; expressional fluency: rewriting test; and verbal comprehension: extended range vocabulary test), and speed-stress (e.g. speed stress-based test: Nufferno test) have been studied and correlated with the graduation rate of specific interpreter training programs (Gerver, Longley, Long, Lambert 1989).

Additionally, we have seen an increasing interest in the study of aptitude for interpreting and the correlation between interpreter aptitude and the quality of the rendition, especially in sign language interpreting*. In formative testing, student translation quality has been measured in various ways, ranging from more holistic models to testing of specific discrete points. For example, while Bensoussan and Rosenhouse (1990) designed a model of translation analysis based on the main principles of discourse analysis and the levels of reading comprehension Waddington (2001) focused on (1) error analysis and possible mistakes (e.g. inappropriate renderings that affect understanding of source text/ expression in target language), (2) error analysis considering the effect of errors on

overall quality, (3) a holistic method of assessment, and (4) a combination of methods 2 and 3 in a proportion of 70/30.

Aptitude has also been the focus of discussions on testing (Lambert 1991, Rosiers, Eyckmans, & Bauwens 2011; Russo 2011, López Gómez, Bajo Molina, Padilla Benítez, Santiago de Torres 2007). Some studies have focused on learning styles, motivation, and cognitive flexibility (Timarová, Salaets 2011).

Skills (see Competences*) are sometimes tested separately. In translation and sight translation*, reading comprehension or lexicon are examples of isolated sub-components of translation tested separately. Entrance exams for certain interpreting programs evaluate written and oral skills such as reading comprehension, word recognition, summarization skills, shadowing, aural comprehension, cloze tests – both written, oral – (Dávila Garibi, Lopez Islas 1990), as well as sight translation, sight interpretation, memory tests, and sometimes require an interview (Lambert 1991).

4. Characteristics of tests

As to test characteristics, specifically in terms of process or product-oriented tests, product is generally measured more often. Nevertheless there are increasing efforts to include process measurements (Yoon Choi 2006) in the context of training programs. For example, Orlando (2011) discusses evaluating translations of students in a translator-training program using grids for product-oriented evaluations and process-oriented evaluations.

Tests can be classified into several categories according to their purpose. In educational T&I programs, tests are used to provide information for making decisions (rather than to provide feedback), either at an individual (tutoring), class (moving on to the following unit) or national level (standardized tests) as well as to provide feedback and gauge instruction. Admission tests, selection tests, placement tests are examples of summative evaluation, the purpose of which is to make decisions on the basis of test results. Feedback on the effectiveness of learning, which is useful both for teachers and students to track progress, is considered formative evaluation. Achievement tests can be used to determine if goals established

in syllabi or programs have been met, and proficiency tests are used to measure abilities required for a particular purpose (e.g. certification).

5. Principles in test development

Perhaps one of the most notable issues in T&I papers on testing has been the little discussion on principles of test development. This raises the question of awareness and observance of basic principles such as initial considerations of test, nature of tests, validity, reliability, test authenticity, task authenticity, and practicality. Except for some exceptions reporting on research on T&I constructs (e.g. Angelelli 2004 & 2007; Clifford 2005; Macnamara, Moore, Kegl & Conway 2011; Stansfield, Scott & Kenyon 1992; Stansfield & Hewitt 2005) testing principles have been either overlooked or not reported. Validity is the most important consideration in test development and evaluation. Test validation refers to the process of gathering evidence to support inferences made from test scores. Discussions about test validity include construct validity, content validity, task validity, and face validity, among others (Bachman 1990; Bachman & Palmer 1996; Fulcher 2003; Messick 1989). Validity refers to the appropriateness, meaningfulness, and usefulness of the specific inferences made from test scores. Construct validity refers to the extent to which a test measures what it is designed to measure (e.g. translation, interpreting, memory, lexicon). In other words, it is a specific theoretical construction about the nature of human behavior. For example, if a test of interpreting measures (or focuses) mostly on memory and anticipation (two subcomponents of the construct of interpreting), it raises issues of validity as it only measures specific subcomponents of a construct rather than the whole. Content validity demonstrates to which degree the tasks, questions or items in a test are representative of a domain (e.g. translation or interpreting).

The nature of T&I tests often requires working across language pairs. Variations in the wording of instructions are sometimes unavoidable for all versions of an exam administered in different language pairs (e.g. certification exam) as they may not all be written or spoken/signed in the same language. Therefore the question of consistency of test instructions across languages should be posed. At times, this may become a translation

problem in and of itself. If the instructions are in fact consistent across languages then there would be no likely threats to the reliability stemming from this aspect of the test rubric. If, however, there is variation in the language and/or phrasing of the instructions on separate versions of the test, there is a possibility of some threat to reliability.

While tests in T&I might not always have observed basic principles of testing, they have strived to replicate the reality of the challenges in the professional field. In this sense, the principle of authenticity appears to have been observed in both educational and professional certification tests. This means that test takers are asked to perform a reflection of the type of task that a professional will perform in the target situation. Some of the issues that still may pose some authenticity problems are the following: for translation, the response format (paper/pencil versus computer based), the availability of tools currently used by translators (translation memory, etc.), or the arbitrary inclusion/exclusion of editing and/ or proofreading. For interpreting, authenticity problems arise when discrete areas or sub-components of interpreting are measured in isolation, or when no weight is pre-assigned to sub-components of the construct (e.g. interpreting constructs can have the subcomponent of pragmatics, delivery, etc. as well as content) and general decisions are made on the basis of isolated subcomponents.

6. Conclusion

T&I testing varies in terms of approaches and constructs. In the last twenty years, testing has evolved significantly and it is gaining more interest among T&I scholars. Undoubtedly, methodology and rigor are essential components of test development. Both academe and industry will continue to benefit enormously from making accurate and sound decisions on translation/interpreting ability and quality, processes and products, based on meaningful testing.

References

Angelelli, Claudia. 2008. "Longitudinal studies and the development of assessment for advanced competencies". In *The Longitudinal Study of L2*

- Advanced Capacities* [Second language Acquisition Research Series], Lourdes Ortega & Heidi Byrnes (eds), 264–278. New York: Routledge.
- Angelelli, Claudia. 2007. "Accommodating the need for medical interpreters: The California endowment interpreter testing project". *The Translator* 13 (1): 63–82.
- Angelelli, Claudia. 2004. *Revisiting the Interpreter's Role: A Study of Conference, Court and Medical Interpreters in Canada, Mexico, and in the United States*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Bachman, Lyle. 1990. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press.
- Bachman, Lyle & Palmer, Andrew. 1996. *Language Testing in Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Bensoussan, Marsha & Rosenhouse, Judith. 1990. "Evaluating student translations by discourse analysis". *Babel* 36 (2): 65–84.
- Clifford, Andrew. 2005. "Putting the exam to the test: Psychometric validation and interpreter certification". *Interpreting* 7 (1): 97–131.
- Dávila Garibi, Graciela & Lopez Islas, Javier. 1990. "Oral cloze: A backup exercise for interpreting". *Meta* 35 (3): 647–651.
- Fulcher, Gregory. 2003. *Testing Second Language Speakers*. London: Pierson Longman Press.
- Gerver, David, Longley, Patricia, Long, John & Lambert, Sylvie. 1989. "Selection tests for trainee conference interpreters". *Meta* 34 (4): 724–735.
- Hatim, Basil & Mason, Ian. 1997. *The Translator as Communicator*. London/New York: Routledge.
- Lambert, Sylvie. 1991. "Aptitude testing for simultaneous interpretation at the University of Ottawa". *Meta* 36 (4): 586–594.
- López Gómez, María José, Bajo Molina, Teresa, Padilla Benítez, Presentación & Santiago de Torres, Julio. 2007. "Predicting proficiency in signed language interpreting: A preliminary study". *Interpreting* 9 (1): 71–93.
- Macnamara, Brooke N., Moore, Adam B., Kegl, Judy A. & Conway, Andrew R. A. 2011. "Domain-general cognitive abilities and simultaneous interpreting skill". *Interpreting* 13 (1): 121–142.
- Messick, Samuel. 1989. "Validity". In *Educational Measurement*, R. Linn (ed.), 13–103. New York: Macmillan.

- Muñiz, José, Hambleton, Ronald K. & Xing, Dehui. 2001. "Small sample studies to detect flaws in item translations". *International Journal of Testing* 1 (2): 115–135.
- Orlando, Marc. 2011. "Evaluation of translations in the training of professional translators: At the crossroads between theoretical, professional and pedagogical practices". *The Interpreter and Translator Trainer* 5 (2), 293–308.
- Rosiers, Alexandra, Eyckmans, June & Bauwens, Daniel. 2011. "A story of attitudes and aptitudes?: Investigating individual difference variables within the context of interpreting". *Interpreting* 13 (1): 53–69.
- Russo, Mariachiara. 2011. "Aptitude testing over the years". *Interpreting* 13 (1): 5–30.
- Sadlier, Laura. 2009. "Pandora's Box: Lifting the lid on issues of testing a case study of sign language interpreters in training in Ireland". *The Sign Language Translator and Interpreter* 3 (2): 177–201.
- Stansfield, Charles W., Scott, Mary Lee & Kenyon, Dorry Mann. 1992. "The measurement of translation ability". *The Modern Language Journal* 76 (iv): 455–467.
- Stansfield, Charles W. & Hewitt, William E. 2005. "Examining the predictive validity of a screening test for court interpreters". *Language Testing* 22 (4): 438–462.
- Timarová, Šárka & Salaets, Heidi. 2011. "Learning styles, motivation and cognitive flexibility in interpreter training: Self-selection and aptitude". *Interpreting* 13 (1): 31–52.
- Viezzi, Maurizio. 2007. Interpretation quality assessment: From theory to practice. In *Translationskritik: Modelle und Methoden*, J. House & N. Baumgarten (eds), 171–186. Bochum: AKS-Verlag.
- Waddington, Christopher. 2001. "Different Methods of evaluating student translations: The question of validity". *Meta* 46 (2): 311–325.
- Yoon Choi, Jung. 2006. "Metacognitive evaluation method in consecutive interpretation for novice learners". *Meta* 51 (2): 273–283.

Further reading

- Angelelli, Claudia. V. & Jacobson, Holly. E. (eds) 2009. *Testing and Assessment in Translation and Interpreting Studies* [ATA Scholarly Monograph Series]. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Chiaro, Delia, & Nocella, Giuseppe. 2004. "Interpreters' perception of linguistic and non-linguistic factors affecting quality: A survey through the World Wide Web". *Meta* 49(2): 278–293.
- Gile, Daniel. 2001. "L' évaluation de la qualité de l'interprétation en cours de formation". *Meta* 46 (2): 379–393.
- Hague, Daryl, Melby, Alan & Zheng, Wang. 2011. "Surveying translation quality assessment: A specification approach". *The Interpreter and Translator Trainer* 5 (2): 243–267.
- Haug, Tobias. 2005. "Review of sign language assessment instruments". *Sign Language & Linguistics* 8 (1/2): 59–96.
- Shlesinger, Miriam & Pöchhacker, Franz (eds). 2011. *Aptitude for Interpreting*. Special issue of *Interpreting* 13 (1).

Questions for review and reflection:

1. Identify the key features of testing.
2. Compare testing for translation and testing for interpreting, enumerate similarities and differences.
3. What is psychometric testing? What is it based on?
4. Single out the key features of formative testing
5. Is there any difference between psychometric testing and formative testing?
6. List and briefly discuss the skills that are tested during the entrance exams for some interpreting programs.
7. Enumerate the different types of tests and indicate the purpose of each test.
8. Identify what criteria are taken into account when developing tests?
9. Explain the term "validity". State the difference between "construct validity" and "content validity".
10. Define the term "authenticity".

Quality in translation

Daniel Gouadec

University of Rennes 2

Quality in translation is both the quality of an end-product (the translated material) and the quality of the transaction (the service provided).

1. Quality standards and good practices

So far, only the quality of the service provision transaction has been benchmarked through a number of standards, of which EN 15038 – a quality standard, specifically written for the translation industry – is probably the best known. The basic idea is that the quality of the transaction is “good” if and when both the provider and providee are satisfied with the translation provision process and, of course, its result. The stronger assumption is that, if the translator follows strict relevant procedures, this will reduce the risk of non-quality. And the wishful thinking part of it is that the work provider will also be party to the process by providing all necessary material, help, raw material (by way of terminology), validation, confirmation, guidelines, briefs and specifications.

In most professional settings, the quality of the translation provision transaction depends on one’s viewpoint. From the translator’s (or project manager’s) point of view, “quality in service provision” means, to all practical purposes, that the client provided a clear and complete brief and a “clean” document for translation, was prepared to listen to his or her points of view and proposals, afforded enough time to complete the job and to check the translation, did not interfere unduly in the process, offered whatever information, advice, help, confirmation and resources (s)he could reasonably be expected to provide and paid a fair price when payment became due.

From the purchaser’s (client’s) point of view, the same concept means that the transaction satisfies his/her needs in terms of efficiency and suitability of the translated material to purpose, type, medium, and public –

and, therefore, implicitly satisfies any applicable requirement of accuracy and reliability of the translation. It also means, in a different but very important way, that the translator had the required competences and skills, followed whatever guidelines and specifications applied, put in the required effort to document the subject, finished on time, did all quality checks, and charged the right price.

So, the prerequisites for quality in providing the commercial service of delivering a translation – assuming the translator is competent and puts up a “normal” performance – are quite easily listed. They concern all partners that may become involved: the work provider or his agent, the project manager, the translator, the quality controller or reviser, the terminologist, and any number of professional players in the fields of infographics, desktop publishing, or Web mastering, whose contribution might become necessary within the scope of the entire transaction (and not only the translation part of it, strictly speaking). Without deciding who would be responsible for any of the following items, what is needed, then, to “assure” quality from upstream is:

- Clear and fully detailed specifications
- Constructive negotiation of price and time fences
- Certified (if possible) quality of the material to be translated either intrinsically or as the result of upgrading
- Availability of all required resources
- Availability of all skills required, possibly from the same person, by the various operations that make up the service: commercial transacting, data-retrieval, terminology, translating, plus, as the case may be, revising or doing the infographics
- Availability and validity of any material for re-use in the translation (translation memory, in-house terminology, and related documents)
- Adequacy of the process work flow (covering planning and management, lot allocation, resource allocation, skills requirements, time fences, float and overlap, and critical paths)
- Adequacy of the translation service provision model underlying performance and assessment at all stages
- Adequacy of task-fulfillment procedures with respect to productivity/quality ratios

- Adequacy of communication/interaction between provider and providee as well as between provider and specialist correspondents and partners
- Relevance, thoroughness and efficiency of quality checks and quality control
- Application, by both partners, of a rolling wave process of validation plus feedback and analysis feeding into an ongoing review process.

The list could be extended to itemize the principles and tasks making up the set of *quality assurance* objectives, tools and procedures pertaining to translating services. Hence the insistence on all kinds of specifications, rules, style guides, and, more broadly, procedure-based standards or, more precisely, procedure-based codes of good practice. As a matter of fact, EN 15038 is no more than a compendium of what the prime contractor or work provider, on the one hand, and the translator or translation company, on the other hand, should do to contribute to quality assurance in translation, on the assumption that, if the conditions for quality assurance are met, the end-product will be of good quality.

In fact, good practices undoubtedly reduce the risk of poor quality but do not suffice by themselves to guarantee quality for two reasons. The first reason is that accidents happen even in the most highly “quality-assured” environments. The second reason is that fulfilling all of the quality requirements would make the cost of translation unbearable to many work providers. No wonder quality assurance nearly always comes second to economic considerations. Still, the insistence on *a priori* quality assurance requirements is a welcome evolution of the translation professions and has undoubtedly contributed greatly to the improvement of the overall competencies of translators and of the overall quality of translations.

2. Extrinsic and intrinsic quality

In defining the quality of translations, it is first important to note that the quality of the product that goes by the name of translation is both extrinsic and intrinsic. Extrinsic quality relates to the way a translation satisfies the requirements of the applicable situation in terms of public (readers,

viewers, browsers, listeners, etc.), objectives and purposes, medium or media, code, and such external parameters that are relevant. Basically, this means that the translation must be adequate from the point of view of economics (cost), functionality (performance), accessibility (readability, usability, ergonomics) and efficiency (sometimes extending beyond what the original provided). The consequence is that a quality translation, which we assume could not pretend to be such unless the translator knowingly or unwittingly worked by the code of best practice, must be adequate in terms of (a) content and (b) form of content. Adequate means that the translator translated whatever content satisfied the particular needs of the particular “users” and put it in a perfectly satisfactory form (and format, and medium). Specifically, the translator made two choices. The first one concerns the basic function of the translation. There is a choice of four options: (1) to inform the user on what the document is about – so-called “translation for indexing purposes”; (2) to give the user access to whatever information pertains to one particular item – so-called “selective translation”; (3) to give the user a fair idea of what the document is about and what it “says” – so-called “abstracting or synthetic-synoptic translation”; (4) to give the user access to the full content (so-called “translation”). A second choice is superimposed on that first one in that the translator has to choose a variety of language. He may use one variety that is fully compliant with that of the original (with any shift accounting for the shift in readership or viewers, for instance) or, on the contrary, to use a more standard, general, undifferentiated variety of language and mode of expression. It may also be that the translator uses a ‘general’ variety of language for the simple reason that s/he does not have the skills to use the relevant (and presumably required) specialist variety and, in that case, we move from the idea of choice for better quality to that of non-quality for reasons of insufficient skills.

Once the translator has decided on the kind and quantity of content and the variety of language, the degree of finish or polish comes into play. A given translation may be “as translated”, meaning it is rather rough cut or has not been reviewed. It may be of “fair average quality”, meaning it is correct, readable, and maybe even pleasant to read. Or it may be of “top quality”: fluent, efficient, most readable, and ergonomic in that both contents and form are more than adequate on two counts, the first one

being that the translator “improved on the original” and the second one being that s/he adapted form and content to the particular public and destination within the particular conceptual-linguistic-cultural context of the reception and use of the translation by that public and destination.

3. Quality grades

All in all, the best way to describe the various quality grades is to refer to the market and return to the idea of service provision. The simplest way is to distinguish three grades: (1) rough-cut, (2) fit-for-delivery (but still requiring minor improvements or not yet fit for its broadcast medium), and (3) fit-for-broadcast translation (accurate, efficient, and ergonomic). These are perfectly understandable for all parties concerned by translation service provision transactions. And, to be exhaustive, one might include a ‘fit-for-revision’ grade to describe translations that can be revised within a reasonable time at a reasonable cost.

When it comes to characterizing the grades, we must consider four domains, which are domains to which quality/non-quality relates. The first three domains are relevant to any type of material (text/voice/image/video/web content/etc.) being created, received, used and assessed in its own right. They are:

- the linguistic-stylistic-rhetorical-communicative domain,
- the factual-technical-semantic-cultural domain,
- the functional-ergonomic domain.

The fourth domain is that of congruence of the translated material with an original, filtered through any change in the applicable situation in terms of cultural gaps and shifts, obvious differences in medium, and possible shifts in public and destination – even to the point that there remains very little parallelism between the original and the end product of the translating process.

There is room here for a sub-domain that would probably cut across the first four or, alternatively, be paramount. That would be the type and mode of translation as characterized above in terms of adaptation of content (and, inevitably, form) to the specific needs of the user or

constraints of the situation. This could then either be considered as a sub-domain of translation congruence, but it seems wiser to keep treating it as an overall or basic quality indicator on the assumption that, if the type and mode of translation are not suited, quality is at risk – meaning quality of the service provision episode and not quality of the end product: a “good translation” may not be the “right” one.

This means that the definitions of our quality grades are combinations of elements relating to the four domains. Clearly, a translation that is *fit for delivery* complies with a set of linguistic-stylistic-rhetorical criteria (it must have full readability and basic usability), with a set of factual-technical-semantic criteria (it must be true, accurate, in conformity with the relevant cultural-technical grammar) and with a set of functional criteria (with a yes/no system of deciding whether it ‘works’ or not). As for the translational component of quality, the overall notion is that there must be no translation mistakes or errors* or even that not even the slightest approximation will be tolerated.

The most convenient and reliable way to discuss quality grades in translation is to determine which domains are concerned and what level of quality is required for each of those domains – knowing that a given quality grade would normally call for the same quality level in all domains. It would seem reasonable to consider three quality levels per domain (non-quality being, by definition, absent from the discussion at this stage) as (1) acceptable, (2) good, (3) excellent. These can then be converted into ‘correct’, ‘readable’, ‘efficient’ or any other labels relevant to the specific translation project.

Consideration must also be taken of quality of translation at lower levels. For the linguistics-stylistic domain, the parameters include items such as: grammar, punctuation, syntax, style, format, register, coherence, cohesion, fluency. Each of those parameters can be subdivided down to the lowest level of granularity applicable. Thus, for instance, punctuation could include hyphenation.

Working from the top down, a full quality grid or tree can be devised extending to the finest level of detail. By superimposing levels of quality in all quality domains, quality grades having sufficient justification and authority from a professional (service provision) point of view can be

defined. It is then possible to look back on the procedures and link them with the quality grades, given that such quality grades are very rarely made explicit as such in specifications and standards. The model and procedures of quality assurance in the performance of translation service transactions and the quality grid or quality tree jointly make up a model of quality, underlie a quality plan, and serve as a basis for all forms of quality control, quality assessment, and quality reviewing. They must be made interdependent in both directions since each of them feeds into the other.

At this stage, no mention has been made of the overwhelming preoccupation of all concerned with translation, namely, assessing the quality of translations. This is so because the answers are quite simple. Once the grades have been set and characterized, they may be used as a system for assessing quality. In a professional setting, no one goes into intricacies: the translator's performance is 'rotten/lousy', 'poor', 'satisfactory', 'good' or 'excellent' (for instance), and people and businesses have any number of criteria to judge and justify their judgement, ranging from 'punctuality' to 'proactivity' through 'compliance with the style guide' and 'initiative in upgrading the terminology'. The same should hold true when it comes to assessing the quality of the end product, along the lines we have described. However, in training translators the question of the quality of the end product is not so clear cut.

Basically, trainees should be subjected to the same kind of assessment as professionals. This would have the merit of clarifying everything from teaching objectives to teaching methods. If the fact of assessing students along the same lines as professionals seems too hard on the students, there is plenty of room for a system that would work by thresholds and tolerances – which are not necessarily the mirror image of each other. All that needs to be done is to tick or untick any particular subdivision of any parameter within the context of any level, domain, or grade. Sub-grades might also be envisaged, but they must be coherent and, above all, grounded in professional practices (and procedures). Parameter weighting might also be an alternative.

Any quality management system requires a very clear view of “product” quality grades and levels, overall, per domain, per parameter, and per sub-parameters. Working backwards, this becomes a very useful

tool for the definition and review of quality assurance procedures, provided the system includes tracking instruments that make it possible to pinpoint the causes of possible faults and deficiencies, to determine where, when, and why, the procedures went wrong, and to amend them. This, after all, is one of the basic requirements of quality standards and goes by the name of quality control, the last stage of the quality management system, which includes upgrading the translation if need be.

The foregoing very broad survey of quality in translation gives no more than a few directions to be explored further. To conclude, three points must be emphasised: (1) it is important to view quality in the light and context of the translating profession's activities; (2) it is essential to make the quality-efficiency-relevance in service provision and the quality of the end-product interdependent; (3) it is crucial to build up a model of quality in translation and translating.

References

- Gouadec, Daniel. "La qualité en traduction" in www.qualitrad.net. 2001
- Gouadec, Daniel. 2007. *Translation as a profession*. Benjamins Translation Library 73. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- House, Juliane. 1997. *Translation quality assessment: a model revisited*. Tübingen: Narr.

Questions for review and reflection:

1. What does the quality of the translation provision transaction mean? (from the translator's and from the purchaser's points of view)
2. Comment on the quality assurance requirements listed in the article.
3. Explain the difference between the extrinsic and intrinsic quality.
4. What should a translator decide when working on a translation? (consider both options).
5. The translation can be labelled as "translated", "fair average quality" or "highest quality". Describe what each label means.
6. Name quality grades and figure out the difference between them.
7. Identify four domains and specify their features.

8. Are quality grades and domains interrelated? In what way?
9. What information about sub-domain is of the greatest importance?
10. Why should quality grades in translation be discussed?

Censorship

Denise Merkle

University of Moncton

1. Concepts

The subfield of censorship and translation explores extreme manifestations of the influence of ideology on translations. Consequently, its investigation “takes us into some of the most important ideological aspects of Translation Studies” (Tymoczko in Ní Chuilleanáin et al. 2009: 45). Censorship has been justified on aesthetic, moral, political, military and religious grounds, and considered from, among other viewpoints, the network of agents involved in the transfer* process, translatorial agency, the ethics* of translation, the relationship between rewriting (creativity) and translation. It is not always a product of polarized binary situations where innocent translators are pitted against repressive regimes in the translation process. Although traditionally considered coercive and repressive, with oppressors and victims, twenty-first century research on censorship and translation is broadening our understanding of this complex phenomenon.

The placement of censorship on a continuum of norms* and constraints can at times be difficult to pinpoint (Brunette, in *TTR* 2002). Since censorship is an instrument used to mould, if not enforce, worldview and discourse production, it can strike out with particular ferocity when faced with unpalatable alterity, and leave its mark on interpretation (community and “formal”), media translation (e.g., film, stage, radio plays) and all types and genres of textual translation (e.g., travel writing, religious writings, political speeches, essays, poetry, the novel, newspapers) (*TTR* 2002; Billiani 2007; Seruya & Moniz 2008; Ní Chuilleanáin, Ó Cuilleanáin & Parris 2009). Generally speaking, the broader the intended audience is, the more rigorous the censorship. It is a commonplace of democratic societies through structural censorship – a set of unwritten rules shaped by habits and the symbolic capital of discursive products in the field (Bourdieu, cited in *TTR* 2002: 15–16), though often not consciously acknowledged. By

contrast censorship is generally associated with totalitarian regimes where it is considered repressive. When it becomes institutionalised in repressive contexts, it can become a collaborative project (Kuhiwczak, in Ní Chuilleanáin, et al. 2009). Take for example, the GDR, where the word “censorship” was taboo and replaced by such expressions as “planning and guiding”, “directing and assisting” (Thomson-Wohlgemuth, in Billiani 2007: 106). Economic means, e.g., expensive taxes and permits, are an enforcement mechanism retained not only by totalitarian regimes, but also by democratic systems to exclude undesirable cultural products from the marketplace (Gambier, in *TTR* 2002).

Censorship is motivated either by a desire to protect the vulnerable or to create a cultural or political system. Ben-Ari (2006) has studied the role of (self-)censorship in the formation of the “Puritan Sabra” image in Hebrew literature as part of a project of Israeli nation-building. In an “official censored context” (*TTR* 2002: 10), “institutional (State or religious)” censorship (Billiani 2009: 29), i.e., legislators, political and religious leaders, dictate its need, though they may not be those who enforce it, relegating that responsibility to censorship boards. Censors may be consummate producers of the types of cultural products (e.g., translated literature, subtitled movies) that they censor as well as being esteemed members of their community, or they may be people who have no knowledge of translation or of the source language and culture (Toury 1995: 278). The latter group, variously feared and despised, may resort to repressive, even violent means, to achieve censorial ends. As a result, the word “censorship” usually has a negative connotation. Yet, the reception of rewritten children’s literature – often positively connoted through the choice of the noun “adaptation”^{*} – and of sanitised subtitled movies for the general public (GP) (Gambier, in *TTR* 2002) is generally positive. Consequently, censorship is perceived, alternately, as in the best interests of the ideological positioning of a larger socio-political entity (e.g., children’s literature, GP films) or repressive.

Censorship in translation can occur prior to publication and posterior to publication. Censorship prior to publication can take the form of cultural blockage (Wolf, in *TTR* 2002), preventive censorship and self-censorship. Cultural blockage intervenes at the point of entry of a cultural

product into the target culture. The source culture may have initiated the transfer process or target-culture agents may have attempted to import a foreign cultural product; however, selection mechanisms intervene to block the entry of those cultural products deemed undesirable or, when entry is allowed, to influence the form of cultural transfer (e.g., various forms of rewriting). Furthermore, some ostensibly blocked cultural products may enter the target system by clandestine means, such as underground translation and publishing (Merkle 2010).

Translators who assume the role of “gatekeeper” (*TTR* 2002: 9) reproduce the norm and are likely to apply the principle of correction, or self-correction (self-censorship), to their discursive products, while carefully remaining within Lefevere’s margin (O’Sullivan 2009). The concept “self-censorship” is best limited to translators who censor their own translations to conform to society’s expectations, often referred to as bowdlerism in the Victorian context (Ó Cuilleaináin 1999), and is performed consciously or unconsciously. However, self-censorship is difficult to identify. Unless genetic or paratextual material describing the translation process has been left by the translator, it is impossible to distinguish with certainty what changes have been made by the translator versus those made by a reviser, copyeditor or the publisher. For example, when a translator’s self-correction is considered insufficient, the reviser, copyeditor or publisher may further censor, as a preventive measure, in order to ensure that the text will pass censorial muster or be positively received by the target market. While, apparently, the majority of translators tend to censure potentially troublesome foreign ideas (Simeoni’s well-known “submissiveness” hypothesis – Simeoni 1998), others have adroitly subverted the values of their culture by finding innovative means to import cultural (or literary) alterity (e.g., Léger, in *TTR* 2002). The ultimate aim of (prior) censorship is to internalise norms to the point that translators do not think about the issue. Their writing simply reproduces what has become essentially discursive “habit” (Wolf, in *TTR* 2002).

Should a translation slip through the censorial cracks, post censorship can come into play to remove a work from the system by boycotting it (a bookseller refusing to sell the translation, a librarian refusing to lend it) or by formally banning it (*TTR* 2002: 9). Post-censorship

in the form of banning or boycotting is often the easiest to identify and study because the translations are forcibly withdrawn from the marketplace after they have been published.

2. Prospects

Early in-depth published case studies concentrated on translation censorship in repressive totalitarian regimes marked by military and/or political dictatorship (e.g., Rundle 2000 & Dunnett, in *TTR* 2002 (Fascist Italy); Merino & Rabadán (Franco Spain), Sturge (Nazi Germany), Tomasziewicz (Soviet-dominated Poland), in *TTR* 2002). Studies on Portugal have recently been added to the list (Seruya & Moniz 2008). Victorian England has provided material for the study of the mechanics of censorship in democratic systems (e.g., Ó Cuilleain 1999; Merkle 2006, 2009; O'Sullivan 2009).

Yet, despite the concentration of research on censorship and translation since the mid-1990s, several areas are yet to be explored, and others await a more systematic and in-depth study. To be explored is censorship throughout history, for example in nineteenth-century Europe. Wakabayashi (2000) has studied the history of censorship and translation in Japan since the mid-nineteenth century. Her research has also contributed to broadening geographical contexts, for the bulk of published research to date is Eurocentric. More systematic and in-depth studies are required in non-Western geographical contexts and on non-Western textualities, although a number of essays and books have been published, for example, on Brazil, China, Turkey and the Ukraine (Milton, Nam Fung Chang, Erkazanci & Olshanskaya, respectively, in Seruya & Moniz 2008) and Israel (Ben-Ari 2006). While censorship as a repressive act has been well researched, the issue of ideology requires further study. Furthermore, comparatively little research has been conducted on the impact of censorship on translatorial and textual creativity (Brownlie, in Billiani 2007), on the relationship between censorship and knowledge production (Billiani 2009: 28) or on the links between censorship, resistance and subversion (Tomaszkiewicz, in *TTR* 2002; Merkle 2010).

References

- Ben-Ari, Nitsa. 2006. *Suppression of the Erotic in Modern Hebrew Literature*. Ottawa: Ottawa University Press.
- Billiani, Francesca (ed.). 2007. *Modes of Censorship and Translation*. Manchester, U.K.: St. Jerome Publishing.
- Billiani, Francesca. 2009. 2nd edition. "Censorship". In *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, Mona Baker & Gabriela Saldanha (eds), 28–31. London & New York: Routledge.
- Merkle, Denise. 2006. "Towards a Sociology of Censorship: Translation in the Late-Victorian Publishing Field". In *Übersetzen – Translating – Traduire: Towards a "Social Turn"?*, Michaela Wolf (ed.), 35–44. Münster/Hamburg/Berlin/Wien/London: LIT Verlag.
- Merkle, Denise. 2009. "Vizetelly & Co as (Ex)change Agent: Towards the Modernisation of the British Publishing Industry". In *Agents of Translation*, John Milton & Paul Bandia (eds), 85–105. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Merkle, Denise. 2010 (forthcoming). "Secret Literary Societies in Late Victorian Britain". In *Translation, Resistance and Activism*, Maria Tymoczko (ed). Amherst: University of Massachusetts Press.
- Ní Chuilleanáin, Eiléan, Ó Cuilleánáin, Cormac & Parris, David (eds). 2009. *Translation and Censorship: Arts of Interference*. Dublin: Four Courts Press.
- Ó Cuilleánáin, Cormac. 1999. "Not in Front of the Servants. Forms of Bowdlerism & Censorship in Translation". In *The Practices of Literary Translation*, Jean Boase-Beier & Michael Holman (eds), 31–44. London & New York: Routledge.
- O'Sullivan, Carol. 2009. "Translation within the Margin: The 'Libraries' of Henry Bohn". In *Agents of Translation*, John Milton & Paul Bandia (eds), 107–129. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Rundle, Chris. 2000. "The Censorship of Translation in Fascist Italy". *The Translator* 6 (1): 67–76.
- Seruya, Teresa & Moniz, Maria Lin (eds). 2008. *Translation and Censorship in Different Times and Landscapes*. Newcastle, U.K.: Cambridge Scholars Publishing.

- Simeoni, Daniel. 1998. "The pivotal status of the translator's habitus". *Target* 10 (1): 1–39.
- Toury, Gideon. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- TTR. 2002. *Censure et traduction dans le monde occidental/Censorship and Translation in the Western World*. Denise Merkle (ed.). Special issue of *TTR* XV (2).
- Wakabayashi, Judy. 2000. "Subversion, Sex and the State: The Censorship of Translations in Modern Japan". *Translation Quarterly* 16/17: 53–78.

Questions for review and reflection:

1. How do you understand such a phenomenon as censorship?
2. Define the concept of "structural censorship".
3. Identify the purpose of censorship?
4. Discuss the cases when censorship has a positive/negative connotation.
5. When does censorship in translation occur?
6. Enumerate the forms of censorship prior to publication.
7. State the aim of previous censorship.
8. Define the term cultural blockade?
9. Highlight the key features of self-censorship.
10. In what cases and forms can post-censorship occur?

Ethics and translation

Ben van Wyke

Indiana University – Purdue University, Indianapolis

Dictionary entries tell us that the word “ethics” refers to systems of values that guide and help determine the “rightness and wrongness” of our actions. An ethics of translation, then, necessarily addresses what is considered the morally correct manner in which one should practice the task of rewriting a text in another language. Although every conception of translation implies a certain notion of the ethical duties of translators, for much of the history of translation discourse, the word “ethics” is absent because a certain ethical position for translators has generally been taken for granted. Since translation has been understood as a task in which one strives to reproduce the original as closely as possible, ethical behaviour has been simply posited as fidelity towards the original and its author.

1. A tradition of sameness

The portrait of faithful translators has been painted quite consistently for more than two thousand years. One of the first traits required is knowledge of languages and cultures. Etienne Dolet, for example, writes in 1540 that a translator, first and foremost, must “have perfect knowledge” of the two languages involved and “understand perfectly the sense and matter of the author he is translating” (2002: 95–96). In addition to knowledge, translators must strive for invisibility, and this means they should be neutral when dealing with texts to ensure that they neither add nor subtract anything from the author’s original. As far back as 20 BCE, Philo Judaeus mentions that the translators of the Septuagint “could not add or take away or transfer anything, but must keep the original form and shape” (2002: 13), and this sentiment has been echoed all the way to, and beyond, Vladimir Nabokov who insists, in 1955, that the translator “has only one duty to perform, and this is to reproduce with absolute exactitude the whole text, and nothing but the text” (2004: 212). In addition to this traditional view,

ethical translators must accept their position of subservience and recognize that the texts they translate are not their own. They must see their work as John Dryden describes it in 1697 when discussing his relationship to the authors he translates: “he who invents is master of his thoughts and words,” but the “wretched” translators, he says of himself, “slaves we are, and labour on another man’s plantation” (2002: 175).

These ethical requirements have been reiterated throughout the ages and many of the various translation organizations around the world today reflect them in their expectations of translator conduct. Apart from echoing Dolet’s demand that translators have high levels of linguistic and cultural knowledge, most codes of ethics and/or practice directly call for translators to practice fidelity. For example, the “Code of Ethics” by the Association of Translators and Interpreters of Alberta states that, “[e]very translation shall be faithful to and render exactly the message of the source text – this being both a moral and legal obligation for the translator” (ATIA website). Similarly, the American Translators Association’s “Code of Professional Conduct” makes translators swear: “I will endeavor to translate or interpret the original message faithfully” (ATA website). Translators are also asked to suppress their own opinions as can be seen in the draft “Code of Professional Practice” found on the website of the *Fédération Internationale des Traducteurs* (FIT), which maintains that “[t]ranslators and interpreters shall carry out their work with complete impartiality and not express any personal or political opinions in the course of the work”.

Although there has been great consensus regarding this general ethical duty of translators, there has certainly been great disagreement regarding exactly what it is in the text one should be faithful to. Friedrich Schleiermacher divides all approaches to translation into two categories: “reader-to-author” and “author-to-reader” (2002: 29). With the first, translators feel that their ethical duty is to bring the target audience to the culture of the original, privileging the foreign elements so that the text’s foreignness can be appreciated. With the second, translators feel that their ethical duty is to create a text that seems like it was originally written in the target language and culture, thus, in a sense, bringing the author to the norms of the target culture, language, and audience.

Regardless of which side on the opposition translators position themselves, generally speaking, they justify their position in terms of an ethics of fidelity and invisibility, i.e., that it is via one or the other of these approaches that one is *really* faithful to the original. However, the fact that translators must decide to orient themselves towards, for example, the source *or* the target while striving to reproduce the same text in another language already implies a certain degree of visibility on their part.

2. The emergence of difference

Throughout the twentieth century, some theorists began to posit the ethics of translation in a way that differs considerably from the one that was implied by much of the Western tradition. Although the expectations of translators are still often discussed in the traditional terms of fidelity and invisibility by many translation specialists, as well as in society at large, it is fair to say that mainstream Translation Studies is beginning to critically examine many of the demands historically placed upon translators. Instead of the impossible requirement that translators neutrally reproduce the same text in another language, there has been an increasing focus, since the latter part of the twentieth century, on the agency of translators and the difference that they will inevitably produce.

One example can be found in the *skopos* theory of translation introduced by Hans Vermeer in the 1970s (see Functionalist approaches*). Instead of trying to recreate what the original supposedly *is*, Vermeer suggests that translators focus on what the translation will be used for, and guide their actions based on its *skopos*, or “purpose”. Considering that the source and target texts may have very different purposes, they may end up being very different from each other (2004: 229), something that may sound unethical according to the traditional view discussed above.

Probably the most radical reworking of the traditional notion of the ethics of translation has come from postmodern philosophy (see Philosophy and translation*), most notably from Jacques Derrida’s deconstruction. According to postmodern thought, meaning does not reside *inside* texts and is not uncovered or extracted, but is attributed to them via the act of interpretation. Interpretation has historically been

shunned when the duties of translators are discussed because it implies that they will be visible in the texts they are handling and, thus, unable to faithfully reproduce the original. If interpretation were tolerated, according to tradition, we would risk giving agency to translators who might then corrupt the pure meaning of the original. According to postmodern thought, however, these traditional requirements are unattainable, as is the notion of complete reproduction or transferral of the original because translation will always *transform* it.

If translators accept the fact that the original will always be transformed by the intervention of their work, they will also have to accept the fact that, contrary to the prevalent requirement that they do otherwise, they will always be visible as they leave marks of the decisions they have made. In this sense, they break one of the taboos associated with translators and take on a certain authorial role. This implies a complete reversal of the ethics placed on translators by tradition and, in fact, it has been argued that striving for invisibility can be seen as unethical (cf. Arrojo 1998: 44). If translators embrace the fantasy that they can be completely objective and invisible, then they will not critically look at the role they are actually playing. By acknowledging their visibility, translators can begin to more responsibly and realistically reflect upon the relationships between languages, between the original and translation, or the source and target cultures and examine the role their work plays in cultural mediation.

Postmodern thought stems from the idea that there are no absolutes on which to base our notions of truth, ethics, or even *the* meaning of a particular text in question. Many critics, consequently, erroneously assume that this foments an “anything goes” approach to translation that disallows the possibility of evaluation. However, postmodern theorists argue that it is precisely the opposite (cf. Davis 2001: 57). Because there are no formulas that one can follow for absolutely transferring (or even determining) meaning, translators must pay even closer attention to what they are doing because they can no longer wash their hands with the concept of neutrality. Being ethical does not involve simply declaring fidelity, but, instead, sorting through difficult decisions and taking responsibility for those taken. Also, contrary to the stereotype, just because there are no universals does not mean translators can disregard conventions and do whatever they

want. They must still “take law, rules, and as much else as possible into account (for translation, obviously, this includes grammar, linguistic and cultural conventions, genre, historical context, etc.), for these act as ‘the guardrails of responsibility’” (Davis 2001: 97 quoting Derrida 1993: 19). We all participate in traditions and, while we cannot jettison “the guardrails of responsibility,” we can evaluate them and, knowing they are cultural constructions, challenge them.

One of the consequences of postmodern conceptions of translation and ethics has been the flourishing of trends that focus specifically on what Lawrence Venuti calls an “ethics of difference” (1999), addressing questions of how power influences what is considered proper meaning and its “correct” translation, and silences the alternate versions. For example, increasing attention has been paid to the way translation has served as a tool of dominance and subjugation, and, on the other hand, how it can be used as a tool for activism (see *Committed approaches and activism**), helping to combat hegemonic interpretations that have been created at the expense of other interpretations. In this kind of scenario, like with feminist (cf. Simon 1996) or post-colonial (cf. Robinson 1997) approaches to translation (see *Post-colonial literatures and translation**), the ethical role of the translator is to take a stand against injustice that is reflected in, brought about by or propagated through language, exposing the hidden or unconscious agendas of what has historically been considered “neutral”.

3. Into the 21st century

Although most of mainstream Translation Studies has certainly not embraced postmodern approaches to translation and ethics, it has been impacted by them, as there is more and more interest throughout the field in rethinking ethics in a way that moves away from traditional expectations of sameness and fidelity towards a more complex contemplation of difference, the translator’s agency and subjectivity, and the role translators play in cultural relations. Perhaps this is also due, in part, to the fact that, in this ever-more globalized world, it is hard to ignore difference as we are constantly confronted with challenges to what have often been considered hegemonic ideas. There is, of course, no consensus as to what exactly it

means to be an ethical translator, and this is a good thing because it foments debate regarding this ever-important topic. With debate we can question our own ethical positions and realize it is not enough to simply desire to “do the right thing”.

In closing, it should also be noted that there is one ethical duty of translators that seems to be shared by scholars from all areas of Translation Studies as well as the organizations dedicated to this craft: translators should actively participate in making this practice more visible to our societies that often view it with contempt or take for granted the fundamental role it plays in shaping the world. This includes, for example, educating clients about the complexities of translation, as well as establishing programs to educate translators both in the theory and practice so that they may more responsibly contemplate what they are doing. There has been a boom of interest in translation all over the world not only from universities, but also from commercial sectors, governments, and many areas of popular culture, all of which are finding it harder to ignore the fact that translation does not merely reproduce ideas and information, but plays an active part in creating culture and civilization. As it gains visibility, and as we explore its complex implications, translation can also help us rethink the ethics of cultural encounters that define relationships among the peoples of the world.

References

- American Translators Association. “Code of Professional Conduct”. https://www.atanet.org/membership/code_of_professional_conduct.php [Accessed 13 January 2010].
- Arrojo, Rosemary. 1998. “The Revision of the Traditional Gap between Theory and Practice and the Empowerment of Translation in Postmodern Times”. *The Translator* 4 (1): 25–48.
- Association of Translators and Interpreters of Alberta. “Code of Ethics”. http://www.atia.ab.ca/index.php/about/code_of_ethics [Accessed 13 January 2010].
- Davis, Kathleen. 2001. *Deconstruction and Translation*. Manchester: St. Jerome.

- Derrida, Jacques. 1993. *Aporias*. Thomas Dutoit (trans). Stanford: Stanford University Press.
- Dolet, Etienne. 1997. "The Way to Translate Well From One Language into Another". James S. Holmes (trans). In *Western Translation Theory: From Herodotus to Nietzsche*, Douglas Robinson (ed.), 95–97. Manchester: St. Jerome.
- Dryden, John. 1997. "The Three Types of Translation". In *Western Translation Theory: From Herodotus to Nietzsche*, Douglas Robinson (ed.), 172–175. Manchester: St. Jerome.
- Fédération Internationale des Traducteurs/ International Federation of Translators. "Draft Code of Professional Practice" <http://www.fit-europe.org/vault/deont/DraftCode-FIT-Europe-en.pdf> [Accessed 13 January 2010].
- Judaeus, Philo. 1997. "The Creation of the Septuagint". F.H. Colson (trans). In *Western Translation Theory: From Herodotus to Nietzsche*, Douglas Robinson (ed.), 12–14. Manchester: St. Jerome.
- Nabokov, Vladimir. 2004. "Problems of Translation: *Onegin* in English". In *The Translation Studies Reader*, Lawrence Venuti (ed.), 115–127. London & New York: Routledge.
- Robinson, Douglas. 1997. *Translation and Empire: Post-colonial Theories Explained*. Manchester: St. Jerome.
- Schleiermacher, Friedrich. 1997. "On the Different Methods of Translating". Douglas Robinson (trans). In *Western Translation Theory: From Herodotus to Nietzsche*, Douglas Robinson (ed.), 225–238. Manchester: St. Jerome.
- Simon, Sherry. 1996. *Gender in Translation: Cultural Identity and the Politics of Transmission*. London & New York: Routledge.
- Venuti, Lawrence. 1999. *The Scandals of Translation: Towards and Ethics of Difference*. London & New York: Routledge.
- Vermeer, Hans J. 2004. "Skopos and Commission in Translational Action". In *The Translation Studies Reader*, Lawrence Venuti (ed.), 227–238. London & New York: Routledge.

Questions for review and reflection:

1. What does the ethic of translation mean?
2. Comment on the following: "Translators must strive for invisibility".
3. List general ethical requirements for translators and comment on them.
4. What do most codes of ethics require?
5. Distinguish between "reader-to-author" and "author-to-reader" approaches to translation.
6. Describe the key features of Skopos Theory.
7. Compare the traditional ethical requirements for translators and ethical requirements introduced by postmodern theorists. Are there any differences?
8. What is "ethics of difference"?
9. What is the ethical role of a translator with feminist or postcolonial approaches to translation?
10. What ethical duty of translators is considered as generally accepted?

Norms of translation

Christina Schäffner

Aston University

Various labels have been used to describe the relationship between the source text and the target text, often in a binary opposition, such as literal translation vs. free translation, or word-for-word translation vs. sense-for-sense translation. With the development of more systematic, or 'scientific', reflections about translation in the second half of the 20th century, the concept of 'equivalence' was most frequently used to account for this relationship. What equivalence-based theories have in common is the attempt to define which texts are related to a source text by a translation relation and thus find criteria to set translation apart from other forms of secondary, or text-based text production (cf. Koller 1995).

1. Challenges to equivalence-based theories: Functionalist approaches and Descriptive Translation Studies

Equivalence-based theories were challenged in the 1970s with the emergence of both functionalist approaches and Descriptive Translation Studies. Functionalist views (e.g., Holz-Mänttari, Reiss & Vermeer, Nord; see Functionalist approaches*) define translation as a purposeful activity with the structure of the target text to be determined by the purpose it will have to fulfil in the target culture for the target audience. A prospective, or target-oriented view for functionalists thus means reflecting about the intended purpose (specified in a translation brief) for producing a target text, or evaluating a target text in order to see whether it is appropriate for the specified purpose. Since the relationship between source text and target text depends on the skopos, it cannot be pre-determined by any ready-made linguistic rules. Appropriateness for the purpose in a given context is described by norms and conventions which operate in a culture. Reiss and Vermeer (1991: 178f) prefer to speak of conventions instead of norms, with the argument that norms are usually associated with prescriptions, and

non-adherence to them results in sanctions. Conventions, however, as a broader category embody preferences and can more easily change than norms. Reiss and Vermeer elaborate on conventions primarily with reference to text types and genres, illustrating culture-specific genre conventions which translators have to be aware of as part of their translation competence. Functionalist approaches are thus very much concerned with reflecting about the production of target texts, with the structure of translations as the end product, specifically for guiding students to produce appropriate target texts.

For Descriptive Translation Studies (DTS), in particular product-oriented and function-oriented DTS, the translation as a product is the starting point for a researcher with an interest in describing the very shape of the actual target texts, or their function, position, status within the culture in which they exist (cf. Polysystem theory*, Even-Zohar 1978). This target-oriented view of DTS, which is different to the one propagated by functionalist approaches, can be illustrated with Toury's characterisation of translations as "facts of the target culture; on occasion facts of a special status, sometimes even constituting identifiable (sub)systems of their own, but of the target culture in any event" (Toury 1995: 29).

In line with Holmes' statement that the aim of Translation Studies is the description of the "phenomena of translating and translation(s) as they manifest themselves in the world of our experience" (Holmes 1988: 71), a translation for Toury (1995: 20) is "any target language utterance which is presented or regarded as such within the target culture". There is thus no need for the discipline of Translation Studies to define its object in a specific normative way before any investigation starts, as equivalence-based translation theories usually do. Toury formulates three main postulates to guide the researcher in investigating such 'assumed' translations. The source text postulate states that if there is a translation, there must have been a source text. However, as Toury discovered in his empirical research, this is not always the case. The reasons for the existence of so-called pseudo-translations can vary, but very often they are related to the fact that translations occupy a central position in the polysystem. For example, if translations take a central position, it is easier for authors to have an innovative, or divergent, way of writing accepted by the audience if the text

is labelled as translation. The transfer postulate states that the translation production process must have involved transfer of something. What precisely has been transferred is to be discovered by the researcher. The relationship postulate states that there is some relationship between source text and target text, the exact nature of which, however, has to be identified in each individual case. Toury uses the term 'equivalence' in this respect, but only as a label to denote the functional relationship that exists between source text and target text.

2. Translational norms

Both Toury's work and that of DTS in general have opened a view of translation as socially contexted behaviour, thus going beyond a more narrow view of translation as meaning transfer. Although there are overlaps to the functionalist view of translation as a purposeful activity, DTS is also going beyond this view by putting more emphasis on the socio-cultural and historical context (the translation event) in which the act of translation, i.e., the cognitive aspects of translating as a decision-making process is embedded (Toury 1995: 249ff). In this respect, the concept of norms plays a central role, but it is used in a different sense than in functionalist approaches. Translation being defined as socially contexted behaviour requires an explanation of the socio-cultural constraints which determine translators' behaviour. These constraints can be absolute rules or pure idiosyncrasies as the two extremes, with norms as a graded continuum in between. Some norms may be more forceful and closer to rules, whereas others only exert a rather weak influence. Moreover, norms are not fixed once and for all but can change in the course of time.

In general, norms express social notions of correctness or appropriateness, i.e., what a particular community regards as correct or proper at a particular time. They function intersubjectively as models for correct, or appropriate behaviour and thus regulate expectations concerning behaviour, and also concerning products of behaviour. As mentioned above, equivalence-based translation theories refer to norms mainly in respect of linguistic correctness, and translators are expected to produce a target text which is correct in the use of the target language and appropriate in view of

text norms or genre conventions. Norms thus acquire a prescriptive force, which can also be seen in textbook formulations such as “a translator must (not) or should (not)”. Violating linguistic norms and (genre) conventions can result in sanctions (e.g., a teacher counting errors in the target text and giving a translation student a poor mark).

For Toury, norms are a purely *descriptive* category, i.e., “a category for descriptive analysis of translation phenomena” (Toury 1980: 57). This means he is interested in discovering what kind of translation behaviour is considered to be correct and what kind of texts are accepted as translations in a particular culture at a particular period of time. This can be seen in the definition below:

Norms have long been regarded as the translation of general values or ideas shared by a group – as to what is conventionally right and wrong, adequate and inadequate – into performance instructions appropriate for and applicable to particular situations, specifying what is prescribed and forbidden as well as what is tolerated and permitted in a certain behavioural dimension. (Toury 1999: 14)

In this context, Toury refers to de Geest’s ‘square of normativity’ (de Geest 1992), which sees norms in terms of obligation (what has to be said), prohibition (what must not be said), non-prohibition (what may be said) and non-obligation (what does not have to be said), with interrelations between all these four aspects. Bartsch (1987: 176) distinguishes between the norm content and a normative force. The norm content is a socially shared notion of what is correct or adequate, and the normative force concerns the question of who has the power to enforce norms. For Toury, the normative force is reflected in translators’ behaviour. ‘Performance instructions’ in the quote above is thus not meant in a prescriptive way (i.e., not as some authority or textbook telling translators what they have to do). Instead, it indicates that translators have internalised behavioural constraints. This focus on description is in line with the agenda of developing (Descriptive) Translation Studies as a research-based and empirical academic discipline. The notion translational norm thus refers to regularities of translation behaviour within a specific sociocultural context. In short, translation is defined as norm-governed behaviour. All decisions in the

translation process are primarily governed by norms, and it is norms which determine the relationship between source text and target text. Or in Toury's words: "It is norms that determine the type and extent of equivalence manifested by actual translations" (Toury 1995: 61).

Hermans (1999: 60) criticizes this decision to hang on to the notion of equivalence despite having hollowed it out to such a significant extent. He argues that as an unfortunate consequence of this decision, the "aspect of non-equivalence, of manipulation, dislocation and displacement which the norms concept did so much to push into the foreground" becomes blurred (Hermans 1999: 60f).

Since the activity of translating always involves two languages and two cultures, this also means that a translator is faced with two sets of norms systems. Toury (1980: 53ff.) describes three kinds of norms: preliminary, initial, and operational norms. Preliminary norms decide the overall translation strategy and the choice of texts to be translated, they concern the existence and nature of a translation policy and directedness. They govern decisions as to which texts, genres, authors from which source languages are (not) translated in a particular society at a particular period of time. They also determine decisions concerning the provision (or not) of translator training and the choice of languages for such training. The issue of directedness is linked to the acceptance (or not) of indirect translations in a culture. That is: are translations produced on the basis of another translation? Is this a widespread and accepted phenomenon, and if yes, why? Initial norms govern the translator's decision to adhere primarily to the norms realized in the source text (which determines a translation's adequacy with respect to the source text) or to the norms prevalent in the target language and culture (which determines a translation's acceptability within the target culture, its appropriateness to circumstances of the context of reception). Operational norms control the actual decisions made during the act of translation. Operational norms consist of two types: (a) matricial norms mainly refer to completeness of translation and changes in segmentation (e.g., large scale omissions, restructuring of a text), and (b) textual-linguistic norms concern the selection of the specific textual material, i.e., lexical, syntactic, stylistic choices.

3. Regularities, norms, laws

In order to identify norms, both textual and extratextual sources are investigated. Textual sources are the translated texts themselves, including pseudo-translations. Researchers examine translations in order to identify regularities and patterns in the translators' choices. Since norms function intersubjectively, regularities in translational behaviour will have to be discovered in a number of texts translated by different translators. Such regularities in translators' choices are not purely micro-level decisions to translate, for example, the French preposition 'grâce à' automatically as 'thanks to', but they have an impact on the textual level as a whole and across individual texts (cf. the debate between Newmark & Toury in Schäffner 1999: 47ff). For example, in his own research, Toury discovered that in translating novels into Hebrew translators systematically opted for solutions which resulted in an elevated style. In investigating translated children's literature into Hebrew, Ben-Ari (1992) identified the replacement of references to Christianity with those referring to Jewish religion and linguistic variation (use of synonyms, binomials) as regularities. She argues that these decisions are evidence that didactic and pedagogic norms operate in children's literature, i.e., literature has the function to enrich the child's language and teach good style. In other words, there are socially shared norms regarding the function and structure of literature, and translators respond to these expectations (and/or constraints in a social context) in their decision making.

Regularities which manifest themselves in translations by several translators are said to be the result of norms. This also implies that the majority of translators in a given culture at a given time indeed regularly opt for specific solutions because they assume this is what they are expected to do. The decisions a translator takes are thus always made in a historical and social context. Any choices for linguistic and textual solutions made also simultaneously highlight the excluded alternatives. The notion of norms thus implies that translators operate in situations which allow for different kinds of behaviour but that their preferred decisions are not made at random. Toury is careful to make a distinction between norms and regularities. Regularities can be identified in the products of behaviour, i.e.,

in the translated texts, whereas norms as psycho-social entities are not directly observable, cf.:

[...] whatever regularities are observed, they themselves are not the norms. They are only external evidence of the latter's activity, from which the norms themselves (that is, the 'instructions' which yielded those regularities) are still to be extracted. (Toury 1999: 15)

The identification of regularities in translators' behaviour across languages, cultures, time, and text genres will make it possible to identify norms and even laws which are characteristic of translation in general. With this look 'beyond' the norms to laws, Toury indicated future possibilities for researching translations and translating in his 1995 book. As potential candidates for such universal laws, Toury presents a law of interference (translations tend to reflect the influence of the source language) and a law of growing standardization (translations tend to be more conventionalized than their source texts). Another candidate of a universal law is explicitation (translated texts tend to be more explicit than their source texts). Recent research in corpus-based Translation Studies has produced data that lend support to the existence of universals in translation but also data to the contrary (see Mauranen & Kujamäki 2004; Laviosa 2008), thus highlighting that translational behaviour is determined by multiple factors.

In addition to analyzing textual sources, insights into norms can also be gained by investigating extratextual sources, such as evaluative writing on translation (e.g., reviews, essays) and paratexts (e.g., translators' notes, footnotes, prefaces). For example, if a translator feels a need to justify specific decisions taken, this can be seen as evidence of their awareness of the 'normal' expectations. Justifications are more frequently given in footnotes or prefaces if the translator opted for a decision which is not in line with the expectations, i.e., if they worked against the dominant norms and showed some kind of deviant behaviour. If, however, their translational decisions are praised as innovative, become accepted and are applied by other translators as well, a norm change can be identified. Some of these extratextual sources, in particular prescriptive textbooks or codes of conduct, although not being norms in their own right, may indeed be of a

norm-setting and/or norm-enforcing nature. 'Extratextual' is strictly speaking not the most appropriate label here, since reviews, textbooks, codes of conduct are also texts. Other forms of extratextual sources would be interviews with translators or reviewers or observations of translators while they are translating. Data gained in this way can be corroborated with the data gained by identifying regularities in a corpus of translated texts (i.e., via triangulation).

The aim of studying norms for Toury is not primarily to find norms as such, but rather to account for translators' choices and thus to explore translation in terms of cultural expectations. Researchers' interest is in discovering why certain norms apply and not others and why translators stick to certain norms and not to others. They are interested in establishing which particular general concept of translation prevailed in a particular community at a particular time, how this concept compared to concepts of translation that were valid at another time and/or in another socio-cultural setting. For example, the very use or avoidance of the label translation and/or opting for a label such as adaptation or version instead (e.g., on the basis of analyzing different translations of the same source text), can tell us a lot about the status of translation in society. In short, researching translation as norm-governed behaviour is meant to study the cultural relevance of translations, the nature and role of translation within a society, and thus contribute to the study of cultural history.

4. Methodological reservations and criticisms

Describing translation as norm-governed behaviour in a social, cultural, and historical situation, however, has also been met with some criticism and reservations. From a methodological point of view, Chesterman (1999, 2006) asks what would count as evidence for norms. If regularities in translational behaviour are said to be governed by norms, a causal link between norms and regularities is established. Toury himself is cautious in establishing such a causal link, as can also be seen in the quote below:

[...] it is regularities in the observable results of a particular kind of behaviour, assumed to have been governed by norms, which are first

noted. Only then does one go on to extract the norms themselves, on the (not all that straightforward) assumption that observed regularities testify to recurrent underlying motives, and in a direct manner, at that. Norms thus emerge as *explanatory hypotheses* (of observed [results of] behaviour) rather than entities in their own right (Toury 1999: 15f).

However, Toury himself does not reflect in more depth about alternative evidence for norms. Chesterman (2006: 16) rightly points out that “the cause of an observed regularity *may* be the existence of a norm, but it does not have to be. Other possible causes include cognitive constraints, time and task constraints, or factors concerning the translator’s background knowledge and proficiency – and of course chance”. He argues that the challenge of research into norms is to “show plausible links between observed regularities on the one hand and evidence of normative force on the other” (ibid), listing belief statements, explicit criticism, and norm statements as forms of evidence of normative force.

In his previous work, Chesterman (1997: 64f) introduced more specific types of norms in order to make the concept of norms more operationable. He distinguishes professional norms as emerging from competent professional behaviour and expectancy norms which refer to what the target community expects a translation to look like. Professional norms thus govern the accepted methods and strategies of the translation process. They can be subdivided into (a) accountability norms, which are ethical in nature, linked to professional standards of integrity, (b) communication norms, which are social, focusing on the translator as a communicator, (c) relation norms, which are linguistic, referring to deciding on an appropriate relationship between source text and target texts. For Chesterman, these norms are governed by values: expectancy norms are governed by the value of clarity, relation norms by truth, accountability norms by trust, and the communication norms by the value of understanding.

Criticism both from within Translation Studies and also from other disciplines (e.g., postcolonial studies) has pointed to the fact that the norms concept has seen translation predominantly as a social space which restricts

action and not as a space which allows creative (inter)action of translators. The intention to identify regularities and norms has ignored that non-compliance with dominant norms, deviations and exceptions in the choice of strategies is evidence of the role of the translator as an active agent (e.g., Baker 2007). In this context, norms-based theories have also been criticised for not having given sufficient attention to innovation which can be brought about by translation (e.g., Bhabha 1994). With the Cultural Turn (see Turns of Translation Studies*) in the 1990s, the role of translation and translators as active agents in the construction of cultures and as agents of social change have moved more into the centre of Translation Studies. This also means asking questions which purely descriptive research into norms has not answered, such as: How do translators actually acquire norms? Are they conscious of their norm-governed behaviour? Are translators themselves powerful enough to introduce and change norms? Is all behaviour governed by norms? What in fact drives a translator's decisions in practice, how, and why? (cf. Simeoni 1998: 2).

6. Norms and habitus

More recently, theories and concepts from sociology* have been introduced to account for the social nature of translation as a communicative practice. In this respect, more consideration is given to the active role of translators as agents. In particular, Bourdieu's concept of habitus has been employed to move away from seeing translators as being subjected to norms, as their behaviour being controlled by translational norms. A habitus-governed account sees translators' behaviour as being governed by norms and at the same time revealing the "extent to which translators themselves play a role in the maintenance and perhaps the creation of norms" (Simeoni 1998: 26). The habitus is a set of durable dispositions which incline agents to act in certain ways in a particular field. A habitus is acquired and shaped through a gradual process of inculcation in the course of individual social lives. As Simeoni argues, the specific habitus of the translator is "the elaborate result of a personalized social and cultural history" (Simeoni 1998: 32), and "governed by the rules pertaining to the field in which the translation takes place" (Simeoni 1998: 19). A habitus is both structured, i.e., unavoidably

reflecting the social conditions within which it was acquired, and structuring, contributing directly to the elaboration of norms and conventions, “thereby reinforcing their scope and power” (Simeoni 1998: 22).

In speaking about the role of translators, Toury defined translatorship as follows:

[...] ‘translatorship’ amounts first and foremost to being able to play a social role, i.e., to fulfil a function allotted by a community – to the activity, its practitioners and/or their products – in a way which is deemed appropriate in its own terms of reference. The acquisition of a set of norms for determining the suitability of that kind of behaviour, and for manoeuvring between all the factors which may constrain it, is therefore a prerequisite for becoming a translator within a cultural environment (Toury 1995: 53).

It is this cultural environment of translation as a socially regulated practice which sociological approaches are now researching in more depth. In investigating translators as a cultural-professional group, Sela-Sheffy (2005) linked the habitus of translators “in the sense of shared socially acquired tendencies” (Sela-Sheffy 2005: 9) to norms. She argues that

[...] the variability of norms [...] depends on the different strategies translators employ while playing either conservative or innovative roles, as custodians or cultural importers, in specific historical context. (Sela-Sheffy 2005: 20)

Meylaerts (2008) has shown how the concept of habitus can be used to explain how the specific individual and social circumstances of translators resulted in specific translational behaviour and decisions. Her comparative analysis of two Belgian translators leads her to redefine translatorship in terms of habitus as follows:

[...] translatorship amounts to an individuation of collective schemes related to personal history, the collective history of the source culture, the collective history of the target culture, and their intersections. Given the interplay of constraints to which translators as social agents are subjected, a subject-grounded category is required if we are to

understand which influences are active, to what extent and when (Meylaerts 2008: 100).

More detailed studies into processes of translators' socialization, into the processes of habitus acquisition, and into processes of normativisation will bring more insights into the relationship between an individual translator's habitus and socially shared translational norms. In this respect, the role of social contexts and constraints as well as the relationship between translators' behaviour and their position in the social environment and as agents in a network of power relations can be investigated. Studying translation as a socially determined phenomenon thus also requires studying it within the larger social context and in interaction with other social (sub-)fields. It can justifiably be said that Toury with his concept of norms prepared the ground for opening translation research to such wider social aspects.

References

- Baker, Mona. 2007. "Reframing conflict in translation". *Social Semiotics* 17 (2): 151–169.
- Bartsch, Renate. 1987. *Norms of Language*. London: Longman.
- Ben-Ari, Nitsa. 1992. "Didactic and Pedagogic Tendencies in the Norms Dictating the Translation of Children's Literature: The Case of Postwar German-Hebrew Translations". *Poetics Today* 13 (1): 198–221.
- Bhabha, Homi. 1994. *The Location of Culture*. London & New York: Routledge.
- Chesterman, Andrew. 1997. *Memes of Translation*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Chesterman, Andrew. 1999. "Description, explanation, prediction: A response to Gideon Toury & Theo Hermans". In *Translation and norms*, Christina Schäffner (ed.), 91–97. Clevedon: Multilingual Matters.
- Chesterman, Andrew. 2006. "A note on norms and evidence". In *Translation and interpreting – training and research*, Jorma Tommola & Yves Gambier (eds), 13–19. Turku: University of Turku, Department of English Translation Studies.

- de Geest, Dirk. 1992. "The notion of 'system': Its theoretical importance and its methodological implications for a functionalist translation theory". In *Geschichte, System, Literarische Übersetzung/ Histories, Systems, Literary Translations*, Harald Kittel (ed.), 32–45. Berlin: Erich Schmidt.
- Even-Zohar, Itamar. 1978. *Papers in historical poetics*. Tel Aviv: Porter Institute for Poetics and Semiotics.
- Hermans, Theo. 1999. "Translation and normativity". In *Translation and norms*, Christina Schäffner (ed.), 50–71. Clevedon: Multilingual Matters.
- Holmes, James. 1988. *Translated! Papers on literary translation and Translation Studies*. Amsterdam: Rodopi.
- Koller, Werner. 1995. "The concept of equivalence and the object of Translation Studies". *Target* 7 (2): 191–222.
- Laviosa, Sara. 2008. "Description in the translation classroom: Universals as a case in point". In *Beyond Descriptive Translation Studies. Investigations in homage to Gideon Toury*, Anthony Pym, Miriam Shlesinger, Daniel Simeoni (eds), 119–132. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Mauranen, Anna & Kujamäki, Pekka (eds). 2004. *Translation Universals. Do they exist?* Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Meylaerts, Reine. 2008. "Translators and (their) norms: Towards a sociological construction of the individual". In *Beyond Descriptive Translation Studies. Investigations in homage to Gideon Toury*, Anthony Pym, Miriam Shlesinger, Daniel Simeoni (eds), 91–102. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans J. 1991. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer.
- Schäffner, Christina (ed.). 1999. *Translation and norms*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Sela-Sheffy, Rakefet. 2005. "How to be a (recognized) translator: Rethinking habitus, norms, and the field of translation". *Target* 17 (1): 1–26.
- Simeoni, Daniel. 1998. "The Pivotal Status of the Translator's Habitus". *Target* 10 (1): 1–39.
- Toury, Gideon. 1980. *In search of a theory of translation*. Tel Aviv: The Porter Institute for Poetics and Semiotics.
- Toury, Gideon. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

Toury, Gideon. 1999. "A Handful of Paragraphs on 'Translation' and 'Norms'". In *Translation and norms*, Christina Schäffner (ed.), 9–31. Clevedon: Multilingual Matters.

Questions for review and reflection:

1. Identify the key features of Functionalist Approaches?
2. Explain the difference between conventions and norms.
3. List the characteristic features of Descriptive Translation Studies (DTS).
4. Define the term "translational norms" (compare different points of view).
5. Comment on the following: "Norms are a purely descriptive category".
6. List and briefly describe three kinds of norms: preliminary, initial and operational.
7. Distinguish among regularities, norms and laws (provide examples).
8. Describe the types of norms introduced by Chesterman.
9. Explain the term *habitus* (compare the definitions suggested by different scholars).
10. Define translatorship in terms of *habitus*.

Retranslation

Kaisa Koskinen & Outi Paloposki

University of Tampere / University of Helsinki

Retranslation (as a product) denotes a second or later translation of a single source text into the same target language. Retranslation (as a process) is thus prototypically a phenomenon that occurs over a period of time, but in practice, simultaneous or near-simultaneous translations also exist, making it sometimes hard or impossible to classify one as a first translation and the other as a second translation. Some scholars also discuss indirect or relay translations in the framework of retranslation, but this usage is likely to be more misleading than useful, and for the purposes of this article, we only refer to multiple translations into one language as retranslations.

Even when excluding indirect translations, numerous complexities arise in categorization. First, source texts also change over time (due to authorial, editorial or printing technological interventions or for political reasons) (see e.g., Brisset 2004). Second, the 'same' language is not a stable variable. For example, it is debatable whether a French translation produced for the Canadian market is a retranslation if a previous translation exists in France. To account for these differences, Anthony Pym (1998: 82) calls the simultaneous translations for different markets 'passive retranslations', while 'active retranslations' are those competing for the same audiences. Third, classification also needs to take a stand on adaptations*. Whereas retranslations are often a result of a need to address a new readership (e.g., creating a children's version of a classic text), drawing the line between translation and adaptation is a thorny question.

The unstable nature of some source texts is a well-known fact in Translation Studies and the problematic relationship between adaptations and translations is an often discussed issue. However, a less discussed problem of classification concerns distinguishing between retranslation and revision. Revision, that is, editing, correcting or modernizing a previously existing translation for re-publication, is sometimes seen as a first step towards retranslation (Vanderschelden 2000: 1–2). Nevertheless, the issue is

more complicated than that. A close reading of numerous case studies has revealed that versions may get labelled as revisions or retranslations rather arbitrarily. This means that a version that has relied heavily on a previous translation and has initially been labelled as a revised edition in the publishing house may later be reprinted as a new translation. Furthermore, some texts are hybrids, containing chunks of revised earlier translation and chunks of retranslation (see Paloposki & Koskinen 2010). As a consequence, before any final classification of data a close textual comparison of the (re)translations is needed to determine whether they are indeed new translations or are modified older translations.

1. Research on retranslation

Most studies on retranslations have been conducted within the field of literary translation, and these studies typically take the form of a case study of the translations of a literary text that could be described as a 'classic'. Retranslating and literary canon formation are indeed mutually dependent: retranslations help texts in achieving the status of a classic, and the status of a classic often promotes further retranslations (Venuti 2004). In addition to 'world literature' and children's classics, some scholars have also studied non-fiction (see e.g., Brisset 2004 on the French translations of Darwin, Susam-Sarajeva 2006 on retranslating literary and feminist theory, and von Flotow 2009 on feminist retranslation of Simone Beauvoir), but the phenomenon of retranslation is seldom discussed outside the book publishing and literary genres. As a result, the findings and conclusions of retranslation research can therefore only be extended beyond literature with caution. For example, the regular practice of retranslating film subtitles for various technical mediums and distributors remains unresearched from a retranslation perspective, although theatre retranslation (an equally common phenomenon) has received some attention (e.g., Aaltonen 2003). Another interesting gap in the current research is the Bible; the numerous retranslations of the Bible are seldom discussed at length in the overall context of retranslation.

Retranslations of literature have proved to be useful data for a number of research questions in Translation Studies: with the source text

and the target language being constant, the variable of time allows one to study issues such as the changing translation norms and strategies, the standardization of language, or the effects of the political or cultural context (e.g., DuNour 1995; Kujamäki 2001; Tymoczko 1999). Apart from studies where subsequent translations are used to address other issues than the phenomenon of retranslation itself, there is also a growing interest in studying what actually happens in retranslating. Brisset (2004: 41) laments the lack of attention given to a phenomenon as frequent as retranslation. Other calls for research have been expressed by Gambier (1994) and Susam-Sarajeva (2006). During the past decade, research on retranslation has indeed been fairly active (see, for example, the special issue of *Palimpsestes* on retranslation 2004, and Monti & Schnyder 2010).

One of the best-known attempts at explaining why retranslations are made is Antoine Berman's (1990) claim that first translations are somehow poor and lacking, whereas subsequent translations can make use of the first translation's paving the way and bringing the source text's true essence through to the target language. The first (domesticating) translation having introduced the text, the second (foreignizing) translation can be truly loyal to the spirit of the source text. According to Berman, first translations can never be great translations. This idea of first and second translations is often referred to as the Retranslation Hypothesis, possibly because the idea was operationalized in that way in Chesterman 2000.

Recent research has provided ample evidence both in support and in opposition to the Retranslation Hypothesis (e.g., Brisset 2004; Brownlie 2006; Paloposki & Koskinen 2004). It is now generally agreed that Berman's scheme is not sufficient to explain retranslation. It has been shown that although one can find examples that fit the model, it is not in the nature of first translations to be domesticating and of the second and subsequent translations to be closer to the original. There are several other factors determining the textual profiles of the translations in question. A further complication of the study and/or comparison of first and subsequent translations is the difficulty of finding reliable methods for measuring the 'closeness' – let alone 'greatness' – of the translations. The units used to make this comparison have included, among others, syntax, lexical choices

and culture-specific items, forms of address, units of measurement, spoken language, dialects and slang.

2. Multiple causes for retranslation

The definition of retranslation presented above already indicates that the passage of time and chronological sequence are of central relevance in retranslating. Indeed, common sense explanations for retranslating tend to focus on the ageing and alleged outdated features of the previous translation. In fact, this is one of the most common comments in newspaper reviews regarding the retranslations in Finland, and common stock elsewhere as well (Koskinen & Paloposki 2003). Another reason given to explain the need or urge to retranslate is the increased knowledge of the source text, author and culture. In other words, a contemporaneous, or 'hot' translation cannot take advantage of the reception and research knowledge that accumulates only gradually and that is available for later, 'cold' retranslations (see Vanderschelden 2000: 9).

Similar to the Retranslation Hypothesis, the ageing claim and the 'hot and cold' division are based on the premise that the cause for retranslation lies with a deficient previous translation. This view has recently been questioned in a number of publications that suggest alternative explanations such as the agency of the actors involved (Collombat 2004), the power struggles and conflicting interpretations (Susam-Sarajeva 2006), or the economic reasons such as the marketing potential of retranslations (Koskinen & Paloposki 2003). The idea of deficient first translations also tacitly assumes a view of linear progress, that is, a modernist world view which many commentators have found untenable (Brisset 2004; Susam-Sarajeva 2006; von Flotow 2009). Retranslations may actually capitalize on the status quo: preserving rather than improving or progressing on earlier translations of a canonized classic (Tahir Gürçağlar 2008: 296). Moreover, it is useful to realize that the claims of the inadequacy or insufficiency of a previous translation may be part of a strategic repositioning aimed at supporting the value of the new translation either by the retranslator, or by the others involved (Venuti 2004: 26).

There are multiple causes for retranslating, revising, reprinting and other kinds of recycling texts, and any case study is therefore likely to reveal a web of multiple causation. It is thus not surprising that two recent contributions attempting to grasp the phenomenon beyond individual cases use the adjective 'rhizomatic' with respect to the manifold influences behind retranslations (Brownlie 2006: 155; Brisset 2004: 48). Even though research on retranslation has been active during the first decade of the 21st century, we still need extensive basic research before we can truly understand this complex phenomenon. In particular, research needs to extend beyond isolated case studies, and we also need to obtain comparable synchronic and diachronic data (Brisset 2004: 63). However, considering the difficulties in classification, and the related need for close textual analysis of large sets of data, this is not an easy task.

References

- Aaltonen, Sirkku. 2003. "Retranslation in the Finnish Theatre". In *Tradução, retradução e adaptação*, John Milton & Marie-Hélène Catherine Torres (eds). Special issue of *Cadernos de tradução* 11: 141–159.
- Berman, Antoine. 1990. "La Retraduction comme espace de traduction". *Palimpsestes* 13 (4): 1–7.
- Brisset, Annie. 2004. "Retraduire ou le corps changeant de la connaissance. Sur l'historicité de la traduction". *Palimpsestes* 15: 39–67.
- Brownlie, Siobhan. 2006. "Narrative Theory and Retranslation Theory". *Across Languages and Cultures* 7 (2): 145–170.
- Chesterman, Andrew. 2000. "A Causal Model for Translation Studies". In *Intercultural Faultlines*, Maeve Olohan (ed.), 15–27. Manchester: St. Jerome.
- Collombat, Isabelle. 2004. "Le XXIe siècle: l'âge de la retraduction". *Translation Studies in the New Millennium. An international Journal of Translation and Interpreting* 2: 1–15.
- Du Nour, Miryam. 1995. "Retranslation of Children's Books as Evidence of Changes in Norms". *Target* 7 (2): 327–346.
- Flotow, Luise von. 2009. "This time 'the Translation is Beautiful, Smooth and True': Theorizing Retranslation with the Help of Beauvoir".

- In *Translation in French and Francophone Literature and Film*, James Day (ed.), *French Literature Series* 36: 35–50.
- Gambier, Yves. 1994. “La Retraduction, retour et détour”. *Meta* 39 (3): 413–417.
- Koskinen, Kaisa & Outi Paloposki. 2003. “Retranslations in the Age of Digital Reproduction”. In *Tradução, retradução e adaptação*, John Milton & Marie-Hélène Catherine Torres (eds). Special issue of *Cadernos de tradução* 11: 141–159.
- Kujamäki, Pekka. 2001. “Finnish comet in German skies: Translation, retranslation and norms”. *Target* 13 (1): 45–70.
- Monti, Enrico & Peter Schnyder (eds). 2010. *La retraduction*. Proceedings of the International conference held in Mulhouse, December 2–5, 2009. Paris: éditions Orizons.
- Paloposki, Outi & Kaisa Koskinen. 2004. “Thousand and One Translations. Retranslation Revisited”. In *Claims, Changes and Challenges*, Gyde Hansen, Kirsten Malmkjaer & Daniel Gile (eds), 27–38. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Paloposki, Outi & Kaisa Koskinen. 2010. “Reprocessing texts. The fine line between retranslating and revising”. *Across Languages and Cultures* 11 (1): 29–49.
- Pym, Anthony. 1998. *Method in Translation History*. Manchester: St. Jerome.
- Susam-Sarajeva, Şebnem. 2006. *Theories on the Move. Translation’s Role in the Travels of Literary Theories*. Amsterdam & New York: Rodopi.
- Tahir Gürçağlar, Şehnaz. 2008. *The Politics and Poetics of Translation in Turkey, 1923–1960*. Amsterdam & New York: Rodopi.
- Vanderschelden, Isabelle, 2000. “Why Retranslate the French Classics? The Impact of Retranslation on Quality”. In *On Translating French Literature and Film II*, Myriam Salama-Carr (ed.), 1–18. Amsterdam & Atlanta: Rodopi.
- Venuti, Lawrence. 2004. “Retranslations: The creation of value”. In *Translation and Culture*, Katherine M. Faull (ed.). Special issue of *Bucknell Review* 47 (1): 25–38.

Questions for review and reflection:

1. Define the term “retranslation”.
2. Discuss the difference between the retranslation as a product and retranslation as a process.
3. Briefly describe the difficulties that arise in the process of categorization and determine which one is normally the most important.
4. Discuss the difference between “active retranslation” and “passive retranslation”.
5. Do the terms “revision” and “retranslation” denote the same process? (If no, explain the difference between these terms).
6. What is important to do before final data classification? Explain the reasons.
7. Why has most research on retranslation been conducted within the field of literary translation?
8. Briefly describe Antoine Berman’s Retranslation Hypothesis.
9. What factors are of central value in retranslating? Why?
10. List possible reasons for retranslation and comment on them.

Translation 'errors'

Gyde Hansen

Copenhagen Business School

What is an error and what is a translation 'error'? The term "error" usually means that something is wrong. In written texts – both in original texts and translated texts – errors can be classified as, for example, pragmatic, semantic, idiomatic, orthographic, linguistic or stylistic errors. But what is a 'translation error' – with focus on 'translation'? If we define a translation as the production of a Target Text (TT) which is based on a Source Text (ST), a translation error arises from the existence of a relationship between two texts.

Translations are carried out for many different reasons. The inter-lingual "real-life" translations we think of here are created in communicative situations which are defined by pragmatic conditions like sender, receiver, time, place and purpose of the translation, and also by cultural backgrounds and norms that may differ for ST and TT. Thus translation 'errors' occur because something has gone wrong during the transfer and movement from the ST to the TT.

Translation 'errors' can be caused by misunderstandings of the translation brief or of the content of the ST, by not rendering the meaning of the ST accurately, by factual mistakes, terminological or stylistic flaws, and by different kinds of interferences between ST and TT. Interferences are projections of unwanted features from one language to the other and from ST to TT. They occur because of an assumption of symmetry between the languages and/or cultures which may appear in some cases, but not in the actual case. Several levels of description are affected, i.e., interferences can be characterized as cultural, pragmatic, text-linguistic, semantic, syntactic or stylistic errors. The perception of what constitutes a translation 'error' varies according to translation theories and norms*.

1. Translation 'errors', theories and norms

By proposing that a translation error is due to a relationship between ST and TT, we touch on one of the crucial problems of TS. The perception and evaluation of an error as a translation 'error' depends on the theoretical approach to translation and the evaluator's ethical norms with respect to translation. In theories based on the concept of equivalence between ST and TT, a translation 'error' is regarded as some kind of non-equivalence between ST and TT or non-adequacy of the TT (Koller 1979: 216). The error can occur, for example, in relation to one of Koller's five frames of reference with respect to equivalence (*Bezugsrahmen*) (ibid.: 187). In functionalistic approaches* and approaches based on the 'skopos theory', an error is defined as relative to the fulfilment of the TT-function and the receiver's expectations (Schmitt 1998: 394; Nord 2009: 190). These are stipulated by the translation brief, i.e., the communicative situation and the context in which the TT will be used.

Depending on the theoretical orientation, the evaluators' expectations and attitudes with respect to fidelity, loyalty, equivalence, norms and acceptability differ, especially with respect to the acceptability of changes of meaning and addition or omission of information. Should changes, omissions or additions be regarded as errors – and if not, when precisely are they warranted? This is a difficult balancing act which is also influenced by a society's norms concerning translation.

2. Translation quality: Classifying and grading errors

The concept of "quality"*, quality assessment and the perception errors have been discussed by, for example, Gile (1995: 31ff) and Hansen (2008: 255ff), and conferences like the CIUTI-Forum 2008 as well as several journals in TS have been devoted to this issue.

Definitions, classifications and also rankings of errors have been created for the assessment of the quality of translations depending on different purposes and situations. Nord (1998: 384ff) defines translation 'error' for translator training and she proposes a division between "real translation errors", which are related to the translation brief, and other

errors. Schmitt (2002) presents a classification and grading of errors for translator training, especially for technical translations*. Hansen (2006: 112ff) describes a top-down classification of errors for translator training, revision training and translation process research. Mertin (2006: 241) offers criteria for a classification and gradation of errors in professional translations, which has been developed in cooperation with the language service of DaimlerChrysler.

Not all errors in these classifications are genuine translation 'errors', i.e., errors based on the fact that there is a relationship between a ST and a TT. However, as *all* kinds of errors in a TT can have a considerable impact on the quality of the TT, the above mentioned classifications and evaluations of errors also include breaches of the target language system and idiomatic errors which must be regarded as 'errors in translation', i.e., usual problems of language and text production.

There is not always a direct relationship between the number and gravity of errors, the quality of the TT and the perceived acceptability and usability of the text. In some communicative situations, overall poor quality, involving all kinds of errors, is accepted. For the moment, this is the case with many machine translations (see Section 3). In some communication situations, errors are expected and regarded as acceptable and even "fun". This is, for example, the case in Danish tourist brochures translated into poor German. In spite of the errors the brochures retain a high degree of usability. In other communicative situations, like translations of legal texts or business contracts, errors are not acceptable.

For the purpose of quality management in organizations, Didaoui (2007: 82ff) proposes "matching operations", i.e., a classification of texts according to their importance, and a ranking of the translators by level of reliability. Quality can then be assured by the maximum harmonization between the importance of the texts and the degree of translators' reliability and the allocation of texts for revision on the basis of the risk level. However, the concept of translators' reliability should be clearly defined. In her Work-Flow-Management System, Mertin (2006: 310ff) presents such a procedure of risk management as it was tested in practice by the language service of DaimlerChrysler AG.

3. Translation 'errors' in translation using electronic tools

In many areas of translation and especially in professional translation, computer-aided/ assisted translation* (CAT), translation memory systems (TMS), electronic databases and machine translation* (MT) is used.

Translations of, for example, users' manuals, are typically translated with TMS. If they are compared with human translations, a larger concentration of specific types of errors can be observed. It is 'errors' on the *text-linguistic level*, for example, wrong segmentation, vague reference or co-reference or inconsistent terminology. On the *semantic level*, the translation of terms can be problematic as the system's proposals can be either too general or too specific in the context.

MT has developed to be a useful tool in spite of obvious flaws and errors. Several evaluation criteria like accuracy, fluency and informativeness have been formulated by, among others, White and Taylor (1998). The quality of MT is measured by the word-error-rate (WER) where a 'minimum error distance' is strived for. In order to achieve this, automatic evaluations of the quality score based on statistical models are used. These are continually fine tuned automatically. One of the most applied standards is the BLEU standard by Papineni et al. (2002).

Another statistical approach of MT which is based on the idea that 'more data means less errors' is Google Translate, where huge amounts of passages from human translations are gathered and combined in order to continually improve the machine translations of Google (see Och 2010).

References

- Didaoui, Mohammed. 2007. "Translation quality: A pragmatic and multidirectional approach". In *Translationsqualität*, Peter A. Schmitt & Heike E. Jüngst (eds), 79–90. Leipzig: Peter Lang.
- Gile, Daniel. 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Hansen, Gyde. 2006. *Erfolgreich Übersetzen. Entdecken und Beheben von Störquellen*. Tübingen: Narr, Francke, Attempto.

- Hansen, Gyde. 2008. "The speck in your brother's eye – the beam in your own: Quality management in translation and revision". In *Efforts and Models in Interpreting and Translation Research*, Gyde Hansen, Andrew Chesterman & Heidrun Gerzymisch-Arbogast (eds), 255–280. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Koller, Werner. 1979. *Einführung in die Übersetzungswissenschaft*. Heidelberg: Quelle & Meyer.
- Mertin, Elvira. 2006. *Prozessorientiertes Qualitätsmanagement im Dienstleistungsbereich Übersetzen*. Leipzig: Peter Lang.
- Nord, Christiane. 1998. "Transparenz der Korrektur". In *Handbuch Translation*, Mary Snell-Hornby, Hans G. Hönig, Paul Kussmaul & Peter A. Schmitt (eds), 384–387. Tübingen: Narr.
- Nord, Christiane. 2009. *Textanalyse und Übersetzen*. Tübingen: Julius Groos.
- Och, Franz. 2010. "Google's computing power refines translation tool". <http://www.nytimes.com/2010/03/09/technology/09translate.html> [Accessed 20 April 2010].
- Papineni, Kishore, Roukos, Salim, Ward, Todd & Zhu, Wei-Jing. 2002. "BLEU: A method for automatic evaluation of machine translation". *ACL-2002: 40th Annual meeting of the Association for Computational Linguistics*, 311–318.
- Schmitt, Peter. A. 1998. "Qualitätsmanagement". In *Handbuch Translation*, Mary Snell-Hornby, Hans G. Hönig, Paul Kussmaul & Peter A. Schmitt (eds), 394–399. Tübingen: Narr.
- Schmitt, Peter. A. 2002. *Evaluierung von Translationsleistungen: Merkblatt zu den Klausur-Korrekturen/Anmerkungen*. <http://www.uni-leipzig.de/%7Eialt/merkbl/mrk-qkriterien.pdf> [Accessed 25 January 2010].
- White, John S. & Taylor, Kathryn B. 1998. "A task-oriented evaluation metric for machine translation". *Proceedings of the First Language Resources and Evaluation Conference*. Granada, Spain. LREC-98, volume I. 21–27.

Questions for review and reflection:

1. Define the term "translation error".
2. What are the reasons for translation errors? Comment on them.
3. Define the term "translation error" from the theoretical point of view.

4. Comment on the possible classifications and evaluations of translation errors.
5. Can errors be acceptable? (If so, give an example).
6. Compare and contrast human translation and TMS.
7. What types of errors can be observed when translating with the help of electronic tools?
8. Explain the key principles of machine translation (MT).
9. Specify how is the quality of MT measured?
10. Briefly describe the peculiarities of Google Translate?

Translation problem

Gideon Toury

Tel Aviv University

The notion of 'problem' has been looming large in discourse about translation, regardless of whether the discourse had theoretical (e.g. Holmes' category of 'ProblemRestricted [Partial] Theoretical Translation Studies'), descriptive-explanatory or applied aspirations. Whether the word 'problem' itself was used or not. The logical complement of 'problem', 'solution', is much rarer.

The word 'problem' was introduced into Translation Studies* from without, often with partial awareness of the inherent implications and complications. Recourse to this word has become such a matter of course that most authors haven't felt the slightest need to have it included in their indexes. Typically, an entry for 'translation problem' until now has been absent from dictionary-like publications as well. The present entry is basically a conceptual one, an attempt to highlight a kind of "grey zone" that has formed between the word 'problem' and its use as a term in Translation Studies.

The mere recurrence of a word across a range of texts does not guarantee sameness of designated concept, especially when the word has been taken over from another field. Concepts are always embedded in conceptual networks, so that each one of them can only be rendered intelligible, and hence be accounted for, within that network and in its own internal terms.

Unfortunately, this received logic has not been adhered to in most uses of 'problem' in expert discourse about translation. The word is certainly there but its terminological status is far from clear. Nor have translation scholars undertaken such clarification, except in some scattered, brief remarks. Thus, the word 'problem' has come to serve as a term-in-the-making in at least three (interconnected, but essentially different) contexts of discourse within Translation Studies, all involving expert-to-expert communication.

This entry delineates the three types of discourse and some of their implications for the corresponding notions of 'problem': problem 1, problem 2 and problem 3, as they will henceforth be referred to. No attempt will be made to distinguish between different levels of problem (e.g. problems of reception vs. problems of production), or different phases of the translation process where a problem may manifest itself, or any other aspect of translation problem, specific to certain genres, text-types, media (e.g. lip synch in dubbing) and even to individual texts (e.g. semantic instability or density of reference and allusion in *Finnegans Wake* / J. Joyce)

1. *Problem 1* has its place in discourse about source texts as a constraint on their envisaged translation; either translation in general, or translation into a particular target culture, language and textual tradition where the establishment of a translational solution 1 is set as a goal. Problem 1 is thus a matter of potentials, not actual facts, i.e. translatability rather than translation.

In this first context of discourse, not just any potential replacement would be regarded as a solution 1; only those replacements that can be claimed appropriate. And the appropriateness of a replacement is not a fixed, unchanging condition, but rather a function of how 'translatability' and 'translation' are perceived in the culture in question. Thus, translatability pertains exclusively to the first context of discourse; namely, as the initial potential of establishing optimal correspondence between a TLtext (or textual-linguistic phenomenon) and a corresponding SL-text (or phenomenon). This correspondence may be anywhere between 0 and 1, non-existent and absolute, without ever reaching any of the two extremes (this depends of course on how the scale of translatability is calibrated).

While the need to search for an appropriate solution is a major issue here, solution 1 itself as the realization of this requirement is all but present. That is to say, solution 1 has no physical reality. Nor is the notion of 'translation act' part of the first package: not only will no such act have taken place, but, so long as it is referred to within the first type of discourse, a translation act needn't be undertaken at all. Thus, it is quite normal to discuss the solvability of a problem1, even alternative ways of going about solving it, without actually performing the act, most certainly without reaching any binding solution 1.

The nature of translation act 1 can at best be speculated on, more often than not in ideal (or, better still, idealized) terms. In fact, even translator 1, the embodiment of the entity mediating between problem1 and solution1, is a mere theoretical construct: a persona rather than a person.

An important corollary of what has been said about the first context of expert discourse is that translation acts 1 cannot be simulated, simulation being the representation of a certain act through the use of an act of another kind, in a more or less controlled environment. Simulating translation is thus tantamount to actually performing the act itself, albeit under specified (and extreme) conditions.

Bottom line, problem 1, by far the most common variety found in the literature, is a prospective notion and a utopian one. No problem solving 1 can be contemplated unless problem 1, the one regarded as requiring a solution, were established correctly. Actually, the only issue associated with problem1 is one of options; namely, the initial possibilities of cross-linguistic, cross-cultural replacement.

2. *Problem 2* features in discourses which are retrospective and where the basic issue is one of factual replacement in concrete acts of translation. Consequently, problem 2 is not given in any way, neither in the source text as such nor in its confrontation with the initial capabilities of a particular receiving language/culture to solve it. Problem 2 bears no necessary relation to problem1. Rather, it manifests itself individually in the case of each translation act 2 performed by translator 2; not merely in temporal terms (i.e. during the performance of the act), but in causal terms. Unfortunately, act 2 then vanishes into thin air, along with problems 2 which were tackled by translator 2, the ones s/he was trying to solve, leaving a single lasting imprint – the TL text assumed to be the translation. This end-product is precisely what should be probed by anyone interested in finding out what constituted problems 2 in a particular case; and the way to do so is to approach translated texts as reservoirs of realized solutions 2.

Problems 2 can thus be identified only when an existing text assumed to be a translation is mapped onto another text, in another language/culture, which is taken to have served as its source.

As reconstructed entities, problems 2 can only be established backwards, so to speak; that is, from the replaced members of coupled pairs

of replacing + replaced segments established ad hoc during the comparative analysis of the two texts in question and for its sake, where the replacing members of each pair are simultaneously taken to represent the corresponding solutions 2. What remains a true stumbling-bloc is the concealed translation act 2: Even though, unlike act1, it has once been put into effect and thus can be claimed to have had a real existence, accessing it in retrospect is a hard task. Consequently, speculation still forms part of the way problem 2 and solution 2 are established, presumably connected by a concrete(ized) act 2 that has evaporated.

Thus, even though we certainly know better, from both introspection and studies carried out in various methods, most retrospective analyses of translation have been, and will probably go on being performed on the simplistic assumption that act 2, the act that is reconstructed as having yielded the assumed translation is linear, unidirectional and non-interrupted.

Any wish to search for clues to actual processes of translational decision-making (see Translation process*), and introducing them into the discussion, gives immediate rise to a third kind of discourse, with a third notion of 'problem'.

3. *Problem 3* is no less factual than problem 2. Like the latter, it is associated with the performance of a single translation act 3, always situated in a particular point in time and space. However, its factuality is less straightforward, and its establishment cannot be regarded as purely retrospective: Here observation will not be undertaken from the point of the act's termination backwards, towards that point which marks its commencement. The only way problems 3 can manifest themselves is step by step, alongside the gradual unfolding of act 3. Rather than being punctual, they may therefore be regarded as processual.

This kind of observation can be attempted only in as much as act 3 has left more traces than just the end-product, as was the case with act 2; most notably, temporary, interim replacements, on the one hand, and reflections on the other; on both problems 3, their solutions 3 (final or interim) – as well as on act 3 itself.

Unlike the two previous notions of 'problem', problem3 is thus a dynamic notion, which may, moreover, assume various forms. It may even

change its primary disposition in the course of act 3 (or rather – from the researcher’s point of view – in the course of its unfolding/reconstruction). This changeability is inherent to translation act 3: The ultimate solution₃ is not necessarily the only solution₃ entertained, or even realized in the course of the act. Rather, any number of interim solutions₃ may be, and often are explored along the way. The multiplicity of solutions₃ can be unearthed in several ways, in retrospect (for instance, by studying manuscripts which have undergone revision) as well as in real time, as it were (for instance, by making use of Think-aloud Protocols*or special computer programs such as Translog, which save every single key-stroke made by the translator). The notion of interim solution has its place in the third context only.

Once a concretized translation act has become a real factor (translation act 2-or-3, that is), and to the extent that it is still regarded as an act of problem-solving, the notion of solution 2-or-3 becomes highly technical: It is anything that is there whenever the act is discontinued; whether it has reached its end (= solution 2 or final solution 3), or just temporarily suspended (= interim solution 3). This technical sense of solution 2/3 is thus devoid of value judgments.

Table 1. The main attributes of the three notions of ‘Translation Problem’

Notion		Attributes			Complementary notion
PROBLEM ₁	source-oriented	prospective, posited	initial possibilities of tr. replacement	utopian, abstract, potential	SOLVABILITY ₁ , way to go about SOLVING
PROBLEM ₂	target-oriented	retrospective, punctual, reconstructed	factual tr. replacement	concrete, realized	SOLUTION ₂
PROBLEMS ₃	process-oriented	processual, reconstructed	factual tr. replacement, variational	concrete, realized, at least momentarily	SOLUTIONS ₃ (final or interim)

While some interim solutions₃ may represent alternative ways of solving one and the same problem₃, others may involve a change of problem₃ actually being addressed by translator₃, or even of the textual-linguistic segment where the “problem” is taken to reside. This lends a

variational character not only to solution 3, but to problem 3 as well, in striking contrast to both the initial (idealized) problem 1 and the single (reconstructed) problem 2.

References

Holmes, J. 1988 [1972]. "The Name and Nature of Translation Studies". In *Translated*, J. Holmes ed.), 65–80. Amsterdam / New York: Rodopi.

Toury, G. 2012, forthcoming [1995]. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Revised edition. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Further reading

Hönig H.G. & Kussmaul P. 1982. *Strategie der Übersetzung*. Tübingen: Gunter Narr.

Krings, H.P. 1986. *Was in den Köpfen von Übersetzern vorgeht. Eine empirische Untersuchung zur Struktur des Übersetzungsprozesses an fortgeschrittenen Französischlernern*. Tübingen: Gunter Narr.

Lörscher, W. 1991. *Translation Performance, Translation Process, and Translation Strategies: A Psycholinguistic Investigation*. Tübingen: Gunter Narr.

Nord, C. 1991. *Text Analysis in Translation*. Amsterdam / New York: Rodopi.

PACTE group, 2011. "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model". In *Methods and Strategies of Process Research*, C. Alvstad, A. Hild & E. Tiselius (eds). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.

Vandepitte S. & Hardsuiker R.J. 2011. "Metonymic language use as a student translation problem". In *Methods and Strategies of Process Research*, C. Alvstad, A. Hild & E. Tiselius (eds). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.

Questions for review and reflection:

1. Define the essence of “problem 1”? (provide a detailed explanation)
2. Explain the notion “translation act 1”, single out its peculiarities.
3. List the characteristic features of “solution 1”.
4. Highlight the key features of “translation problem 2”.
5. Compare “problem 1” and “problem 2”, highlight their similarities.
6. What is the difference between “translation problem 1” and “translation problem 2”?
7. What is “translation act 2”? Is “translation act 2” different from “translation act 1”?
8. What is special about “problem 3”?
9. Describe the notion “interim solution”, outline its features.
10. Compare and contrast the translation problems (problem 1, problem 2 and problem 3).

Evaluation/Assessment

Sonia Colina

University of Arizona

A translated text is defined here as a text that fulfils and/or attempts to fulfil a specific function in a target culture (in accordance with a set of explicit or implicit instructions, known as the *translation brief*) and that bears a translation relationship to another text in another language; the specifics of a translation relationship (vs. version, adaptation*) can vary from one culture to another. This discussion takes the position that a translated text comes about as the result of the interaction of social participants (minimally, the writer, the target language audience, and the translator) and a purpose.

Although oftentimes assessment and evaluation are used interchangeably, assessment normally refers to a process by which information is collected relative to some known objective or goal (e.g. the assessment of a student's acquisition of translation competence* through tests, homework, etc). Evaluation, on the other hand, has a subjective component; when we evaluate, we judge, classifying according to some defined criteria. Much work in translation has been in the area of evaluation, especially as it refers to translation as a product. This article will refer to both evaluation and assessment, as both terms are commonly used in the Translation Studies literature.

1. A controversial issue

The evaluation of translation quality* remains a controversial issue in Translation Studies*. Despite extensive debate on various fronts, little agreement exists as to how translations should be evaluated. This lack of agreement can be understood as the result of a multiplicity of factors: among them are the elusive and relative nature of quality, often dependent on social and culturally-based values and priorities, and, more generally, a multiplicity of views about translation. An evaluator's approach to quality

will generally reflect his/her own views on translation*, which explicitly or implicitly presuppose a theory of translation. As Julianne House puts it, "Evaluating the quality of a translation presupposes a theory of translation. Thus different views of translation lead to different concepts of translational quality, and hence different ways of assessing quality (House 1997, 1)". To this day translation scholars continue to debate the concept of translation, along with crucial notions such as equivalence, the purpose of translation, and the role of the translator. Finding some common ground amongst approaches to evaluation can also be difficult because some proposals and evaluation tools do not rely on any explicit theory, but rather on unarticulated views of translation passed on through training and professional socialization; many approaches also reflect varied objects of evaluation as well as unstated priorities responding to different evaluative purposes.

2. Major approaches to translation evaluation

Some methods of evaluation examine the business process that produced the translation product. While one cannot deny that a flawed production process can have a serious impact on the quality of a translation, the present contribution focuses on the evaluation of translation-specific quality, rather than on the business procedures that led to it. Other methods of translation quality assessment are experiential. They are often based on a wealth of practical experience, yet they also lack a theoretical and/or research foundation, consisting of ad hoc marking scales developed for the use of a particular professional organization or industry. While these evaluation tools are generally easy to apply, they are also difficult to generalize or replicate/validate. They tend to be sentence-based, not addressing textual issues.

Another important area of evaluation/assessment that will not be covered here due to reasons of scope is that of Machine Translation (MT)* and Computer-Aided Translation (CAT)* Tools. In addition to evaluating the texts produced with the help of MT and CAT and comparing them to those manually translated, researchers have studied automated vs. manual quality judgments, user acceptance and the need for post-editing.

The focus of this entry is on non-experiential, theoretical or empirical, methods of evaluation. These have been classified by some as equivalence-based or non-equivalence-based (Lauscher 2000).

2.1 Equivalence-based approaches

Much criticism against equivalence-based models is related to their dependence on the notion of equivalence, a controversial term in Translation Studies that is probably just as difficult to define as quality and/or translation itself. In addition, equivalence-based models cannot account for translation situations that do not have exact equivalence as their goal. Although many will agree that a target text with a completely different purpose from that of the original will not qualify as a 'translation' in most cultural traditions, 'translations' can in fact have a somewhat different function than that of the original, due mostly to audience needs, which at times require a slightly non-equivalent function for the target text. One can thus argue that reliance on an a priori notion of equivalence is problematic and limiting, in descriptive as well as explanatory value. Some of the best-known equivalence based-models are reader-response approaches, and textual approaches, such as Reiss (1971) and House's functional pragmatic model (1997, 2001).

Reader-response approaches evaluate the quality of a translation by determining whether readers respond to it in the same way readers respond to the source (Carroll 1966; Nida & Taber 1969). For instance, the quality of the translation of a poem would be measured by comparing the responses of the readers of the original poem to those of the translation and establishing their equivalence. It is not difficult to see the problems involved in trying to measure reader-response; one in fact wonders whether it is actually possible to determine whether two responses are equivalent, given that even monolingual texts can trigger non-equivalent reactions from slightly different groups of readers. Additionally, how a reader responds to a text is not equally important for all texts, in particular for texts that are not reader-oriented (e.g., legal texts). Despite being problematic, reader-response methods must be credited with recognizing the role of the audience in translation, more specifically, of translation

effects on the reader as a measure of translation quality. This is particularly noteworthy in an era when the dominant notion of 'text' was that of a static object on a page.

Another influential equivalence-based model, Reiss (1971), argues that the text type and function of the source text is the most important factor in translation and that quality should be assessed with respect to it.

House is also a proponent of equivalence as a measure of quality (1997, 2001). Her *functional-pragmatic model* relies on an analysis of the linguistic-situational features of the source and target texts, a comparison of the two texts, and the resulting assessment of their match: the textual profile and the function of the translation must match those of the original, the goal being functional equivalence between the original and the translation. House warns of the difference between linguistic analysis and social judgment. She clarifies that the functional-pragmatic approach "...cannot ultimately enable the evaluator to pass judgments on what is 'good' or 'bad'. Judgments regarding the quality of a translation depend on a large variety of factors that enter into any social evaluative statement (2001: 254)". Her position is that an objective model of translation can only offer the linguistic analysis that provides the grounds for arguing an evaluative judgment. Many translation scholars who see translation as a social activity do not share House's view about the need for a distinction between analysis and social judgment in translation evaluation.

The *argumentation-centered approach* of Williams (2001) is a textual approach to quality in which evaluation is based on argumentation and rhetorical structure. His model is also equivalence-based, as "a translation must reproduce the argument structure of ST to meet minimum criteria of adequacy" (Williams 2001; p. 336). Argument structure is used in a broad sense that covers not only argumentative texts, but also narratives, dialogue and descriptions.

2.2 Non-equivalence approaches

Corpus-based models, such as Bowker (2001), use a large selection of natural texts in machine-readable form as a benchmark against which to compare and evaluate specialized translations (see Corpora*). Bowker

(2001) is a novel proposal for the evaluation of students' translations that does not rely on textual equivalence.

For functionalism (aka, Skopos Theory, Reiss & Vermeer 1984; Nord 1997; see Functionalist approaches*), the text type and function of the translation are the criteria guiding translation decisions; consequently, they should also be the criteria guiding evaluation. In this model, the specifications for the target text, the *translation brief*, are of paramount importance in determining quality. However, functional approaches to evaluation generally remain vague as to how evaluation is to proceed after the function of the translation has been established. Much criticism leveled not only at functionalist, but also at other non-experiential evaluation models has to do with the difficulty involved in applying them in professional and teaching contexts (Lauscher 2000; Colina 2008). Corpus-based models and equivalence-based reader-response methods are also very time-consuming. Some critics point out that in order to bridge the gap between theoretical and practical quality assessment, "translation criticism could move closer to practical needs by developing a comprehensive translation tool" (Lauscher 2000, p. 164). As seen here, many approaches to evaluation center only on partial aspects of quality.

Colina (2008) is a functional approach (i.e. translation products are evaluated relative to the function of the text and the characteristics of the audience specified by the customer for the translated text) referred to as *functional-componential*, since it evaluates various components of quality separately. Colina (2008) claims that, without explicit criteria on which to base their evaluations, evaluators often rely on their own priorities, which may or may not coincide with the requester's. Within a functionalist framework, she argues that evaluation criteria should be based on the translation brief. In an attempt to introduce flexibility with regard to different conditions influencing quality and to make explicit the requesters' priorities, Colina's *functional-componential* proposal incorporates a user-defined notion of quality in which the requester decides which aspects of quality are more important for his/her communicative purposes. This is done either by adjusting customer-defined weights for each component or simply by assigning higher priorities to some components. Custom weighting of components also allows for customization depending on the

effect of a particular component on the whole text, which may vary depending on textual type and function. The functional componential approach does not rely on a point deduction system; rather, it tries to match the text under evaluation with one of several descriptors provided for each category/component of evaluation. Given that evaluation is based on customer-defined settings and priorities, this is a functional model that incorporates equivalence as one possible translation requirement.

In order to show the applicability of the model in practical settings, to develop testable hypotheses and to validate the model, Colina and her collaborators designed a tool based on the *functional-componential* model, which was tested for inter-rater reliability (cf. Colina 2008). Results show good inter-rater reliability for Spanish and Chinese health education materials.

Lauscher (2000) also argues for a comprehensive and customer-defined approach to quality consisting of different components and priorities that may vary according to the situation. She states that “the translation process is guided by case-specific values. These values... are set and agreed by the interested parties during the translation process. In order to judge the quality of a translation, the values should be made accessible to the evaluator and operationalized as evaluation parameters. Because the application of evaluation parameters depends on situational and individual factors, translation quality is ultimately a matter of agreement and consensus (2000, p. 149)”. Recent quality assessment proposals, such as Lauscher (2000) and Colina (2008, 2009) allow for variable notions of quality, depending on case-specific values, customer-defined and negotiated quality criteria and may thus be more flexible and adaptable to various purposes and translation views. As such, they incorporate equivalence and non-equivalence-based views of translation.

References

- Bowker, Lynne. 2001. “Towards a methodology for a corpus-based approach to translation evaluation”. *Meta* 46 (2): 345–64.
- Carroll, John B. 1966. “An experiment in evaluating the quality of translations”. *Mechanical Translation* 9 (3–4): 55–66.

- Colina, Sonia. 2008. "Translation quality evaluation: Empirical evidence for a functionalist approach". *The Translator* 14 (1): 97–134.
- House, Julianne. 1997. *Translation Quality Assessment: A Model Revisited*. Tübingen: Narr.
- House, Julianne. 2001. "Translation quality assessment: Linguistic description versus social evaluation." *Meta* 46 (2): 243–57.
- Lauscher, Susanne. 2000. "Translation quality-assessment: where can theory and practice meet?" *The Translator* 6 (2): 149–68.
- Nida, Eugene & Charles Taber. 1969. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: Brill.
- Nord, Christiane. 1997. *Translating as a Purposeful Activity: Functionalist approaches explained*. Manchester: St. Jerome.
- Reiss, Katharina. 1971. *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik*. München: Hüber.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans. 1984. *Grundlegung einer allgemeinen Translations-Theorie*. Tübingen: Niemayer.
- Williams, Malcolm. 2001. "The application of argumentation theory to translation quality assessment". *Meta* 46 (2): 326–44.

Further reading

- Colina, Sonia. 2009. "Further evidence for a functionalist approach to translation quality evaluation". *Target* 21 (2): 215–244.
- Schäffner, Christina (ed.). 1998. *Translation and Quality*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Maier, Carol (ed.). 2000. *Evaluation and translation*. Special issue of *The Translator* 6 (2).
- Lee-Jahnke, Hannelore (ed.). 2001. *Évaluation: paramètres, méthodes, aspects pédagogiques / Evaluation: Parameters, Methods, Pedagogical Aspects*. Special issue of *Meta* 46 (2).
- Williams, Malcolm. 2004. *Translation Quality Assessment: An Argumentation-Centered Approach*. Ottawa: University of Ottawa Press.

Questions for review and reflection:

1. Provide the definition for the term “translated text”.
2. Briefly describe the difference between evaluation and assessment.
3. Why the evaluation of translation quality is considered a controversial issue?
4. List the characteristic features of experiential methods for assessing the quality of translation.
5. Specify how non-experiential methods of evaluation are classified.
6. List and briefly discuss the equivalence-based approaches.
7. What are the key principles of reader-response approaches?
8. Single out the peculiarities of functional pragmatic model.
9. Enumerate the non-equivalence approaches.
10. What is functional-componential model?

**TRANSLATION
AS
CREATION:
*EDITING***

**PART II:
PRACTICE**

TRANSLATION OF STYLISTIC DEVICES

ASSIGNMENT: *Read, compare the original text and its translation, pay attention to translation transformations/techniques, define translation errors, make necessary changes, explain your decision.*

METAPHOR / METONYMY

*Donna Tartt "The Goldfinch"
переклад Віктора Шовкуна*

1	At the sight of her I was paralyzed with happiness.	Помітивши її, я заціпенів від щастя.
2	But I was blind and deaf to the future ; my single, crushing, worry was the meeting at school.	А проте я був сліпий і глухий щодо нашого майбутнього , переймався тільки нарадою в школі.
3	My mind was whirring busily on my own troubles <...>.	Мій розум діловито обертався навколо моїх турбот <...>.
4	<...> bar fights spilled out on the street <...>.	<...> бійки з бару висипалися на вулицю <...>.
5	Sporadic brown circles – widely spaced, big as dimes – began to pop up on the pavement.	Поодинокі коричневі кола – досить широко розкидані, великі, як десятицентові монети, – стали з'являтися на хіднику.
6	Ever since I'd started riding the train by myself I'd loved to go there alone and roam around until I got lost, wandering deeper and deeper in the maze of galleries.	Відтоді як я почав самостійно їздити в метро, любив навідуватися туди сам і блукати там, аж поки переставав орієнтуватися, проникаючи глибше й глибше в лабіринт галерей.

7	A drip of blood ran down his chin.	Крапля крові пробігла його підборіддям.
8	He shook his head, and tried to say something, but the effort broke him down hacking with a wet, miserable sound.	Він похитав головою і намагався сказати щось, але зусилля зламало його , й він видав лише якийсь мокрий жалюгідний звук.
9	He looked straight into my face, searching for some flicker of understanding <...>.	Він подивився просто мені в обличчя, намагаючись знайти там бодай іскру розуміння <...>.
10	Each breath was an isolated, gargling heave, a heavy stone lifted with terrible effort and dropped again and again to the ground.	Кожен його подих був окремим булькітливим зусиллям, важким каменем, який він підіймав над силу й знову та знову впускав додолу.
11	Faint traces of fire licked down the far walls of what had been the exhibition shop, spitting and sparkling in the dim, some of it well below the level where the floor should have been.	Слабкі язики вогню лизали стіни , які раніше були стінами музейної крамниці, бризкаючи іскрами набагато нижче від того рівня, де мала бути підлога.
12	<...> a spike of pain slid into my temple.	<...> гострий біль ковзнув до моїх скронь.
13	The exit had spat me out in Central Park, through a deserted side door between the loading docks and the parking garage.	Знайдений мною вихід викинув мене в Центральний парк через занедбані двері чорного ходу між майданчиками для завантаження-розвантаження і закритим паркінгом.
14	My headache, and the rain, constricted the world to such a tight sick circle that I saw little more than the hunched backs of people ahead of me on the sidewalk.	Мій головний біль і дощ зменшили світ до такого вузького болючого кола , що я майже нічого не бачив, крім людей зі згорбленими спинами попереду мене на хіднику.
15	To force her from my mind I	Щоб викинути її з голови, я

	concentrated hard on an interview they were running again, from earlier in the evening.	зосередився на інтерв'ю, яке вже показували ввечері й тепер передавали вдруте.
16	<...> the first tender, chilly gleam of April daylight would steal into the room.	<...> перше слабке й холодне сяйво квітневого дня проникне в кімнату.
17	I tried to pull my thoughts together.	Я спробував зібрати свої думки до купи.
18	<...> my heart leaped up for joy.	<...> моє серце підстрибнуло від радості.
19	<...> the city was just waking up.	<...> місто лише почало прокидатися.
20	Horns cried in the crosswalk at rush hour and the light burned gold in the windows across the street, dying down around the same time as the traffic began to thin.	У години пік на пішохідних переходах ревли клаксони, а вікна палахкотіли золотом , гаснучи тоді, коли рух на вулицях починав рідшати.
21	Lying awake, I tried to recall all my best memories of her – to freeze her in my mind so I wouldn't forget her <...>.	Не в змозі заснути, я намагався пережити всі свої найкращі спогади про неї – заморозити її у своїй свідомості , щоб ніколи не забути про неї <...>.
22	But sometimes, unexpectedly, grief pounded over me in waves that left me gasping; and when the waves washed back, I found myself looking out over a brackish wreck which was illumined in a light so lucid, so heartsick and empty, that I could hardly remember that the world had ever been anything but dead.	Але іноді горе накочувалося на мене такими хвилями , що я задихався. А коли хвилі відкочувалися назад, я дивився на рештки катастрофи, освітлені таким різким, порожнім і моторошно яскравим світлом, що я забував про той час, коли світ був яким завгодно, але не мертвим.

23	With the green pills, even these dreams faded into airless murk.	Коли я ковтав зелену пігулку, навіть ці сновидіння провалювалися в задущливий морок.
24	At the silence, my heart went cold.	Від мертвої тиші, яка панувала в кімнаті, в мене захолонуло серце.
25	Welty was very discreet, buttoned up to here <...>.	Велті був дуже стриманий, застебнутий на всі гудзики <...>.
26	I followed him inside – through the forest of the workshop , table legs and unsprung chairs – and up through the gloomy parlor into the kitchen <...>.	Я пішов за ним у середину дому – через ліс майстерні , ніжки від столів та розламані стільці і далі через похмуру вітальню на кухню <...>.
27	He was a planet without an atmosphere.	Він був планетою без атмосфери.
28	They were a pair of white mice , I thought – only Kitsey was a spun-sugar, fairy-princess mouse whereas Andy was more the kind of luckless, anemic, pet-shop mouse you might feed to your boa constrictor.	Я подумав, що вони схожі на двійко білих мишей . Тільки що Кітсі – це миша-принцеса, грудочка цукрової вати, тоді як Енді – різновид нещасної, анемічної миші з зоомагазину, яку ви купите хіба для того, щоб згодувати її удаву.
29	His uncomplicated smile threw me back hard to the past.	Його проста усмішка відразу відкинула мене у минуле.
30	The champagne tickled the roof of my mouth – distant, dusty sparkle, bottled in a happier year when my mother was still alive.	Шампанське залоскотало моє піднебіння – далеке, запилюжене, ігристе, розлите в пляшки у той щасливий рік, коли мама була ще жива.
31	A used book dealer came to look at my mother's art books, and somebody else came in to look at her furniture – and, almost before I knew it, my home	Букініст прийшов подивитися на мистецькі книжки моєї матері, а інший скупник прибув оглянути меблі, і, перш ніж я встиг це усвідомити, мій дім став

	began to vanish before my eyes with sickening speed.	зникати в мене на очах із запаморочливою швидкістю.
32	My last days with the Barbour's flew by so fast that I scarcely remember them <...>.	Мої останні дні в Барбурів пролетіли так швидко, що я майже не пам'ятаю їх <...>.
33	The desert air had magnetized him.	Повітря пустелі магнетизувало його.
34	At home, my mother had known how to suffocate my dad's anger by growing silent , a low, unwavering flame of contempt that sucked all the oxygen out of the room and made everything he said and did seem ridiculous.	У нас удома моя мати знала, як придушити гнів батька : вона мовчала, і то був тихий, рівний вогник зневаги , який висмоктував із кімнати весь кисень і перетворював на безглуздя все, що він казав і робив.
35	<...> and I hid myself in the coolness and silence of the book , a refuge from the sheet-metal glare of the desert.	<...> і я ховався в прохолоду й тишу цієї книжки від палючої бляшаної спеки пустелі.
36	He was wiry, intense, bad temper shimmering off him – small-boned and sharp-faced, like Boris, but with an evil redrimmed gaze and tiny, brownish saw teeth.	Він був жилавий, напружений – поганий характер так і бризкав із нього , – з тонкими кістками й гострим обличчям, як Борис, але з лихим поглядом і дрібними брунатними зубами, схожими на зуби пилки.
37	The wind was biting, with a sharp wet edge ; after two years in the desert I'd forgotten what real winter – aching and raw – was like.	Вітер кусався – гостро, волого , після двох років життя в пустелі я й забув, що таке справжній вітер і справжня зима – холодна й сира.
38	But though I was dead tired – more than dead tired – and the rickety brass bed was the softest bed I'd ever slept in, her words	Та хоч я був смертельно стомлений – більш ніж смертельно стомлений – і розхитане латунне ліжко було найм'якшим, у якому

	were an ugly thread running all night long through my dreams.	я будь-коли спав, її слова були гідкою ниткою, що тяглася крізь усі мої сновидіння.
39	Hobie's presence below stairs was an anchor, a friendly weight: I was comforted to hear the tap of his mallet floating up from below and to know that he was down there pottering quietly with his tools and his spirit gums and varicolored woods.	І сама присутність Гобі внизу була для мене таким собі якорем, дружнім і ваговитим: я заспокоювався, слухаючи стукіт його молотка, який долинав ізнизу, і знаючи, що він там спокійно працює зі своїми інструментами, спиртовим клеєм і різнобарвними шматками дерева.
40	A light spring rain was tapping at the windows of the bar.	Легкий весняний дощ барабанив по шибках бару.
41	She was the missing kingdom, the unbruised part of myself I'd lost with my mother.	Вона була тим загубленим царством, тією неушкодженою частиною мене, яку я втратив разом із матір'ю.
42	Everything came alive in her company.	Усе, здавалось, оживало в її товаристві.
43	<...> a chill wind of unreason blew over me.	<...> холодний вітер чогось незбагненого повіяв наді мною.
44	Between Fifth and Madison, it was a madhouse.	Між П'ятою авеню і Медісон коїлося справжнє божевілля.
45	It slipped out before I knew what I was saying.	Це запитання вихопилося з мене, перш ніж я зрозумів, що кажу.
46	But the word <i>handout</i> still scalded.	Але слово милостиня досі обпалювало мене.
47	<...> crackle of panic rising in my voice.	<...> мій голос надломився від паніки.
48	My panic must have been written plainly on my face.	На моєму обличчі було, мабуть, написано, що я

		перебуваю в стані паніки.
49	Out we rolled through the automatic doors and into a wall of breathtaking heat.	Ми рушили до автоматичних дверей, за якими нас зустріла стіна задущливої спеки.
50	My imagination was flying and darting around in panicked zig-zags.	Моя уява кружляла навколо цього припущення панічними зигзагами.
51	It seemed that our half hour must be almost up; but still I wanted to dawdle and distract her, in the infantile hope that time would slip away and we would miss the meeting altogether.	Було схоже, що наші півгодини вже майже минули; але я все ще хотів розтягти час і відвернути її увагу , плекаючи дитячу надію, що ми пропустимо нараду в школі.
52	The force of the explosion still rang deep in my bones, an inner echo of the ringing in my ears.	Вибух досі глибоко відлунював у моїх кістках та у вухах.
53	<...> ugly flashes of the day kept flying up and hitting me in the face.	<...> бридкі спалахи минулого дня кружляли довкола і били мене в обличчя.
54	He cleared his throat, pushed his glasses up on the bridge of his nose.	Він прочистив горло й поправив окуляри.
55	Her voice drifted away as I trailed behind her up the Great Staircase <...>.	Її голос стих , коли я попен-тався за нею грандіозними центральними сходами <...>.
56	Normally I didn't pay much attention to her clothes, but what she had on that morning (white trenchcoat, filmy pink scarf, black and white two-tone loafers) is so firmly burned into my memory that now it's difficult for me to remember her	Зазвичай я мало звертав уваги на її одяг, але те, у що вона була вдягнена того ранку (білий плащ, тонкий рожевий шарф, чорно-білі мокасини), так закарбувалося в моїй пам'яті , що мені дуже важко уявити її в якомусь іншому вбранні.

	any other way.	
57	And though she was too thin, all elbows, and in a way almost plain, yet there was something about her too that made my stomach go watery.	І хоч вона була надто тендітна, суцільні тобі лікті, й, у певному сенсі, майже пласка, та було в ній щось таке, від чого мені перехопило подих.
58	I inclined my head in my mother's direction, in an attitude of attentive listening, while my eyes wandered back to the girl.	Я нахилив голову до неї, удаючи, ніби уважно слухаю, а сам не міг відірвати очей від дівчинки.
59	Her voice brought me back to myself.	Її голос повернув мене на землю.
60	It keeps running through my mind.	Так і крутиться в голові.
61	My glance wandered to the long gash in his scalp, clotted and dark, like an axe wound.	Мій погляд упав на видовжену рану в його черепі, темну, зі згустками крові, наче від удару сокирою.
62	All memory of my mother faded to a mothlike flicker.	Пам'ять про матір перетворилася на ледь видимий вогник.
63	My heart lifted.	Моє серце ожило.
64	My mind was churning in circles.	Голова в мене йшла обертом.
65	<...> my heart plunged, a six-story drop.	<...> моє серце полетіло вниз до самого нижнього поверху.
66	<...> I'm still not quite sure why his name was the first to fall out of my mouth <...>.	<...> я досі не розумію, чому його ім'я першим злетіло з моїх вуст <...>.
67	Light from the street flew in black bands across the floor.	Світло з вулиці ковзало по чорних смугах підлоги.
68	But Tom didn't reply in kind or pick up the thread.	Але Том нічого не відповів і не спіймався на мій гачок.
69	A flicker of sympathy passed over her face.	Іскра співчуття освітила її обличчя.
70	The interrogation (as I thought of	Допит (так я його назвав) дуже

	it) had disturbed me greatly, ki-cking up a wall of the disjointed sensations that crashed over me at unexpected moments: a choking burn of chemicals and smoke, sparks and wires, the blanched chill of emergency lights, overpowering enough to blank me out.	мене стривожив, збуривши хвилю різних відчуттів, які навалювалися на мене в найнесподіваніші миті: задушливий сморід згорілих хімікатів і дим, іскри дротів, біле й холодне аварійне сяйво, що скаламучувало мені пам'ять.
71	<...> and I'd lain in a muddle of worry for two or three minutes before I came to my senses.	<...> і я лежав, обплутаний тривогою , дві або три хвилини, перш ніж реальні відчуття повернулися до мене.
72	His glance came back to me.	Його погляд знову ковзнув до мене.
73	She has a good eye.	Вона має добрий нюх.
74	They were deep in their own world.	Вони глибоко поринули у власний світ.
75	When my father drank, he was a twist of nerves – all inappropriate jokes and aggressive bursts of energy, right up until the moment he passed out – but when he stopped drinking, he was worse.	Коли мій батько пив, він перетворювався на клубок нервів – непередбачувані жарти й агресивні виплески енергії до тієї миті, коли він відключався; а коли він припиняв пити, то був іще гірший.
76	In blameless quiet, he buried himself in his work , steam-bending veneers or hand-threading table legs with a chisel, and his happy absorption floated up from the workshop and diffused through the house with the warmth of a wood-burning stove in winter.	У незайманій тиші Гобі з головою поринав у свою роботу , загинаючи під парою шпони або підстругуючи стамескою ніжки стола, і його щаслива зосередженість підіймалася з нижньої майстерні й розливалася по дому, як розливається взимку тепло з розпаленої печі.

SIMILE

Donna Tartt "The Goldfinch"

переклад Віктора Шовкуна

1	She moved with a thrilling quick-ness, gestures sudden and light, always perched on the edge of her chair like some long elegant marsh-bird about to startle and fly away.	Її рухи вирізнялися дивовижною спритністю, жести були несподіваними й легкими, вона мала звичку сидіти на самому краєчку стільця, наче цибата й елегантна болотяна пташка, щомиті готова спурхнути й полетіти.
2	It used to be a perfectly ordinary day but now it sticks up on the calendar like a rusty nail.	То був звичайнісінький день, але тепер він стримить у календарі іржавим цвяхом.
3	Gloomily, I watched the crowd of workers streaming off the cross-town bus, as joyless as a swarm of hornets.	Я кинув похмурий погляд на робітників, гурт яких вивалювався з автобуса, сердитих, немов згряя шершнів.
4	The light had faded to an industrial gray, and the breeze was as heavy as teakettle steam.	Світло тут було індустріально сірим, а вітер тугим, наче пара з чайника.
5	The white coat – flapping in the wind – added to her long-legged ibis quality, as if she were about to unfurl her wings and sail away over the park.	Біле пальто, що допотіло на вітрі, робило її схожою на довгоногого ібіса, який, здавалося, зараз змахне крильми й полетить над парком.
6	<...> if I stared hard enough, sometimes I could make myself feel like I was floating around up there like a feather <...>.	<...> якщо дивитися на неї достатньо зосереджено, то іноді я міг відчути, що літаю там, немов пір'їнка <...>.
7	Somebody had beaten me up pretty good: I ached all over, my ribs were sore and my head felt	Схоже, мене хтось добряче відлупцював: усе тіло боліло, а особливо ребра, голова гула

	like someone had hit me with a lead pipe.	так, ніби хтось ударив по ній свинцевою трубою.
8	The ground was tumbled and bucked-up with heaps of a gray substance like moon rock , and blown about with broken glass and gravel and a hurricane of random trash, bricks and slag and papery stuff frosted with a thin ash like first frost.	Підлога була завалена купами сірої субстанції, схожої на місячне каміння , й посипана битим склом, гравієм та ураганом найнесподіваніших уламків, цегли та шлаку, клаптів паперу, притрушених дрібним попелом, ніби памороззю.
9	High overhead, a pair of lamps beamed through the dust like off-kilter car lights in fog , cock-eyed, one angled upward and the other rolled to the side and casting skewed shadows.	Високо над головою крізь густу пилюку пробивалося світло двох ламп, схожих на несправні автомобільні фари в тумані , причому один промінь ішов під кутом угору, а другий – убік, відкидаючи скошені тіні.
10	My ears rang, and so did my body, an intensely disturbing sensation: bones, brain, heart all thrumming like a struck bell.	У вухах дзвеніло, відлунюючи усім моїм тілом, це було надзвичайно неприємне відчуття: кістки, мозок, серце – усе гуло, наче дзвін.
11	My jaw hurt; my face and knees were cut; my mouth was like sandpaper.	Щелепа в мене боліла; обличчя й коліна були порізані; рот нагадував наждак.
12	He was so well camouflaged in the ash-powdered wreckage that it was a moment before his form came clear: chalk on chalk, struggling to sit up like a statue knocked off his pedestal.	Він був так добре замаскований у попелясто-білому смітті, що його форма набула чіткості не відразу: крейда на крейді, яка намагалася підвестися й сісти, мов повалена зі свого п'єдесталу статуя.
13	He was trying to look up at me, but his head dangled heavily on his neck and his chin lolled on his chest so that he was forced to	Він намагався глянути на мене, але його голова важко повисла на шиї, і підборіддя вклякло на грудях, тож мусив дивитися з-

	peer from under his brow at me like a vulture.	під брів, як стерв'ятник.
14	His lower half lay twisted on the ground like a pile of dirty clothes.	Нижня половина його тіла лежала скрючена на підлозі, наче купа брудного одягу.
15	We looked at each other, for a long strange moment that I've never forgotten, actually, like two animals meeting at twilight.	Ми дивились одне на одного тривалу й дивну мить, якої я ніколи не забуду, наче двоє звірів, що зустрілися в сутінках.
16	For an instant we were wired together and humming, like two engines on the same circuit.	В ту мить ми поєдналися, ніби два двигуни в одній електросистемі.
17	I rubbed my arm across my forehead and tried to blink the grit from my eyes and, with a massive effort, like lifting a weight much too heavy for me, tried to shift my mind where I knew it needed to be.	Я потер долонею лоба, спробував прибрати пісок з очей, а потім, доклавши чималих зусиль, ніби підіймаючи вагу, непосильну для мене, спробував пересунути свій розум туди, де він мусив бути.
18	His eyes were closed but his breath was fast and hoarse like he was running from something.	Очі в нього були заплющені, але його дихання було швидким і хрипким, так ніби він утікав від чогось.
19	Then he sank down into himself, flat and collapsed looking like all the air was out of him, thirty seconds, forty, like a heap of old clothes but then –so harshly I flinched – his chest swelled on a bellows-like rasp, and he coughed a percussive gout of blood that spewed all over me.	Потім він ніби провалився в себе, сплющився так, наче все повітря з нього вийшло, з півхвилини він скидався на кupu старого ганчір'я, але потім – так рвучко, що я відсахнувся, – його груди заскреготіли, мов ковальський міх, і він вихлюпнув із них струмінь крові, який забризкав мене.
20	<...> I made myself stand in their midst, folded deep inside myself	<...> я стояв серед тих людей, скоцюрбившись усередині себе,

	like a sick pigeon with its eyes closed.	наче хворий голуб із заплющеними очима.
21	Tiny splinters of glass – almost invisible – tinkled to the steel tray of the fountain like needles of ice.	Крихітні уламки скла – майже невидимі – дзенькнули об сталеву зливальницю фонтана, наче крижані голки.
22	Before I had time to register this, a gigantic cop swooped down on me like a thunderclap.	Перш ніж я встиг відповісти на це, велетенський коп. налетів на мене, як шуліка.
23	Though I felt faint, and wanted to sit down, somehow I kept hobbling along with a hitch in my step like a partially broken toy.	Хоч я відчував, що можу впасти й знепритомніти, і мені хотілося сісти, я шкутильгав далі, смикаючись і спотикаючись на кожному кроці, мов частково зламана іграшка.
24	All of a sudden the telephone rang – abnormally loud, like an alarm clock waking me from the worst dream of my life.	Несподівано задзвонив телефон – неймовірно гучно, наче будильник, який розбудив мене з наймоторошнішого сну в моєму житті.
25	Part of me was immobile, stunned with despair, like those rats that lose hope in laboratory experiments and lie down in the maze to starve.	Частина мене була нерухома, пригнічена розпачем, як оті щурі, що втрачають надію в лабораторних експериментах і лягають у своїх лабіринтах помирати з голоду.
26	Like a fashion drawing come to life, she turned heads wherever she went <...>.	Схожа на модну картину, що ожила, вона примушувала голови обертатися до себе <...>.
27	<...> her body was long-waisted and thin, like an elegant weasel’s.	<...> а тіло – довге й тонке, як в елегантної ласки.
28	Both his parents had gotten out of there so fast it was like they’d heard the fire alarm.	Його батьки зникли так швидко, ніби почули сигнал пожежної тривоги.

29	Her voice, like Andy's, was hollow and infinitely far away; even when she was standing right next to you she sounded as if she were relaying transmissions from Alpha Centauri.	Її голос, як і голос Енді, був глухий і віддалений; навіть якщо вона стояла поруч із вами, він лунав так, ніби вона передавала повідомлення з Альфи Центавра.
30	<...>we'd struggled along side by side like a pair of weakling ants under a magnifying glass.	<...> ми захищалися пліч-о-пліч, наче двоє слабких мурах під збільшуваним склом.
31	I missed her so much I wanted to die: a hard, physical longing, like a craving for air underwater.	Я так сумував за нею, що мені хотілося померти: то була тяжка фізична туга, схожа на страждання без повітря під водою.
32	Others still ignored me completely, as playful dogs will ignore an ill or injured dog in their midst: by refusing to look at me, by romping and frolicking around me in the hallways as if I weren't there.	Інші не звертали на мене ані найменшої уваги – так грайливі собаки не звертають уваги на хворого або покаліченого пса в їхньому оточенні; вони або не дивилися на мене, або розступалися переді мною, або веселилися навколо мене, ніби мене там не було.
33	I was desperate to vanish into the background – slip invisibly among the Chinoiserie patterns like a fish in a coral reef <...>.	Я розпачливо хотів розчинитися в обставі – невидимо ковзати між предметами в китайському стилі, як риба між коралових рифів <...>.
34	I was aware of the painting in a nagging but vague way which was entirely out of proportion to its actual importance, as if it were a school project I'd left unfinished.	Думки про картину мене непокоїли. Але вони були невиразними, туманними й зовсім не відповідали її важливості, так ніби це був шкільний проект, який я не закінчив.

35	She stroked my arm like I was her favorite cat.	Вона погладила мені руку, наче я був її улюбленим котом.
36	He can't drink that, it's like battery acid.	Він не може таке пити, це ж як акумуляторна кислота.
37	Yet somehow – in the midst of this profound sinking, snapped threads, fragments lost and untrackable – a sentence stood out, ticking across the darkness like a news crawler at the bottom of a TV screen: Hobart and Blackwell.	Але якимсь чином – посеред цього глибокого падіння, обірваних нитей, утрачених фрагментів, яких я більше ніколи не зможу знайти, – проступило речення й поповзло крізь темряву, наче рядок новин унизу телевізійного екрана: Гобарт і Блеквелл.
38	The words were as clear and crisp as if someone had handed them to me typed on a slip of paper.	Слова були такими чіткими, ніби хтось передав їх мені надрукованими на аркуші.
39	The names sounded like a pair of musty old lawyers, or even stage magicians, business partners shuffling about in candle-lit darkness.	Прізвища звучали так, ніби йшлося про двох затхлих старих адвокатів або навіть фокусників, таких собі партнерів у бізнесі, що шастають в освітленій свічками темряві.
40	A group of pigeons strutted ahead of me on the wet sidewalk, three abreast, like small officious pedestrians.	Табунець голубів вистрибував переді мною по мокрому хіднику, по троє в ряд, наче крихітні надуті пішоходики.
41	In the shadowy room, a single blade of sun pierced between the curtains and struck across the room, where it caught and blazed up in a tray of cut glass decanters, casting prisms that flickered and shifted this way and that and wavered high on the walls like paramecia under a microscope.	Промінь сонця пробився крізь опущені штори і розітнув затінену кімнату, впав на тацю зі скляними карафами й утворив світляні призми, які спалахували то там, то там і ковзали по стінах, наче інфузорії під мікроскопом.

42	Moving slowly, creakily, with an old person's forward-leaning quality, he pushed open a door into a crowded kitchen with a ceiling skylight and a curvaceous old stove: tomato red, with svelte lines like a 1950s spaceship.	Рухаючись повільно, зі скрипом, нахиляючись уперед, як це властиво старим людям, він штовхнув двері, й ми ввійшли до тісної кухні зі слуховим вікном на стелі і старою грубкою, з плавними лініями, томатно-червоного кольору, схожою на космічний корабель 1950-х років.
43	<...> he was somehow managing to cook with one hand and smoke with the other, like some tugboat captain or lumber camp cook in an old movie.	<...> він якось примудрявся куховарити однією рукою і курити другою, як капітан буксира або кухар у таборі лісорубів у якомусь старому фільмі.
44	A scented candle guttered in a red glass, among trinkets and rosaries, sheet music, tissue-paper flowers and old valentines – along with what looked like hundreds of get-well cards strung up on ribbons, and a bunch of silver balloons hovering ominously at the ceiling, metallic strings hanging down like jellyfish stingers.	Запахна свічка опливала у склянці, яка правила за свічник, посеред усіляких абищиць і вервиць, аркушів з нотами, паперових квітів і давніх валентинок, навколо були підвішені на стрічках, здавалося, сотні вітальних поштівок із побажаннями якнайшвидшого одужання, а під стелею зловісно миготіли сріблясті надувні кульки, опускаючи вниз металеві ниті, що гойдалися, наче жала медуз.
45	Everything seemed slow like I was moving through deep water.	Усе відбувалося повільно, ніби я пересувався в глибокій воді.
46	His voice – as flat as the robot voice on an answering machine – kept me for a moment from realizing quite what he'd said.	Його голос – безвиразний, як у робота на автовідповідачі, – на мить перешкодив мені зрозуміти, що він каже.

47	Cinnamon-colored walls, rain on the windowpanes, vast quiet and a sense of depth and distance, like the varnish over the background of a nineteenth-century painting.	Коричневі стіни, краплі дощу на шибках, глибока тиша й відчуття глибини та дистанції, схожі на лаковане тло картини дев'ятнадцятого століття.
48	I felt like the ceiling had collapsed on top of me.	Я почувався так, ніби на мене обвалилася стеля.
49	Her eyelids were heavy and her voice was drowsy and like a secret.	Її повіки були важкі, а голос сонний і схожий на таємницю.
50	Things had gotten way too slow all of a sudden; it was as if I'd forgotten how to breathe properly; over and over I found myself holding my breath, then exhaling raggedly and too loud.	Перебіг подій несподівано вповільнився; було таке враження, ніби я забув, як правильно дихати; знову й знову ловив себе на тому, що затримую дихання, а потім повітря вилітає з мене хрипко й надто гучно.
51	And the flavor of Pippa's kiss – bittersweet and strange – stayed with me all the way back uptown, swaying and sleepy as I sailed home on the bus, melting with sorrow and loveliness, a starry ache that lifted me up above the windswept city like a kite: my head in the rainclouds, my heart in the sky.	І смак Піппиного поцілунку – гірко-солодкий і дивний – залишався зі мною, поки я повертався додому, до передмістя, сонно розхитуючись в автобусі, танучи від щастя та від смутку, від зоряного болю, який підіймав мене над вітряним містом, наче паперового змія: моя голова була в дощових хмарах, а серце в небі.
52	His eyes were pink and streaming from pollen so he looked even more like a lab rat than usual.	Очі в нього були рожеві й стікали слізьми від пилку, тож він був іще більше схожий на лабораторного щура, ніж зазвичай.

53	I trusted him, I valued his opinion, and yet his conversation sometimes made me feel as though I was talking to one of those computer programs that mimic human response.	Я знав, що Енді можна довіряти; я цінував його думку, а проте, розмовляючи з ним, іноді почувався так, ніби розмовляю з однією з комп'ютерних програм, які імітують людські відповіді.
54	Even the chair he'd been working on – which had goat's legs in front, with cloven hooves – had seemed less like a piece of furniture than a creature under enchantment, like it might upend itself and hop down from his work bench and trot away down the street.	Навіть стілець, над яким він працював, – той мав попереду козячі ніжки з роздвоєними копитами – здавався не предметом меблів, а зачарованою істотою, яка могла перекинутися, стрибнути з його робочої лави й подріботити вулицею.
55	<...> blond wood like honey, dark wood like poured molasses, gleams of brass and gilt and silver in the weak light.	<...> світле дерево, схоже на мед, темне дерево, схоже на текучу патоку, виблиски латуні, позолоти та срібла в слабкому світлі.
56	To contemplate the lives of these dignified old highboys and secretaries – lives longer and gentler than human life – sank me into calm like a stone in deep water <...>.	Варто було мені тільки подумати про долю цих старих шаф і секретерів, які існували набагато довше за людське життя і були значно благороднішими, – і я поринав у спокій, як камінь у глибоку воду <...>.
57	<...> tall parlor windows billowing and swagged like ball gowns <...>.	<...> штори на високих вікнах у вітальні майорять, наче бальні сукні <...>.
58	He loved to berate me in front of his men, my dad – swaggering around like a Mafia boss, saying I owed him money for this and	Він любив принизити мене перед своїми людьми, мій тато, випендрюючись перед ними, наче мафіозний бос, розпо-

	that, taking it out of my quote unquote 'salary.'	відаючи, що я заборгував йому гроші за те й за те, вираховуючи їх із моєї уявної "платні".
59	When I stepped inside the apartment – chilled from walking home in the rain – Kitsey ran into the foyer to stare at me, wild-eyed and fascinated, as if I were an ostrich who had wandered into the apartment.	Коли я увійшов до помешкання, змерзнувши від переходу під дощем, Кітсі вибігла у вестибюль і подивилася на мене широко розплющеними очима, ніби я був страусом, який заблукав до вітальні.
60	I followed her into Mr. Barbour's study, gloomy in the overcast afternoon, where the framed nautical charts and the rain streaming down the gray windowpanes were like a theatrical set of a ship's cabin on a storm-tossed sea.	Я пішов за нею в кабінет містера Барбура, у якому було темно через похмурий день і де морські мапи в рамках та дощ, який струменів по сірих шибках, створювали враження театральної каюти корабля на штормовому морі.
61	Maybe he wasn't drinking any more, but all the old late afternoon wanting-a-drink edge was still there, scratchy as sandpaper.	Можливо, він справді вже не пив, але все його колишне вечірнє бажання випити досі було на його обличчі, шорстке, як наждак.
62	As I watched them sharing a piece of cheesecake like lovebirds in a commercial , I sank into a ruddy, unfamiliar free-flow of mind <...>.	Коли я дивився, як вони ділять між собою чизкейк, наче закохані птахи в рекламному ролику , я поринув у червоний, незнайомий мені потік свідомості <...>.
63	It wasn't right that I was speaking aloud, and yet the words were tumbling unbidden out of my mouth as if someone had pushed a button.	Я не повинен був говорити вголос, проте слова незалежно від мого бажання вилітали з рота, ніби хтось натискав на кнопку.

64	Tormented by what was happening, yet unable to stop it, I hovered around and watched the apartment vanishing piece by piece, like a bee watching its hive being destroyed.	Я геть замучився, спостерігаючи за тим, що відбувалося, але, неспроможний нічого вдіяти, блукав по квартирі й спостерігав, як вона зникає по шматочках, – схожий на бджолу, що спостерігає, як руйнують її вулик.
65	She and my dad stared each other down like two cats.	Вона і мій тато подивились одне на одного, наче двоє котів.
66	He was a beefy, big-shouldered Soviet: coarse features, sweaty red-apple cheeks, like a weightlifter gone to fat.	Це був кремезний широкоплечий чоловік із Радянського Союзу з грубими рисами обличчя, спітнілими червоними щоками, схожий на розповнілого важкоатлета.
67	I still felt numbed and weightless from the pill, and the crazy façades and superstructures of the Strip, the violent shimmer where the dunes met sky, made me feel as if we had touched down on another planet.	Я все ще почувався отупілим і невагомим завдяки пігулці, й химерні фасади та надбудови проспекту Стрип, сліпуче миготіння там, де дюни зустрічалися з небом, створювали враження, ніби ми щойно приземлилися на іншій планеті.
68	Despite the air of boxed, bleached sameness – row on row, like stones in a cemetery – some of the houses were painted in festive pastels (mint green, rancho pink, milky desert blue) and there was something excitingly foreign about the sharp shadows, the spiked desert plants.	Попри їхню коробчасту знебарвлену однаковість – рівненькі ряди, як нагробки на цвинтарі , – деякі будиночки були пофарбовані у святкові пастельні кольори (м'ятно-зелений, ранчо-рожевий, молочно-пустельно-блакитний), і було щось напрочуд чужоземне в різко окреслених тінях, у гостроверхих рослинах пустелі.

69	The sky was a rich, mindless, never-ending blue, like a promise of some ridiculous glory that wasn't really there.	Небо тут мало густий нескінченний синій колір, наче обіцяло якесь дурне блаженство, що його насправді не було.
70	Again the sudden, explosive laugh – almost like he was spitting over you.	Знову несподіваний вибуховий сміх – ніби він наплював на мене.
71	As we walked, the air of abandonment grew more and more disturbing, as if we were roaming some planet depopulated by radiation or disease.	Поки ми йшли, атмосфера запустіння ставала все більше й більше тривожною, так ніби ми блукали по якійсь планеті, де населення вимерло від радіації або хвороби.
72	It was as if a Russian cosmonaut had crashed in the jungle and fashioned himself a shelter of his nation's flag and whatever native sarongs and textiles he could find.	Склалося враження, що радянський космонавт зазнав аварії в джунглях і створив собі притулок зі свого державного прапора та всіляких місцевих тканин, які міг знайти.
73	We lay there, stiff as boards , staring at the ceiling, listening to the ominous crashing and bumping-around.	Ми лежали там, нерухомі, як дошки , дивлячись на стелю, дослухаючись до зловісного тріскоту і глухих ударів.
74	Though I was afraid to approach him – it felt like approaching a wild animal – I stepped forward anyway and held out both my hands, awkwardly.	Хоч я боявся наблизитися до нього – це, здавалося мені, ніби наблизитися до дикого звіра , – проте я ступив уперед і незграбно подав йому обидві руки.
75	The floor was rocking and bucking like the deck of a ship.	Підлога перекочувалася й підстрибувала піді мною, наче палуба корабля.
76	Then – so viciously I almost didn't have time to register it – Boris's dad snapped out like a	Тоді – так підступно, що я не встиг бодай трохи роздивитися цей рух, – батько Бориса, наче

	snake with the cane and whacked Boris across the back of the shoulders and knocked him to the ground.	змія , викинув палицю вперед, ударив Бориса в плечі й повалив на підлогу.
77	I had a shattering headache and an ugly metallic taste in my mouth like I'd been sucking on a handful of pocket change.	Мене мучив гострий головний біль, а в роті я відчував бридкий металевий присмак, наче смоктав жменю дрібних монет.
78	Sometimes, just before sundown, just as the blue of the sky began darkening to violet, we had these wild, electric-lined, Maxfield Parrish clouds rolling out gold and white into the desert like Divine Revelation leading the Mormons west.	Іноді перед самим заходом сонця, коли блакить неба темнішала й набувала фіолетового кольору, ми бачили ті дикі, електрично окреслені хмари Максфілда Перріша, що накочувалися золотим і білим на пустелю, наче те Божественне одкровення, яке вело мормонів на захід.
79	My eye landed on the vodka bottle, illumined by a clean white sunbeam like a light sabre.	Мій погляд упав на пляшку горілки, яку промінь сонця пронизав, наче світловий меч.
80	We fell back on the bed into darkness, like sky divers tumbling backwards out of a plane , although – that high, that far gone – you had to be careful with the bag over your face or else you were picking dried blobs of glue out of your hair and off the end of your nose when you came to.	Ми падали спинами на ліжко в темряву, мов парашутисти, які падають спиною вперед із літака , хоча в такому глибокому очманінні потрібна була обережність із пакетом на обличчі, бо інакше доводилось обдирати засохлі кульки клею з волосся та кінчика носа після того, як очуняєш.
81	His gold-rimmed aviators were tinted purple at the top; he was wearing a white sports jacket over	Його окуляри-авіатори в золотій оправі мали вгорі яскраво-червону смугу; він був у білому

	a red cowboy shirt with pearl snaps, and black jeans, but the main thing I noticed was his hair: part toupee, part transplanted or sprayed-on, with a texture like fiberglass insulation and a dark brown color like shoe polish in the tin .	спортивному піджаку поверх червоної ковбойської сорочки з перловими застібками і в чорних джинсах, але головною дивовижею, яку я в ньому помітив, було волосся: частина накладена, частина пересаджена або підклеєна, схоже на скловолокно , а його темно-брунатний колір скидався на колір взуттєвого крему в бляшанці .
82	I was as high as a paratrooper and the sweetness tingled all through me, like fire .	Я літав високо, наче парашутист , і солодка знемога обпалювала мене, наче вогонь .
83	Boris scrubbed a hand down his face, then shook his head like a dog throwing off water .	Борис провів долонею по обличчю, потім струснув головою, як собака, що обтрушується від води .
84	Some white shirts of mine were hanging outside by the pool and they were dazzling, billowing and flapping like sails .	Кілька моїх білих сорочок сушилися біля басейну, вони були сліпучими, маяли на вітрі й ляскали, мов вітрила .
85	Tears were streaming down my cheeks but they were automatic, like tap water , no emotion attached to them.	Сльози струменіли по моїх щокках, але вони текли автоматично, як вода з крана , і жодна емоція не була пов'язана з ними.
86	He sounded like he'd had boiling water poured over him – like he was turning into a werewolf – like he was being tortured.	Він стогнав так, ніби на нього хтось лив киплячу воду , ніби він перетворювався на вовкулаку, наче його піддавали тортурам .
87	Everything seemed frozen, like the planet had stopped .	Усе, здавалося, замерзло, наче планета зупинилася .

88	<...>Boris, looking less and less like a person every moment, and more like some degraded piece of silver nitrate stock from the 1920s, light shining behind him from some hidden source.	<...> Борис, із кожною миттю все менше схожий на людину, а все більше на шматок засвіченої плівки з нітрату срібла десь років двадцятих, причому світло сяяло за ним із якогось прихованого джерела.
89	I felt light-headed with fever – glowing red and radiant, like the bars in an electric heater , and so unmoored that I didn't even feel embarrassed for crying.	У мене запаморочилося у голові від лихоманки – я здавався собі червоним і розжареним, наче спіраль в електрокаміні , і так розслабився, що навіть не соромився своїх сліз.
90	The room smelled damp, and though there were many interesting things to look at – a pair of terra-cotta griffins, Victorian beadwork pictures, even a crystal ball – the dark brown walls, their deep dry texture like cocoa powder <...>.	Кімната пахла вологістю, і хоч у ній було на що подивитися – двійко теракотових грифонів, вікторіанське гаптування стеклярусом, навіть скляна куля – темно-брунатні стіни, їхня глибока структура, схожа на порошок какао <...>.
91	It was all very different from the crowded, complicated, and overly formal atmosphere of the Barbours', where everything was rehearsed and scheduled like a Broadway production , an airless perfection from which Andy had been in constant retreat, scuttling to his bedroom like a frightened squid .	Усе це дуже відрізнялося від багатолюдної, складної й украй церемонної атмосфери дому Барбурів, де все було від репетируване й розписане за годинами, наче вистава на Бродвеї , задушлива досконалість, від якої Енді завжди тікав, замикаючись у своїй кімнаті, наче наполоханий кальмар .
92	By contrast Hobie lived and wafted like some great sea mammal in his own mild atmosphere <...>.	Натомість Гобі жив і рухався, як великий морський ссавець, у власній м'якій атмосфері <...>.

93	<...> it was as if a black curtain had come down on my life in Vegas.	<...> здавалося, чорна завіса опустилася над моїм життям у Вегасі .
94	<...> eyes like agate chips in her smooth, aging-milkmaid face.	<...> очі наче скалки агату на її старому й гладенькому обличчі молочарки.
95	Even the adorable drag in her step (like the little mermaid, too fragile to walk on land) drove me crazy.	Навіть те, як тягла вона свою ногу (наче русалонька, надто тендітна, щоб ходити по суходолу), зводило мене з розуму.
96	Yet my longing for her was like a bad cold that had hung on for years despite my conviction that I was sure to get over it at any moment.	Проте моя туга за нею була наче погана застуда, яка триває роками , попри мою переконаність, що я можу позбутися її за одну мить.
97	I was relaxed and personable, I was as thin as a rail , I did not indulge in self-pity or negative thinking of any kind.	Я приємний чоловік, я всім подобаюсь, тонкий, як жердина , я не дозволяю собі жаліти себе або погано думати хоч там про що.
98	The problem (as I'd learned, repeatedly) was that thirty-six hours in, with your body in full revolt, and the remainder of your un-opiated life stretching out bleakly ahead of you like a prison corridor , you needed some fairly compelling reason to keep moving forward into darkness, rather than falling straight back into the gorgeous feather mattress you'd so foolishly abandoned.	Проблема була в тому (як я не раз переконувався), що коли через тридцять шість годин твоє тіло збунтується й ти побачиш, як тягнеться перед тобою твоє життя без наркотиків, наче тюремний коридор , тобі буде потрібна справді сильна причина, щоб і далі рухатись у темряву замість того, щоб повернутися на розкішну перину, з якої ти так по-дурному зісковзнув.

99	Just the sight of the bundled painting, lonely and pathetic, had scrambled me top to bottom, as if a satellite signal from the past had burst in and jammed all other transmissions.	Видиво обмотаної картини, самотньої й патетичної, перевернуло в мені все догори ногами, так ніби супутниковий сигнал із минулого вибухнув у мені й стер усі інші передачі.
100	My stomach flopped and seethed like a fish on the hook.	Мій шлунок клекотів і тріпотів, наче рибина на гачку.
101	There followed an expectant, endless-seeming pause – as if we were reading from a script.	Запала очікувальна пауза, що здавалася нескінченною, так ніби ми зачитували якийсь сценарій.
102	<...> the bright orange dress of the girl next to me, were like industrial chemicals squirted directly into my eyes.	<...> яскраво-помаранчева сукня дівчини, яка сиділа за столом поруч, була як промислові хімікати, що бризкали мені просто у вічі.
103	It was as if all the blood had drained to my feet.	Я почував себе так, ніби вся кров бурхнула мені в ноги.
104	<...> and though the darkness sometimes lifted just enough so I could construe my surroundings, familiar shapes solidifying like bedroom furniture at dawn , my relief was never more than temporary because somehow the full morning never came, things always went black before I could orient myself and there I was again with ink poured in my eyes, guttering around in the dark.	<...> і хоч темрява іноді прояснювалась і я міг бачити своє оточення, знайомі контури повнювали свої форми, наче меблі в спальні перед світанком , – моя полегкість завжди була тимчасовою, бо цілковитий світанок ніколи не приходив, речі завжди затягувалися темрявою, перш ніж я встигав зорієнтуватись, і я знову відчував, як мої очі наповнюються чорнилом і я провалююсь у п'їтьму.
105	She was slightly taller than him, with long limp hair and a long	Вона була трохи вища, ніж він, із довгим м'яким волоссям і

	elegant black-clad body like a python.	довгим елегантним, затягнутим у чорну матерію тілом, схожа на пітона.
106	By quarter of ten I was sitting on the floor of my room at Hobie's house with my mind reeling like a spun-down top wobbling and veering from side to side.	У чверть на десяту я вже сидів на підлозі своєї кімнати в домі Гобі, й у голові в мене все крутилося розкрученою дзигною, тремтіло та хиталося з боку в бік.
107	But the dream, which had seemed prophetic, refused to dissipate and hung like a poisonous vapor, my heart still pounding from the airy danger of it, its sense of openness and hazard.	Але сновидіння, яке здавалося мені пророчим, не розвіювалося і висіло в повітрі, наче отруйний дим, а серце досі стугоніло від його повітряної небезпеки, від того відчуття згуби та простору, яким воно мене наповнило.
108	Snow whirling down magical, like a pure idea of North, the pure North of the movie.	Снігопад завихрювався, наче падав у казковому світі, наче був чистою ідеєю Півночі, чистою Північню кінофільму.
109	But then finally we had to go inside and almost the instant we did the spell was broken, and in the brightness of the hallway we were embarrassed and stiff with each other, almost as if the house lights had been turned up at the end of a play, and all our closeness exposed for what it was: make-believe.	Але потім зрештою нам довелося повернутися в дім, і майже в ту саму мить чари розвіялись, і в освітленому коридорі ми з нею збентежились, засоромились одне одного, так ніби світло в домі було ввімкнене в кінці п'єси, й наша близькість була виставлена. такою, якою вона була в той вечір: театральною грою.
110	I woke with a snap of the head, nauseated and itching all over	Я прокинувся, наче мені врізали ляпаса, мене нудило, й усе

	like ants were crawling under my skin.	тіло свербіло так, ніби під шкірою повзали мурахи.
111	Like a drunk , I staggered through the rubbish – weaving and plowing, stepping high-kneed over objects <...>.	Наче п'яний , я став продиратися крізь мотлох – спотикаючись, переступаючи через різні речі <...>.
112	Sunbaked highways, twirled dials on the radio, grain silos and exhaust fumes, vast tracts of land unrolling like a secret vice.	Розпечені сонцем автостради, клацання кнопок на радіо, зерноскховища й вихлопні гази, широкі простори відкривалися перед ним, наче потаємний гріх.
113	<...> and even though the surface of the painting was ghosted ever so slightly with dust, the atmosphere it breathed was like the light-rinsed airiness of a wall opposite an open window.	<...> і хоч поверхня картини була легенько притрушена пилом, атмосфера, якою вона дихала, нагадувала очищену світлом повітряність стіни навпроти розчиненого вікна.
114	With a benumbed heaviness like moving through snow , I began to slog and weave through the debris, rubbish breaking under my feet in sharp, glacial-sounding cracks.	З тяжкістю, так ніби долаю снігові замети , я пробивався крізь завали мотлоху, що кришився під моїми ногами з різким крижаним тріском.
115	The grandeur and desolation of the space baffled me – the high, rare, loft of it, layered with gradations of smoke, and billowing with a tangled, tent-like effect where the ceiling (or the sky) ought to be.	Велич і пустка цього простору збивали мене з пантелику – висота, ширина, а там, де мала бути стеля (або небо), немов роздерте вітром шатро , клубочилися смути диму.
116	The old man was watching me with a gaze at once hopeful and hopeless, like a starved dog too	Старий дивився на мене поглядом, сповненим надії й безнадії, мов той голодний пес,

	weak to walk.	що вже заслабкий, аби зіп'ятися на ноги.
117	As he grappled and thrashed – a fish out of water – I held his head up, or tried to, not knowing how, afraid of hurting him, as all the time he clutched my hand like he was dangling off a building and about to fall.	Поки він смикався й хапався за мою руку, наче риба, викинута з води , я підтримував його голову чи намагався підтримувати її, не знаючи як, боячись зробити йому боляче, бо протягом усього того часу він чіплявся за мою руку, ніби скотився на самий край даху високої будівлі й був готовий упасти вниз.
118	Partway, my bag caught on something, and for a moment I thought I might have to slip free of it, painting or no painting, like a lizard shedding its tail , but when I gave it one last pull it finally broke free with a shower of crumbled plaster.	Десь на півдорозі моя торба за щось зачепилась, і на якусь мить я подумав, що картина картиною, але мені доведеться позбутися її, як ото ящірка позбувається свого затиснутого між каменями хвоста ; та коли я смикнув її востаннє, вона нарешті звільнилась, обсіпавши мене дощем подрібненого тиньку.
119	<...> many people held cell phones aloft, attempting to snap pictures; others stood motionless with their jaws dropped as the crowds surged around them, staring up at the black smoke in the rainy skies over Fifth Avenue as if the Martians were coming down.	<...> Багато людей тримали наготові мобільні телефони й намагалися щось сфотографувати. Інші стояли нерухомо, роззявивши рот, дивлячись на тих, хто юрмився навколо них, споглядаючи чорний дим у дощовому небі над П'ятою авеню – ніби марсіяни спустилися на Землю.

120	Farther back, the lighted cabinet of the elevator stood empty and waiting, like a stage cabinet in a magic act.	Трохи далі відкритий освітлений ліфт був порожній і чекав на пасажирів, як чекає театральна сцена на своїх акторів.
121	Trying to stop thinking about it was like trying to stop thinking of a purple cow. The purple cow was all you could think of.	Намагання не думати про нього нагадували спроби перестати думати про фіолетову корову з дитячого віршика. Але тільки про неї й думалося.
122	All the furniture seemed spindly, poised at a tiptoe nervousness.	Усі меблі, здавалося, витяглись і зіп'ялись навшпиньки, ніби їх також опанувало нервово очікування.
123	Everything was lost, I had fallen off the map: the disorientation of being in the wrong apartment, with the wrong family, was wearing me down, so I felt groggy and punch-drunk, weepy almost, like an interrogated prisoner prevented from sleeping for days.	Усе було втрачено, мене більше не брали до уваги: цілком дезорієнтований, я перебував у чужому помешканні, з чужою родиною, почувався цілком виснаженим, слабким, розгубленим, майже плаксивим, наче в'язень, якого допитували багато днів, не дозволяючи спати.
124	She was a heavy, fast-talking girl with cheeks so flushed she always looked like she'd been standing next to a fire.	Вона була кремезною балакучою дівкою з такими червоними щоками, ніби протягом цілого дня стояла біля вогню.
125	Sleep, when it came, was like tumbling into a pit, and often I had a hard time waking up in the morning.	Коли сон до мене приходив, я ніби падав у глибоке чорне провалля, й іноді мені було дуже важко прокинутися вранці.
126	And yet – most wonderfully – an expanse of forgotten memory had opened up and floated to the	І водночас якимсь дивовижним чином весь обсяг забутої пам'яті відкрився й вплив на по-

	surface with them, like one of those paper pellets from Chinatown that bloom and swell into flowers when dropped into a glass of water.	верхню разом із ними, наче одна з тих паперових кульок із чайнатауну, які набирають води й розквітають, коли їх кинеш у склянку з водою.
127	<...> he gave off a glazed vibe of exhausted young fatherhood, like he might have to get up and change diapers in the night <...>.	<...> він мав такий переконливий вигляд молодого батька, наче йому доводилося щоночі прокидатися й міняти малому підгузки <...>.
128	Even the memory was starting to seem vague and starry with unreality, like a dream where the details get fainter the harder you try to grasp them.	Навіть моя пам'ять почала здаватися мені туманною й зоряною від нереальності, наче сон, подробиці якого стають усе менш виразними й проникними, коли ти намагаєшся їх затримати в пам'яті.
129	Suddenly she sat up, and put her arms around me, and kissed me; and all the blood rushed from my head, a long sweep, like I was falling off a cliff.	Несподівано вона сіла, обхопила мене руками й поцілувала; і вся кров прилинула до моєї голови, то було таке відчуття, ніби я падав із високої скелі.
130	Sitting there on the edge of her bed, it felt like the waking-up moment between dream and daylight where everything merged and mingled just as it was about to change, all in the same, fluid, euphoric slide: rainy light, Pippa sitting up with Hobie in the doorway, and her kiss (with the peculiar flavor of what I now believe to have been a morphine lollipop) still sticky on my lips.	Сидячи на краєчку її ліжка, я почувався так, ніби настала та мить, коли сон переходить у денне світло й, перш ніж змінитися, ці два стани зливаються до купи, перетворюються на туманну й плинну ейфорію: дощове світло, Піппа в ліжку, Гобі в дверях і її поцілунок (з тим дивним присмаком, який, тепер я розумію, був присмаком льодяника з морфієм), що прилип до моїх губ.

131	On she prattled, friendly as a parrot.	І вона базікала, налаштована приязно, як папуга.
132	Dad and Xandra stopped talking and looked at me as if I'd turned into a Gila monster.	Батько й Ксандра перестали розмовляти й подивилися на мене такими очима, ніби я перетворився на отруйну ящірку.
133	The airport was like a mall-sized version of Times Square: towering palms, movie screens with fireworks and gondolas and showgirls and singers and acrobats.	Аеропорт нагадував Тайм-сквер, що розрослася до розмірів великого торговельного центру: усюди височіли пальми, на кіноекранах з'являлися феєрверки, гондоли, танцівниці, співаки й акробати.
134	It was all as isolated as a book we'd read in the third grade about pioneer children on the Nebraska prairie, except with no siblings or friendly farm animals or Ma and Pa.	Ми перебували в такій самотині, як діти перших колоністів у преріях Небраски, про яких ми читали в третьому класі , за винятком того, що я не мав ані братів, ані сестер, ані приязних тварин, ані Ма і Па.
135	The twilights out there were florid and melodramatic, great sweeps of orange and crimson and Lawrence-in-the-desert vermilion, then night dropping dark and hard like a slammed door.	Сутінки тут були квітчасті й мелодраматичні, великі сполохи оранжевого, малинового та ясно-червоного світла, у стилі кінофільму "Лоуренс Аравійський", а потім відразу западала ніч, наче з виляском зачинялися двері.
136	The boarded-up windows gave them a blind, battered, uneven look, as of faces beaten and banded.	Забиті дошками вікна надавали їм сліпого нерівного вигляду, робили їх схожими на побиті й забинтовані обличчя людей.
137	Everywhere I followed like a baby goose.	Я всюди ходив за нею, як гусеня за гускою.

138	“Say, I’m starving,” said Boris, standing up and stretching so that a band of stomach showed between his fatigues and ragged shirt: concave, dead white, like a starved saint’s .	Я помираю з голоду, – сказав Борис, підвівшись на ноги й потягуючись так, що частина живота стала видима між його штаньми та подертою сорочкою – мертвотно-біла заглибина, як у святого, що виснажив себе постом .
139	He was as thin and pale as a starved poet .	Він був тонкий і блідий, як поет, що помирає з голоду .
140	The air conditioner was so cold I was shaking; and when I closed my eyes I felt myself lifting up out of my body – floating up fast like an escaped balloon – only to startle with a sharp fullbody jerk when I opened my eyes.	Кондиціонер гнав таке холодне повітря, що я весь тремтів; а коли заплющив очі, то відчув, що вилетів зі свого тіла – полетівши вгору, наче наповнена гарячим повітрям куля , – і прийшов до тями, лише коли розплющив очі.
141	The screams from downstairs were ungodly, like he was being burned with a blow torch .	Виття внизу ставало нестерпним, наче його повільно підсмажували смолоскипом .
142	His face in the moonlight had taken on an unnerving electrified flicker, like a black-and-white film from the silent era .	Його обличчя в місячному світлі заблимало, як в актора у німому чорно-білому фільмі .
143	The San Rafael Swell, as the sun came up, unrolled in inhuman vistas like Mars : sandstone and shale, gorges and desolate rust-red mesas.	Височина Сан-Рафаель, у міру того як сходило сонце, відкривалася нелюдськими марсіанськими краєвидами: пісок, камінь і сланець, ущелини та іржаво-червоні рівнини .
144	The skies in New York seemed a lot lower and heavier than out west – dirty clouds, eraser-smud-	Небо в Нью Йорку здавалося набагато нижчим і важчим, аніж на заході, – брудні хмари,

	ged, like pencil on rough paper.	наче сліди олівця, розтерті гумкою на шкарубкому папері.
145	She was busy with the dog, mustard-yellow sweater and hair like an autumn leaf , and her colors were mixed up and confused with the bright colors of the kitchen.	Піппа була заклопотана собакою, гірчичного кольору светр і жовте, як осіннє листя , волосся та інші її барви змішувалися з кольорами кухні.
146	He was looking at me keenly with an expression that made me feel like I was on the witness stand.	Він подивився на мене таким гострим поглядом, що я відчув себе в суді на лаві свідка.
147	The closed-off formal rooms smelled faint and damp, like dead leaves.	Її зачинена кімната мала якийсь слабкий вологий запах, схожий на запах опалого листя.
148	It was as if I'd suffered a chemical change of the spirit: as if the acid balance of my psyche had shifted and leached the life out of me in aspects impossible to repair, or reverse, like a frond of living coral hardened to bone.	Враження було таке, ніби мій дух зазнав якихось хімічних перетворень. Наче кислотний баланс моєї психіки зрушився й виштовхав життя з мене в тих вимірах, які неможливо залагодити, або перетворив живий організм на кістку, як ото відбувається з коралом.
149	She pressed her lips together like a child trying not to cry.	Вона стиснула губи, як стискає їх дитина, щоб не плакати.
150	My tinnitus – old echo of the explosion – had kicked in, as it often did in moments of stress, a high-pitched drone like incoming aircraft.	Я почув гудіння у вухах – давнє відлуння вибуху, як це часто бувало зі мною у хвилини стресу, високий звук, наче до мене наближався з неба літак.
151	It had taken everything I had to do it, like an animal gnawing a	Я мусив багато чого втратити, як тварина, готова відгризти

	limb off to escape a trap.	собі лапу, щоб визволитися з пастки.
152	Blood swishing in my ears, sharp high pitch like crickets singing.	Кров засвистіла мені у вухах на високій ноті, наче там заспівали цвіркуни.
153	I felt my anger drop out from under me: at her cool intelligence, all her own, clear as a silver bell.	Мій гнів вислизає з-під мене: через те, що вона така незбагненно розумна, ясна й прозора, як срібний дзвіночок.
154	Then – to my intense relief – he grew calmer, quieter, his grasp on my hand loosening, melting, a sense of sinking and spinning almost like he was floating on his back away from me, on water.	Потім – на мою величезну полегкість – він став спокійнішим, тихішим, його тиск на мою руку ослаб, у мене було таке відчуття ніби він лежить на спині на воді й відпливає кудись далеко від мене.
155	He seemed disconnected and partly elsewhere, like an adult in the room with small children.	Він, здавалося, відключився, ніби перебував не з нами, а в кімнаті, де був одним дорослим посеред малих дітей.
156	It sounded like every fire truck, every cop car, every ambulance and emergency vehicle in five boroughs plus Jersey was howling and caterwauling out on Fifth Avenue, a deliriously happy noise: like New Year’s and Christmas and Fourth of July fireworks rolled into one.	Здавалося, кожна пожежна машина, кожен поліцейний автомобіль, кожна карета “швидкої допомоги” й усі аварійки в п’ятьох кварталах плюс Джерсі влаштували котячий концерт на П’ятій авеню, утворивши дивовижно щасливий гуркіт, ніби разом вдарили в небо всі феєрверки на відзначення Нового року, Різдва та Четвертого липня.
157	<...> his suit so ruffled it looked like he’d been rolling on the floor in it and an air of unnatural	<...> у такому пом’ятому піджаку, ніби цілий день качався в ньому по підлозі, і від нього

	stillness emanating from him as from some pressurized article about to explode.	струменів якийсь неприродний спокій, ніби він був предметом, що перебуває під великим тиском і готовий вибухнути.
158	The clarity was exhilarating; it was as if I'd removed a pair of smudged-up glasses that fuzzed everything I saw.	Ясність збуджувала мене; це було так, ніби я зняв забруднені окуляри, які затуманювали все, що я бачив.
159	<...> after being locked-down and anesthetized for years my heart was zinging and slamming itself around like a bee under a glass, everything bright, sharp, confusing, wrong – but it was a clean pain as opposed to the dull misery that had plagued me for years under the drugs like a rotten tooth, the sick dirty ache of something spoiled.	<...> після буття замкненим та анестезованим протягом стількох років моє серце дзвеніло й стукало, літаючи, наче бджола під склом, усе було для нього яскравим, гострим, плутаним, хибним – але це був чистий біль, на відміну від тупого смутку, що гнітив мене протягом років, коли я жив на пігулках, наче гнилий зуб, хворе, брудне ниття чогось зіпсованого.
160	<...> and the city noise dampened and deafened, under crushing, granitecolored skies that muffled the noise from the street, garbage and newsprint, concrete and drizzle, a dirty winter greyness weighing like stone.	<...> а гуркіт міста приглушується, притуплюється й розчавлюється важким небом гранітного кольору, яке вбирає в себе вуличний шум, сміття, газети, бетон і мряку, брудну зимову сірість, важку, мов камінь.
161	“Hobart and Blackwell,” he said, in a voice like he was drowning from the inside out.	Гобарт і Блеквелл, – сказав він голосом, який через силу видобував зі своїх нутроців.
162	Sabine is as dumb as a post.	Сабіна дурна як пень.
163	Seeing the name in black and white gave me a strange thrill, as	Побачивши імена, написані чорним по білому, я

	of unseen cards falling into place.	захвилювався, наче в мене зійшовся пасьянс.
164	I hadn't felt a touch like that since my mother died – friendly, steady in the midst of confusing events – and, like a stray dog hungry for affection , I felt some profound shift in allegiance, blood-deep, a sudden, humiliating, eyewatering conviction of this place is good, this person is safe, I can trust him, nobody will hurt me here.	Я не відчував такого доторку до себе, відколи померла моя мати, – дружнього, заспокійливого посеред плутаних подій, – і, як приблудний собака, що тужить за любов'ю , я відчув, як мене опанувало глибоке почуття відданості, несподівана переконаність зі слізьми на очах у тому, що це місце добре, цей чоловік надійний і я можу довіряти йому, ніхто мене тут не скривдить.
165	Rigidly I stared straight ahead – chrome knives glinting, horizon shimmering like wavy glass – as if looking back, or hesitating, might invite some uniformed party to step in front of us.	Я вперто дивився лише вперед – на блиск хромованих деталей, на обрій, що тремтів, наче розтоплене скло , – ніби якби я обернувся назад або завагався, то мене відразу зупинила б команда в одностроях.
166	He was drunk as a log .	Він був п'яний як чіп .
167	You sound like you're down with the Black Death .	Зранку ти каркаєш, наче ворона .
168	The moment was so funny we both began laughing hysterically – it was like the light was pouring off us, like we could power up Park Avenue .	Ця мить була такою несподіваною, що ми обое істерично зареготали – враження було таке, ніби світло виливалося з нас, ніби ми були тим двигуном, який давав електричний струм Парковій авеню .
169	Then too: I hoped that the escalating social roar which I'd been riding like a boat in a	А потім: я сподівався, що дедалі сильніший суспільний ураган , який підхопив мене,

	hurricane.	наче хисткий човник.
170	<...>long narrow lace-up shoes as shiny as glass.	<...> високі вузькі черевики, начищені до блиску.
171	His hand (cold, dry as powder) tightening on mine.	Його рука (холодна й суха) стиснула мою руку.
172	<...> I found myself blocked in by a solid mass that felt like a wall.	<...> опинився перед туго спресованою масою уламків, що утворювали непроникну стіну.
173	Boris scowled, his brow like a thundercloud.	Борис спохмурнів, зібрав чоло в грозову хмару.
174	As I fooled around with it, awkwardly, I was aware of her eyes on me – eyes that had a light and wildness to them, a careless power like the eyes of a kitten.	Поки я незграбно грався з жабою, я відчував на собі погляд її очей – світлий і незалежний, безтурботний погляд кошеняти.
175	Food tasted like cardboard.	Уся їжа мала смак картону.
176	Even the distant horn-honks and the occasional rattle of trucks out on Fifty-Seventh Street seemed faint and uncertain, as lonely as a noise from another planet.	Навіть далекі сигнали клаксонів і нечасте торохтіння вантажівок на П'ятдесят сьомій вулиці здавалося слабким і непевним, наче звуки з іншої планети.
177	Maybe he <i>had</i> stopped drinking; but still he had a bloated, shiny, slightly stunned look, as if he'd been living for the past eight months off rum drinks and Hawaiian party platters.	Можливо, він і перестав пити; але обличчя в нього було одутле, блискуче, а погляд децю приголомшений, ніби останні вісім місяців він жив на самому ромі й гавайських закусках.
178	To see Herald Square on television made me feel as if I were stranded millions of light-years from Earth and picking up signals from the early days of radio, announcer voices and audience	Побачивши на телеекрані Гералд-сквер, я відчув себе так, ніби заблукав за мільйони світлових років від Землі й раптом зловив радіосигнали, голоси дикторів та оплески

	applause from a vanished civilization.	публіки від давно зниклої цивілізації.
179	But soon I lost interest even in my newfound mobility – hundreds of miles of track, riding just for the hell of it – and instead, like a stone sinking soundlessly into deep water , lost myself in idle work down in Hobie’s basement <...>.	Але незабаром я втратив інтерес і до своєї ново віднайденої рухливості – до тих сотень миль, які проїздив, аби тільки подолати відстань, – натомість, наче камінь у глибоку воду , я пірнув у роботу в майстерні Гобі <...>.
180	<...> as we approached the smell of her perfume – unmistakable, white blossoms with a powdery strangeness at the heart – was like a blown curtain over an open window.	<...> коли ми наблизилися, запах її парфумів – безпомилково вгадуваний аромат білих квітів, що ховають у собі пилову сухість, – майнув, наче фіранка над відчиненим вікном.
181	<...> a hand slurred with indigo crowns and starbursts like the patterns on Ukrainian Easter eggs.	<...> рука, змережана індиговими коронами та зірками, наче та українська великодня писанка <...>.
182	<...> café walls the melancholy brown of an old leather-bound book and then beyond, dark passages and brackish water lapping, low skies and old buildings all leaning against each other with a moody, poetic, edge-of-destruction feel, the cobblestoned loneliness of a city that felt – to me, anyway – like a place where you might come to let the water close over your head.	<...> стіни кав’ярні, сумно-коричневі, як палітурка оправленої в шкіру старовинної книжки, а далі – вузькі провулки й плюскіт солоної води, низьке небо й старі будівлі, що підпирають одна одну з понурим, поетичним виглядом, ніби готові щомиті обвалитись; і брукована самотність цього міста навіювала відчуття – мені, принаймні, – місця, куди приїдиш для того, щоб води зімкнулися над твоєю головою.
183	<...> the whole world was laughter bouncing fractal and metallic	<...> весь світ перетворився на сміх, що розламувався й дзвенів

	off the tiled walls, delirium and phantasmagorica, a sense of the world growing and swelling like some fabulous blown balloon floating and billowing away to the stars , and I was laughing too and I wasn't even sure what I was laughing at since I was still so shaken I was trembling all over.	металом, відбиваючись від кахлів стін, мареннєвий і фантасмагоричний, я переживав відчуття, що світ зростає і роздимається, наче казкова куля, відлітає до зірок , і я теж зареготав, хоч досі почувався геть приголомшеним і весь тремтів.
184	My heart, after the collision and freeze of the moment, had begun to pound with hard, sharp, painful blows like a fist striking in the centre of my chest .	Мое серце, після того, як воно на кілька хвилин зупинилося й застигло, тепер загупало тяжкими, гострими, болючими ударами, наче хтось бив мене кулаком у груди .
185	Down a dark stairwell I ran, twelve steps, a turn at the landing, then twelve steps to the bottom, my fingertips skimming on the metal rail, shoes clattering and echoing so crazily that it sounded like half a dozen people were running with me .	Я побіг сходами вниз, подолавши дванадцять приступок, повернув на сходовому майданчику, спустився ще на дванадцять приступок, мої пальці ковзали по металевому поруччі, а черевики цокотіли так гучно, що, здавалося, з десяток людей біжать разом зі мною .

REALIA

Robin Sharma *"The Monk, Who Sold His Ferrari"*
переклад Андрія Копитова

1	Nobody argued with him. We all understood. In some circles, the Mint 400 (1) is a far, far better thing than the Super Bowl (2), the Kentucky Derby (3) and the Lower Oakland Roller Derby Finals (4) all rolled into one.	У певних колах " Мінт-400 " (1) котирується набагато вище, ніж Суперкубок (2), Дербі в Кентуккі (3) і фінал дербі ролерів в південному Кентуккі (4) разом узяті.
2	<...> the executive director of the National District Attorneys' Association (1), a middle-aged, well-groomed, successful GOP businessman type named Patrick Healy – was opening their Third National Institute on Narcotics and Dangerous Drugs (2).	<...> виконавчий директор Національної асоціації окружних прокурорів (1) Патрік Хілі – середніх років, випещений, на вигляд – успішний бізнесмен, член республіканської партії відкривав їх Третій національний семінар з наркотиків і психотропних речовин (2).
3	He would have made a perfect Mayor for this town; with John Mitchell as Sheriff and Agnew as Master of Sewers (1).	Цей б тут став відмінним мером, шерифом – Джон Мітчелл, а Егню – начальником каналізації (1).
4	Do it now: pure Gonzo journalism (1).	Тут і зараз: чиста гонзо-журналістика (1).
5	A fashionable sporting magazine in New York had taken care of the reservations, along with this huge red Chevy convertible (1) we'd just rented off a lot on the Sunset Strip (2).	Про броні подбав солідний спортивний журнал з Нью-Йорка, він же видав грошей, на які ми тільки що взяли напрокат на Сансет-стрип (2) цей величезний червоний кабриолет "Шевроле" (1).

6	I mean do you guarantee that they are authentic Mexican tacos (1)?	Ви ручаєтесь, що це справжні мексиканські тако (1)?
7	And now, following Manson's primitive instinct lead, a whole new wave of clan-type commune Gods like Mel Lyman, ruler Avatar (1), and What's His Name who runs Spirit and Flesh (2).	А тепер, по стопах прямуював первісний інстинкт Менсона, полізла ціла зграя кланових містечкових божків, типу Мела Лаймана, правителя " Аватара " (1) або того диявола з гори, що заправляє " Духом і плоттю " (2).
8	Yes, extremely casual behavior, wild eyes hidden behind these Saigon mirror sun glasses (1) <...>	Залишалося тільки уникнути пастки: Так, вести себе надзвичайно природно, заховати скажені очі за дзеркальними скельцями окулярів (1) <...>
9	About five miles back I had a brush with the CHP (1).	У п'яти милях звідси я нараввся на дорожнього патрульного (1).
10	<...> and suddenly their whole act gets side swiped by some crusty drifter who looks like something out of an upper Michigan hobo jungle (1).	<...> а тут підвалює і відсуває їх в сторону якийсь зачуханий тип (1), з вигляду – бродяга з північного Мічигану.
11	<...> and also a quart (1) of tequila, a quart of rum, a case of Budweiser (2), a pint of raw ether and two dozen amyls (3).	<...> а ще кварта (1) текіли, кварта рому, ящик " Бадвайзера " (2), пінта чистого ефіру і дві дюжини капсул амилнітри (3).
12	They seized my American Express card (1) after that one, and now the bastards are suing me along with the Diners Club (2) and the IRS (3) <...>	<...> коли у мене відкликали " Амерікен експрес " (1), і тепер ці сволоти подали на мене до суду – разом з " Дайнерс клуб " (2) і Внутрішньою податковою службою (3) <...>

13	It was the first open break between the Greasers (1) and the Longhairs, and the importance of that break can be read in the history of SDS (2), which eventually destroyed in the doomed effort to reconcile the interests of the working class biker / dropout types and the upper / mid Berkeley / student activists.	То було перше зіткнення між Грізер (1) і волохатими, і про значення тієї сутички можна почитати в історії " Студентів за демократичне суспільство " (2), яке згодом знищило саме себе в приреченій спробі примирити інтереси байкерів / люмпенів з робітничого класу і вихідців з середнього і вищого класу / студентів-активістів Берклі.
14	Press registration for the fabulous Mint 400 (1) was already underway, and we had to get there by four to claim our soundproof suite.	Реєстрація репортерів на феєричну мотогонку "Мінт-400" (1) вже почалася, і щоб отримати свій звуконепроникний номер-люкс потрібно дістатися туди до чотирьох.
15	Meanwhile, my attorney was busy transferring rum and ice from the Pinto (1) to the back seat of the convertible.	Мій адвокат тим часом перетягував ром і лід з нашого " Форда Пінто " (1) на задне сидіння кабриолета.
16	He's not just some dingbat I found on the Strip (1).	А не якийсь псих, я його не на вулиці (1) підібрав.
17	My arrival was badly timed. Most of the national DAs (1) and other cop types (2) had already checked in.	Я був не вчасно. Майже всі окружні прокурори (1) та інші жандарми (2) вже заселилися.
18	I showed them my gold PBA (1) badge, flashing it quickly with my back to the crowd.	Я швидко засвітив перед ними свій золотий значок Поліцейської благодійної асоціації (1), повернувшись спиною до натовпу.

TRANSLATION OF TEXTS

ASSIGNMENT: *Read, compare the original text and its translation, pay attention to translation transformations/technique, define translation errors, make necessary changes, explain your decision.*

The Silhouettes

by A. T. Quiller-Couch

The small round gentleman who had come all the way to Gantick village from the extreme south of France, and had blown his flageolet all day in Gantick street without exciting its population in the least, was disgusted. Toward dusk he crossed the stile which divides Sanctuary Lane from the churchyard and pausing, with a leg on each side of the bar, shook his fist back at the village, which lay below, its gray roofs and red chimneys just distinguishable here and there, between a foamy sea of apple-blossom and a haze of bluish smoke. He could not very well shake its dust off his feet, for this was hardly separable from the dust of many other places on his boots, and also it was mostly mud. But his gesture betokened extreme malevolence.

"These Cor-rnishmen," he said, "are pigs all. There is not a Cor-rnishman that is not a big pig".

He lifted the second leg wearily over the bar.

"As for Art – phit! Moreover, they shut up their churches".

This was really a serious matter for he had not a penny-piece in his pocket, the last had gone to buy a loaf – and there was no lodging to be had in the village. The month was April, a bad time to sleep in the open; and though the night drew in tranquilly upon a day of broad sunshine, the earth had by no means sucked in the late heavy rains. The church-porch, however, had a broad bench on either side and faced the south, away from the prevailing wind. He had made a mental note of this early in the day, being schooled to anticipate such straits as the present. As he passed up the

narrow path between the graves, with a gait like a limping hare's, he scanned his surroundings carefully.

The churchyard was narrow and surrounded by a high gray wall, mostly hidden by an inner belt of well-grown cypresses. At one point the ranks of these trees were broken for some forty feet, and here the back of a small dwelling-house abutted on the cemetery. There was one window only in the yellow-washed wall, and this window looked straight on the church-porch. The flageolet-player regarded it with suspicion; but the casement was shut and the blind drawn down. The aspect of the cottage, too, proclaimed that its inhabitants were very poor folk – not at all the sort to tell tales upon a casual tramp if they spied him bivouacking upon holy ground.

He limped into the porch and cast off the blue bag that was strapped upon his shoulders. Out of it he drew a sheep's-wool cape, worn very thin, and then turned the bag inside out, on the chance of discovering a forgotten crust. The search disappointed him, but he took it calmly – being on the whole a sweet-tempered man and not easily angered, except by an affront to his vanity. His violent indignation against the people of Gantick arose from their indifference to his playing. Had they even run out at their doors to listen and stare, he would not have minded their stinginess.

He that cannot eat had best sleep. The little man passed the flat of his hand, in the dusky light, over the two benches, and having chosen the one with fewest asperities on its surface, tossed his bag and flageolet upon the other, pulled off his boots, folded his cape to make a pillow, and stretched himself at length. In less than ten minutes he was sleeping dreamlessly.

Over his head there hung a board containing a list or two of the parish ratepayers, and the usual notice of the spring training of the Royal Cornwall Rangers' militia. This last placard had broken from two of its fastenings, and, toward midnight was rustled by an eddy of the light wind so loudly as to wake the sleeper.

He sat upright and lowered his bare feet upon the pavement. Outside, the blue firmament was full of stars, sparkling unevenly, as though the wind was trying in sport to extinguish them. In the eaves of the porch he could hear the martins rustling in the crevices that they had come

back, but a few days since, to warm again. But what drew the man to the entrance was the window in the cottage over the wall.

The lattice was pushed back and the room inside was brightly lit. But a white sheet had been stretched right across the window between him and the lamp. And on this sheet two quick hands were waving all kinds of clever shadows, shaping them, moving them and reshaping them with the speed of lightning.

It was certainly a remarkable performance. The shadows took the form of rabbits, swans, foxes, elephants, fairies, sailors with wooden legs, old women who smoked pipes, ballet-girls who pirouetted, twirling harlequins and the profiles of eminent statesmen – and all made with two hands and, at the most, the help of a tiny stick or piece of string. They danced and capered, grew large and then small, with such odd turns and changes that the flageolet-player could hardly hold his laughter. He remarked that the hands, whenever they were disentwined for a moment, appeared to be very small and plump.

After about ten minutes the display ceased and the shadow of a woman's head and neck crossed the sheet, which was presently drawn back at one corner.

"Is that any better?" asked a woman's voice, low but distinct.

The flageolet-player started and bent his eyes lower across the graves and into the shadow beneath the window. For the first time he grew aware that a figure stood there, a little way out from the wall. As well as he could see, it was a young boy.

"That was beautiful, mother. You can't think how you've improved at it this week".

"Any mistakes?"

"The harlequin and columbine seemed a little stiff; but that's the hardest of all, I know".

"Never mind; they've got to be perfect. We'll try them again".

She was about to drop the corner of the sheet when the listener sprang out toward the window, leaping with bare feet over the graves and waving his flageolet madly.

"Ah, no – no, madame!" he cried. "Wait one moment, the tiniest, and I shall inspire you!"

"Whoever is that?" cried the voice at the window, rising almost to a scream.

The youth beneath the wall faced round on the intruder. He had turned white and wanted to run, but mastered his voice to inquire gruffly:

"Who the devil are you?"

"I? I am an artist, and as such I salute madame and monsieur, her son. She is greater artist than I, but I shall help her. Her harlequin and columbine shall dance better this time. Why? Because they shall dance to my music, the music that I shall make, here, on this spot, under the stars. I shall play as if possessed – I feel that. I bet you. It is because I have found an artist – an artist in Gantick! O – my – good – Lor!"

He had pulled off his greasy hat, and stood bowing and smiling, showing his white teeth, and holding up his flageolet for the woman to see and convince herself.

"That's all very well," said the boy: "but my mother doesn't want it known yet that she practices, at these shadows".

"Ha? It is perhaps forbidden by law".

"Since you have found us out, sir," said the woman, "I will tell you why we are behaving like this, and trust you to tell nobody. I have been left a widow, in great poverty and with this one son, who must be educated as well as his father was. Six months ago, when sadly perplexed, I found out by chance that this small gift of mine might earn me a good income at a – a music hall. Richard, of course, doesn't like my performing at such places, but agrees with me that he must be educated. So we are hiding it from everybody in the village, because we have always been respected here; and, as soon as I have practiced enough, we mean to travel up to London. Of course I shall change my name, and nobody will – –"

But the flageolet-player sat suddenly down upon a grave and broke into hysterical laughter.

"Oh – oh – oh! Quick, madame! dance your pretty figures while yet I laugh and before I curse. O stars and planets, look down on this mad world and help me play! And, O monsieur, pardon me if I laugh; for that either you or I are mad is a cock-sure. Dance, madame – –"

He put the flageolet to his lips and blew. In a moment or two harlequin and columbine appeared on the screen and began to caper

nimbly, naturally, with the wildest grace. The tune was a merry reel and soon began to inspire the performer above. Her small dancers in a twinkling turned into a gamboling elephant, then to a couple of tripping fairies. A moment after, they were flower and butterfly, then a jiggling donkey; then harlequin and columbine again. With each fantastic change the tune quickened and the dance grew wilder, till, tired out, the woman spread her hands wide against the sheet, as if imploring mercy.

The player tossed his flageolet over a headstone and rolled back on the grave in a paroxysm of laughter. Above him the rooks had poured out of their nests and were calling to each other.

"Monsieur," he gasped at last, sitting up and wiping his eyes, "was it good this time?"

"It was quite different, I'll own".

"Then could you spare from the house one little crust of bread? For I am famished".

The youth returned, in a couple of minutes, with some bread and cold bacon.

"Of course," he said, "if you should meet either of us in the village to-morrow you will not recognize us".

The little man bowed. "I agree," said he, "with your mother, monsieur, that you must be educated at all costs".

Тіні

переклад Капусняк Христини

Маленький товстий чоловік, який подолав довгий шлях до села Гентик з крайнього півдня Франції, м'яко кажучи, був засмучений. Він дув у флажолет на усю вулицю селища і не почув жодного приємного слова у свій бік. І ось зараз, з приходом ночі, музика перетинав стовп, який умовно розділяв храм Лейн на цвинтар та подвір'я. Завмерши по обидва боки стовпця, він насварився кулаком в сторону села, що розляглося позаду і де-не-де виднілося темними дахами та червоними димарями, захованими поміж пінистим морем яблуневого цвіту та

синьою пеленою диму. Намарна спроба струсити з чобіт пилюку, яка була вже майже болотом, викликала ще більший гнів.

– Ці кор-рнуольці – свині. – лаявся він. – Немає жодного кор-рнуольця, який би не був такою великою свинею.

Він в'яло підняв другу ногу, щоб переступити через стовп.

– Свинство! – свиснув той. – Ще й церкви закривають!

Це справді було великою проблемою, він не мав ні пенні за пазухою. Останній витратив на те, щоб купити буханку хліба. А ще, в селищі не було жодного притулку на ніч. Надворі стояв квітень – зовсім неслухний час ночувати просто неба. І хоча ніч все ж повільно волочилася за теплим, залитим сонцем, днем, земля ні краплі не просохла від проливних дощів. На щастя, біля ганку церкви була широка лавочка, обернута від звичних північних вітрів на південь. Це він зауважив раніше, передрікаючи, що його може спіткати біда. Минаючи кульгавою ходьбою вузькі стежини поміж гробів, уважно вивчав все довкола.

Подвір'я церкви було вузьким, оточене високою сірою стіною, яка тонула у густому гіллі кипарису. Місцями шерengi цих дерев переривалися десь на футів 40 і в тому місці, межуючи з цвинтарем, стояв невеличкий будиночок. Тільки одне віконце на жовтій стіні виглядало на церковний ганок. Йому здалося це підозрілим, але вікно все ж було зачиненим і затулене шторами. Зовнішній вигляд будинка викривав бідних власників, тож не їм в праві нарікати на простого волоцюгу, який переночує на святій землі.

Він поплентався до ганку, скинув із пліч синю сумку, витягнув звідти шерстяний плащ, зношений до дірок, тоді вивернув сумку навиворіт, надіючись знайти там якийсь огризок хліба. Безнадійні пошуки не засмутили його. Він був досить терплячим та покірним чоловіком, окрім тих випадків, коли чхати хотіли на його самолюбство. Палка злість до жителів Гентика зростала в ньому тільки через їхню байдужість до його гри. Повибігали б вони з хатів, щоби послухати чи повитріщатися на нього, його б це не змусило забути їхню дріб'язковість.

Краще поспати. Чоловічок напотемки провів рукою по обидвох лавках і вибрав ту, яка була менш шершавою. Сумку і флажолет він

шпурнув під іншу, зняв чоботи, скрутив плащ у клубок-подушку і влягнувся. Не пройшло і десяти хвилин, як він заснув.

Над його головою висіла дошка з одним чи двома списками платників податків та звичним весняним оголошенням про підготовку військовослужбовців до Корнуольської Королівської дружини. Саме це оголошення і розбудило опівночі шелестом від легкого подиху вітерця.

Чоловік випрямився, опустил босі ноги на землю. Над головою на синьому полотні неба де-не-де були розкидані зорі, ніби то вітер жартома жбурлявся ними. Зі стріхи ганку долинав лепіт ластівок, котрі незадовго до того повернулися до гніздечка погрітися. Але не це змусило чоловіка піднятися, а вікно будиночка.

Віконниця була розчахнутою і з неї лилося яскраве світло. Проте шибки – затягнуті простирадлом. І на цьому простирадлі чийсь вмлі руки майстерно вимальовували тіні, танцювали ними, завмирили і зі швидкістю блискавки переінакшували їх.

Безумовно, це було чарівне видовище. Тіні змінювали форми: зайці, лебеді, лисиці, слони, феї, моряки з дерев'яними ногами, старі жінки, які курять люльку, балерини, що кружляють, блазні, котрі вовтузяться та видатні політики. І все це зроблено двома руками і, щонайбільше, за допомогою нитки та гілочки. Вони танцювали та вискакували, збільшувалися та зменшувалися так химерно, що музикант ледве стримував сміх. Моментами він зауважив, що руки були маленькими та пухкенькими.

Через десять хвилин вистава зупинилася і на тлі простирадла з'явилася голова та шия жінки, що за мить сховалася назад в куток.

– Цього разу краще? – пролунав тихий і виразний жіночий голос.

Власник флажолету зіщулився, опустил очі нижче до гробу та вікна. Тільки тепер він усвідомив, що хтось там стояв, недалеко від стіни. Наскільки він міг розгледіти, то був молодий хлопець.

– Це було неймовірно, мамо! Ви навіть не можете уявити настільки!

– Справді?

– Арлекін та Колумбіна здавалися трішки невмілими, але я знаю, що вони вдаються найскладніше.

– Нічого. Вдосконалимо. Ми спробуємо ще раз.

Жінка уже збиралася здерти простирадло, коли таємний слухач гайнув до вікна, перестрибуючи босими ногами через могили та відчайдушно махаючи своїм флажолетом.

– Агов, зачекайте хвильку, мадам! Всього лиш хвильку і я надихну вас! – закричав він.

– Хто це? – ледь не запищав голос за вікном.

Юнак, який стояв знизу біля стіни, зіткнувся з незваним гостем, вмить зблід і вже хотів бігти та все ж знайшов в собі сили та запитав грубо:

– Хто ви в біса такий?

– Я? Я – митець! І тому низько кланяюсь Вам мадам та Вам месє. В мистецтві ви – вправніша, але і я можу стати вам в нагоді. Ваш блазень та його коханка танцюватимуть краще! Чому? Тому що вони танцюватимуть під мою музику. Я зіграю просто зараз, ось тут, під зорями. Я зіграю, як востаннє. Я відчуваю. Клянусь. І це, тому що я знайшов талант! Талант у Гентику! О-мої-боги!

Він скинув свого брудного капелюха і, посміхаючись на всі тридцять два зуби, виставив флажолет так, щоб жінка переконалася в його словах.

– Це все дуже добре? – сказав хлопець. – Але моя мати не хоче, щоб хтось про це знав, поки вона ще вчиться.

– Хех, невже це заборонено законом?

– Ну що ж сер, оскільки ви вже все бачили, – почала жінка, – тоді я вам поясню, чому так поведжуся, але ви повинні дати слово, що це залишиться між нами. Тож я зосталася вдовою, у страшній бідності та на руках з сином, який безумовно мав би отримати таку хорошу освіту, як і його покійний батько. Шість місяців назад, коли, на жаль, стало гірше, я випадково зрозуміла, що ось цей мій талант міг би приносити гроші, скажімо в театрі-вар'єте. Звичайно, Річард не схвалив мого наміру та все ж погодився, що освіта – надзвичайно важлива. Ми приховуємо це від людей, бо завжди користувалися повагою серед них. І як тільки я достатньо добре оволодію цим мистецтвом, ми поїдемо до Лондона. Звісно, я зміню ім'я і ніхто...

Але музикант раптово присів на могилу та вибухнув голосним сміхом:

– Ха-ха-ха! Швидше, мадам, швидше! Танцюйте своїми чудовими пальчиками, поки я сміюсь і поки не почав лаятись. О зорі та небеса, гляньте на цей божевільний світ і допоможіть мені зіграти! Месьє, простіть, що сміюсь, але як і ви, так і я безумовно божевільні! Танцюйте, мадам, танцюйте!

Він приклав флажолет до губ і подув. В мить два блазня і Колумбіна з'явилися на полотні і почали стрибати досить правдоподібно, жваво і з шаленою спритністю. Мелодія вишивала радісними нитками і невдовзі це ще дужче надихнуло митця. Її маленькі танцюристи, кружляючись, перетворилися в слона, потім в пару моторних фей, згодом стали квіткою та метеликом, тоді прудконогим осликом і нарешті знову Арлекіном та Колумбіною. З кожним дивовижним рухом мелодія звучала все швидше і танці були все шаленішими. Це тривало до тих пір, поки жінка не змучилася і широко розвела руками на тлі простирадла, нібито закликаючи до оплесків.

Музика перекинув флажолет через надгробок і залився на могилі диким реготом, аж граки над ним повилітали із своїх гнізд і закаркали щодуху.

– Месьє, – нарешті він оговтався і озвався до хлопчика, витираючи сльози, – то як цього разу?

– Мушу визнати, це було по-інакшому.

– В такому випадку, чи не винесли б ви мені з хатини кусок хліба? Вже надто я голодний.

Юнак повернувся через декілька хвилин з хлібом та холодним беконом.

– Звичайно, – сказав він, – якщо ми зустрінемося завтра в місті, будьмо незнайомими.

Маленький чоловік нахилився до нього:

– Я погоджуся з вашою матір'ю, месьє. Ви повинні отримати освіту, чого б це не вартувало.

Mother's Feather Bed

by Floyd McCracken

Since, to my knowledge, no one has written an essay about the feather bed, I feel an irresistible urge to do so.

This lowly symbol of pioneering affluence once was the pride and joy of every person who could acquire one.

After the custom of her time, my mother made and brought one to the frugal home into which she married.

When Mother set out to make that mattress of feathers, she wisely bought heavy, closely woven ticking that might be called canvas today. She hand-sewed the material to make a bag large enough to cover a double bed.

Grandmother kept a flock of great white geese on the family's Indiana farm. She helped her daughter pluck feathers from the flock, an operation the geese protested loudly, though they need not have been alarmed. The feathers were due to fall out anyway.

I don't recall how many feathers it required, but it runs in my mind to have been 18 pounds.

That feather bed was something to behold.

The feathers were crush-resistant. A weary man could sleep on it night after night and the feathers would spring back into shape.

After long years of use, however, the feathers began to lose their resiliency.

We had no geese on our Idaho homestead, but we had chickens. To fortify her precious feather bed, Mother sorted out the softer chicken feathers that became available after fat hens had joined a kettle of dumplings.

Those feathers were mixed in with the tired goose feathers. The original feathers never were quite the same after that.

How does it happen that, today, the term featherbedding does so little to pay tribute to this once proud possession of the home?

Мамина перина

переклад Мельничук Надії

Оскільки, як мені відомо, ніхто ще ніколи не писав есе про перини, я відчуваю непереборне бажання зробити це.

Цей нічим непримітний символ піонерського достатку колись був гордістю та радістю кожної людини, яка могла його здобути.

За звичаєм свого часу моя мати виготовила та взяла з собою таку перину до небагатого будинку, в який вона перейшла, вийшовши заміж.

Коли мати вирішила зробити матрац з пір'я, вона прийняла розумне рішення, купивши цупку, щільно виткану тканину під назвою тик, яку сьогодні можна було б назвати полотном. Мати зшила матеріал вручну, аби покривало було такого розміру, що ним можна повністю накрити двоспальне ліжко.

На сімейній фермі в Індіані моя бабуся тримала зграю великих білих гусей. Вона допомогла доньці висмикнути у них пір'я, проти чого гуси, звісно, голосно протестували, хоч їм і не варто було переживати; рано чи пізно воно б все одно випало.

Не пам'ятаю, скільки саме пір'я знадобилося, та мені здається, близько 18 фунтів.

Ця перина була чимось неймовірним.

Пір'їни були дуже міцні, немов викувані з заліза. Натруджена людина могла спати на перині хоч кожнісінької ночі, а їм хай би що, вони однаково поверталися до первинної форми. Однак після довгих років використання пір'їни почали втрачати свою пружність.

В нашій садибі в Айдахо гусей не було, однак у нас були кури.

Для того, аби укріпити своє дорогоцінне пухове ложе, мати відібрала м'якше куряче пір'я, після того, як жирні курки доєдналися до галушок у казанку. Мати змішала гусяче пір'я, що вже доживало свого віку, з курячим. Після цього від гусячих пір'їнок не залишилось і сліду.

Як же так сталося, що сьогодні термін "перина" настільки малозначущий, що за допомогою нього неможливо віддати данину поваги тому, чим колись так пишалися?

From Rags to “Riches”

by Floyd McCracken

One of the most useful institutions in the Northern Idaho home of my youth was a rag bag. It commonly was a seamless sugar sack, but at times it may have been only a clean, standard-size grain sack.

Into this bag went every scrap of used cloth the home produced. It might have been the clean remnant of a pair of Levis, or a bit of cloth left over after mother had made a dress. Out of the bag came scraps for mending. Also from it came an incident that gave us an undeserved reputation for being a “rich” family.

John and Lester were neighbor boys who watched in wonder as we unloaded our household effects on move-in day. Afterward they reported to another neighbor that we were rich; we had a carpet.

The carpet came circuitously from the rag bag.

Over several years mother had frugally saved all old garments and pieces of cloth that our home generated. Later, if those scraps were not needed for mending, they were sewed into inch-wide strips and wound into balls. Eventually we had several sacks of rag balls.

In those days there were a few operators who would weave the rags into a carpet. The weaver supplied a strong cotton string that composed the woof. The material in the balls did not need to be new, or even very strong.

The weaver had a system. He told us how many pounds of rag balls were needed to make a square yard. If we wanted a certain number of yards and lacked a few balls, he would sell us the number of balls we needed. If we had more than was required, he would buy the surplus.

That floor covering was quite useful. Floors were made of rough-sawed boards and needed covering to protect bare feet.

Making the balls was a family task. On rainy days out would come the rag bag. We children would sit on the floor, cutting the scrap material into strips. The older children helped with the sewing.

It did me no harm. Throughout my life I have been able to sew on my own buttons, if necessary.

З бруду в люди

переклад Буфан Юлії

Одним з найбільш корисних утворень в будинку моєї юності в Північному Айдахо був мішок для клаптиків тканини. Зазвичай це був безшовний мішок цукру, але іноді це міг бути просто чистий, стандартного розміру мішок зерна.

У цей мішок потрапляв кожен клаптик використаної тканини, виробленої в будинку. Це міг бути чистий залишок від пари джинсів Левіс або шматок тканини, що залишився після того, як мама пошила сукню. З мішка діставали клаптики для латання одягу. Також через це стався інцидент, який дав нам незаслужену репутацію “багатої” сім’ї.

Джон і Лестер були сусідніми хлопчиками, які з подивом спостерігали, як ми вивантажували наше майно в день переїзду. Потім вони доповіли іншому сусідові, що ми багаті; що у нас є килим.

Поступово з мішка для клаптиків тканини утворився килим.

Протягом декількох років мати бережно зберігала весь старий одяг і шматки тканини, які виробляв наш будинок. Пізніше, якщо ці клаптики не були потрібні для латання одягу, їх зашивали в смужки шириною в дюйм і намотували на кульки. Зрештою у нас з’явилося кілька мішків для клаптиків тканини. В ті часи було кілька промисловців які б ткати килим з обрізків тканин. Ткач поставив міцну бавовняну мотузку з якої складалась пряжа. Матеріал в клубках не повинен був бути новим або навіть дуже міцним.

У Ткача була своя система. Він сказав нам, скільки кілограм клубків з клаптиків тканини потрібно на квадратний метр. Якщо нам потрібно певну кількість метрів але не вистачало кількох клубків, він би продавав нам необхідну кількість клубків. Якщо б у нас було більше, ніж потрібно, він купив би надлишок.

Це покриття для підлоги було дуже корисним. Підлоги були зроблені з грубо пиляних дошок і потребували покриття, щоб захистити босі ноги.

Виготовлення клубків було сімейним завданням. У дощові дні ми витягували мішок для клаптиків тканини. Ми, діти, сиділи на

підлозі, розрізаючи клаптики матеріалу на смуги. Старші діти допомагали шити.

Це не завдало мені ніякої шкоди. Протягом всього мого життя я міг пришивати свої власні гудзики, якщо це було необхідно.

About Pocket Watches

by Floyd McCracken

The man who carries a stem wound pocket watch today is somewhat old fashioned, but time was when such a man was regarded with admiration by his fellows. His watch was a status symbol.

I know this from observation. My father was a farmer, but he had a set of nimble fingers and a good eye.

So he was the neighborhood watch repairman. He had a few small screwdrivers. He made a fine brush to clean parts, and he made his own oil. I think, but am not sure, that he made it from marrow taken from the leg bone of a deer.

The watches he repaired, free of charge, mostly were wound with keys. They were huge timepieces, compared with today's watch. Thus the gears and pinions were large enough to be managed without use of a watchmaker's eyepiece. I believe three of those watches would have weighed a pound.

The cases were sturdy, usually silver or nickel-plated, with lids that flipped open at the pressing of a switch. That exposed the face and the hands that were protected by a fragile crystal.

Sometimes the watch cases were gold plated, but those were carried chiefly by office workers.

The gold watch usually was carried in a vest pocket. It was fixed firmly to the end of a chain worn draped across the owner's chest. The chain itself was a prideful possession.

I remember one made of gold nuggets found in Alaska by its owner.

I recall several that were woven from hair taken from the tails of horses. Partly black, partly white, they were quite ornamental. Another I recall distinctly was braided from the hair of the owner's wife who had let him clip enough for the ornament.

The keys needed to wind those watches often were worn on the chains, a handy arrangement for the daily winding.

The last key-wound watch I remember seeing was one I bought from a country con-man after I had left home to work on a farm.

He first convinced me that I should have a timepiece, then persuaded me he had just the watch for me. It wasn't running, but any watchmaker could fix it, I was assured.

So I gave him \$7, my pay for seven days of work, and proudly walked into town.

There a repairman bid \$7 to make it run, an offer that convinced me I had been taken. Ever since that day I have been shy of men with key-wind watches for sale.

Про кишенькові годинники

переклад Дудишин Тетяни

Сьогодні чоловік з механічним кишеньковим годинником вважається трохи старомодним, однак були часи, коли оточуючі дивилися на такого чоловіка з захопленням. Його годинник був символом статусу.

Я знаю це з власних спостережень. Мій батько був фермером, але мав спритні руки та гостре око.

Тож він був місцевим годинниковим майстром. У нього було декілька маленьких викруток. Він зробив чудову щітку, щоб чистити деталі та виготовляв власну олію. Мені здається, хоч я і не впевнений, що він робив її з кісткового мозку видобутого з ноги оленя.

Годинники, які він ремонтував безоплатно, здебільшого заводилися ключем. У порівнянні із сучасними годинниками, вони були чималими. Таким чином, шестерні були достатньо великими, щоб вправлятися з ними без допомоги окуляра годинникаря. Я переконаний, що три таких годинника заважили б цілий фунт.

Такі екземпляри були міцними, зазвичай покриті сріблом чи нікелем, з кришками, що легко відкидалися при натисканні на важіль. Так можна було побачити циферблат та стрілки захищені крихким кришталем.

Іноді траплялися позолочені годинники, однак їх носили переважно офісні працівники.

Зазвичай золотий годинник носили в кишені жилету. Він міцно кріпився до кінця ланцюжка, що розкидався через груди власника. Сам ланцюжок часто був предметом гордості.

Пам'ятаю один виготовлений із самородків золота, які його власник знайшов на Алясці.

Також я пригадую декілька ланцюжків зітканих з волосся кінських хвостів. Частково чорні, частково білі – вони були досить миловидними.

Інший ланцюжок, який мені чітко пригадується, був сплетений з волосся дружини його власника, яка дозволила тому відстригти чимало заради прикраси.

Ключі необхідні для того, щоб завести годинник, часто носили на ланцюгах. Таке розташування було вдалим для щоденного заводу.

Останній завідний годинник, що вкарбувався у пам'яті, я купив у сільського шахрая після того, як залишив домівку, щоб працювати на фермі.

Спочатку він переконав мене, що мені потрібен годинник, а потім запевнив, що має підходящий якраз для мене. Він був несправний, однак я не сумнівався, що будь який годинникар зможе його полагодити.

Тож я дав йому 7 доларів, свою зарплатню за 7 днів, і гордо попрямував до міста.

Там майстер попросив 7 доларів за ремонт, плату, що дала зрозуміти, що мене обвели навколо пальця.

З того часу я тримався подалі від людей, що продавали завідні годинники за спеціальною ціною.

Electrical Storm

by Floyd McCracken

The sun that sultry August evening went to rest in a fiery bed carved from the lip of the sky. The ternoon had been hot and oppressively still. I was 13 and longed for a dip in any pond that was deep rough for a swim.

But there was no swimming for me. We were busy with the harvest on a Northern Idaho prairie. My father was the threshing machine engineer; I was along more or less for the ride.

That afternoon the atmosphere seemed to be filled with something that gave me a sense of uneasiness. The hour of dusk was brief and the farmer for whom we were threshing surveyed the darkening sky with foreboding. He and my father were friends.

"Looks bad to me, John", he said. "Lightning is showing in the west".

At first I could see nothing unusual. Then I noted a distant intermittent glow. It was too far for me to hear thunder.

The farmer invited us to make our bed in his barn to escape the possibility of rain, and we accepted. Normally we spread our blankets under the open sky.

Before night had swallowed the last of the day we were ready to rest under a roof. By that time I could hear the distant roll of thunder, each resounding clap registering a little louder than its predecessor, though it was long seconds after the lightning before the sound reached me.

I went to bed, but not to sleep. Father and the farmer stood talking in the doorway. I heard father telling of a barn he had seen destroyed by lightning in Nebraska; the stock in the barn had been killed. It was the better part of an hour before the storm reached us. Now the lightning flash and the thunder were almost simultaneous. There was no rain and none came from the clouds over us. Just the sound and fury of an electrical storm.

Alone in my bed, it seemed that my world surely was coming to an end. Never in my life had I felt so hopelessly helpless.

The barn groaned as if in misery. The four horses tied to the manger reared and screamed in fright as they tried to break free of their halters. It was the only time I ever heard a horse scream, a terrifying sound.

I dug deeper into my bed and wondered how my father and his friend could be so callous in such danger.

After what seemed an eternity, the interval between the flashes and the thunder became longer, indicating the storm had drifted away. Worn by my fears, I soon was asleep.

During my life I may have been nearer to death, but on no other occasion has the danger appeared more real or menacing.

Електрична гроза

переклад Кратта Самантієля-Артура

Сонце того душного серпневого вечора пішло спочивати у вогняне ліжко вирізьблене в краю неба. День був жаркий і гнітюче безвітряним. Я був 13-річним хлопчиком, якому кортіло освіжитися в будь-якому достатньо глибокому для плавання ставку.

Але плавати мені не судилось. Ми були зайняті врожаєм у прерії північного Айдахо. Мій батько був машиністом молотарки; мене з собою брав більш-менш заради компанії.

Того дня повітря, здавалось, було наповнене чимось, від чого мені було не по собі (*повітря було повне неспокою?*). Сутінки швидко промайнули і фермер, у котрого ми молотили врожай, оглянув небо, що темнішало, з поганим передчуттям. Він та мій батько були друзями.

"Не подобається це мені, Джоне," – сказав він. "На заході видніється блискавка".

Спочатку я не бачив нічого незвичайного. Тоді я помітив немичний відблиск вдалечині. Він був надто далеко, щоб я почув грім.

Фермер запропонував нам розстелити свої постелі в амбарі, щоб уникнути дощу, і ми погодились. Зазвичай ми вкладалися спати під відкритим небом.

Ще ніч не встигла поглинути останки дня, як ми вже були готові до відпочинку з дахом над головою. Тим часом вже чувся далекий гул грому, кожен ляскаючий удар долинав до мене гучнішим, ніж його попередник, хоч і досягав він мене через довгі секунди після самої блискавки.

Я пішов до ліжка, але не спати. Батько і фермер стояли, розмовляючи, в проході. Я чув, як батько розказав, що бачив амбар в Небрасці, знищений блискавкою; худоба всередині загинула.

Пройшла майже година перш ніж гроза добралась до нас. Тепер спалах блискавки і грім були майже одночасними. Дощу не було, і нічого не капотіло з хмар над нами. Тільки шум і гнів електричної грози.

Лежачи садинок в своєму ліжку, я думав, що це кінець світу. Ніколи в житті я не почувався настільки безнадібно безпомічним.

Амбар стогнав наче в муках. Четверо коней, прив'язаних до ясел, ставали дибки і кричали від страху, намагаючись звільнитись від *обро-ті/недоуздки*. Це був єдиний раз, коли я чув крик коня, моторошний звук.

Я зарився глибше в своєму ліжку і дивувався, як мій батько і його друг можуть бути незворушними перед лицем такої небезпеки.

Після того як, здавалось, минула вічність, проміжки між спалахами і громом ставали довшими, вказуючи на те, що гроза почала віддалятися. Виснажений своїми страхами, я скоро заснув.

Впродовж свого життя я бував і ближче до смерті, але в жодному іншому випадку небезпека не здавалась мені такою справжньою і грізною.

A Woman to Remember

by Floyd McCracken

Not many Californians will remember Ginger Lamb, but that is not because she is easily forgotten. Take it from me, Ginger was a woman to remember, as her husband Dan was a man to remember.

Back in the Depression days, this couple, then young and filled with the zest for adventure, set out on a three-year trip that turned out to be one of the most gripping epics of land and sea that I ever have read.

Living in Orange County, they designed and constructed a sea-going canoe which they sailed and paddled down the coast and through the Panama Canal. They lived off the land and sea as they went. As with most people of that time, they had virtually no money.

Dan and Ginger began a trial run near Laguna Beach and made their first real landfall at San Diego. At that moment prospects for continuing the voyage were dim. They had overloaded their canoe, thinking they must take equipment and food that later proved unneeded.

In October, 1933, they cast off, fixing a course for the Coronado Islands about 10 miles southward. There they had to make a decision – should they turn back, or should they abandon much of their cargo? They chose the latter. Next day the canoe rode better.

For clothing they kept only the most essential garments. Both were powerful swimmers, a fact that saved their lives many times, and especially off the Mexican coast where they ran into a chubasco. For endless hours they fought merciless wind and churning seas to stay alive. They were in the sea more than in the canoe as they were driven farther and farther from shore.

They survived more dead than alive. When the wind subsided they crawled into the canoe, sleeping until strength returned.

Weeks later they made camp in a protected cove, ate supper, spread their blankets and fell asleep on the beach. During the night a coyote attacked Dan, ripping the flesh on his hands to shreds. Dan killed the coyote but was faced with the problem of how to treat his wounds.

Ginger, fearing rabies, decided their only choice was to try to disinfect and cauterize the bites. She filled their largest cooking pot with water, added iodine and permanganate of potash crystals, and put it on their campfire.

Then she forced Dan to immerse his hands until the water boiled and he could no longer stand the pain. Rough treatment, but it worked!

Hunting treasure on desolate Cocos Island near the end of their voyage, they came near disaster when Dan was stricken with appendicitis. Ginger was terrified, yet reluctantly ready to perform surgery when an American tuna clipper hove to offshore.

The crew came ashore for a fresh-water bath but instead packed Dan in ice and headed for Costa Rica to seek life-saving medical help.

Eventually arriving in Panama, Dan, Ginger and their "Vagabunda" became the smallest craft and crew to transit the Canal – a record that stood for many years.

Why bring this up now? Because Ginger's quest for adventure is over. She passed away at the couple's home recently, having enriched adventure lore with one of its finest stories. (March 7, 1967)

Жінка, яку слід запам'ятати

переклад Мариневич Тетяни

Небагато каліфорнійців згадають Джінджер Лемб, але не через те, що її легко забути.

Повірте мені, Джінджер варта, щоб її запам'ятали як і її чоловік Ден.

В часи Депресії ця пара, тоді ще молода і готова до пригод, відправилася в три-річну подорож, яка стала однією з найбільш грандіозних і захоплюючих на суші і в морі, про яку я коли-небудь читав.

Живучи в Орендж Кантрі вони розробили дизайн і сконструювали морське каное, на якому вони відпливали і причалювали до узбережжя на Панамському каналі.

Ден і Джінджер почали пробний запуск біля Лагуна Біч і зробили свій перший справжній причал в Сан-Дієго. На той час перспек-

тиви для продовження поїздки були тьмяні. Вони перевантажили їхнє каное, думаючи, що вони мусять взяти обладнання і їжу, які потім виявилися непотрібними.

У жовтні, 1933, вони відчалили, коригуючи курс на Колорадо, близько 10 миль на південь. Вони мали зробити вибір – варто їм повернутися чи залишити значну частину їхнього багажу. Вони обрали останнє. Наступного дня каное пливло краще.

З одягу вони залишили лише найнеобхідніше. Обидвоє були вправними плавцями і цей факт рятував їм життя безліч раз, особливо на Мексиканському узбережжі, де вони потрапили в бурю. Годинами, які здавалися вічністю, пара боролася проти безпощадного вітру і бурхливих морів, щоб залишитися живими. Вони були у морі більше, ніж в каное, і відпливали від берега все далі і далі.

Пара вижила, але вони були більше мертві, ніж живі. Коли вітер вщух, вони повзали і спали, поки буря вщухла.

Вони зупинилися відпочити в захищеній бухті, накрилися ковдрами і заснули на пляжі. Вночі на Дена напав койот, порвавши шкіру на його руках на шматки. Ден убив койота але він зіткнувся з проблемою, що робити зі своїми ранами. Джінджер, боячись сказу, вирішила, що єдиний спосіб – намагатися дезинфікувати і припекти укуси. Вона наповнила свою найбільшу каструлю водою, додала йоду і перманганату калорійних кристалів і поклала в багаття.

Тоді Джінджер змусила Дена занурити руки допоки вода не закипіла і він не міг більше терпіти цей біль. Жахливий метод, але це спрацювало.

Полюючи за багатством на спустошеному острові Кокос під кінець їхньої подорожі, пара була близька до провалу, коли Дена уразив апендицит. Джінджер злякалася і вже неохоче готова була здійснити хірургічне втручання, коли американська команда стрижки тунця приплили до берега.

Екіпаж вийшов на берег, щоб прийняти ванну з прісною водою, але замість того вони приклали лід до тіла Дена і рушили до Санта-Ріки в пошуках життєво-необхідної медичної допомоги.

Врешті, прибувши до Панами Ден, Джінджер і їхня “Вагабунда” стали найменшим судном і екіпажем, що перетнули канал. Цей рекорд ніхто не міг побити багато років.

До чого зараз про це говорити? Тому що пригода Джінджер завершилася. Вона недавно померла в будинку, який був власністю подружжя, збагативши пригодницький ґрунт одними з найвеселіших історій.

A Long 10 Second

by Floyd McCracken

As the clock measures time, 10 seconds is not very long. It is one sixth of a minute, to be exact. In 10 seconds one normally draws a breath three or four times and exhales an equal number of times.

But in terms of the time it takes Fate to make up its mind, it can seem an eternity.

I'll never forget the time Fate changed its mind about the USS Grant, a great freighter used in World War I as a troop transport.

As ships go today, the Grant was something of a pygmy, having a displacement of only 18,000 tons. But at the time of this incident it was regarded as a really big ship.

My outfit boarded her in New York Harbor one early November day. There were 6,500 troops and perhaps 300 crewmen aboard when the Grant slipped out to sea, alone.

A convoy of slower vessels was being made up, but our ship had enough speed (we hoped) to evade the enemy subs that were claiming so many Allied ships.

Troops were bunked down in tiers three high on six decks. Climbing out from the bottom deck was too much of a strain for anything but chow, which was served twice daily.

Mess was served on a section of the third deck. Tables about 25 feet long stood against the ship's hull, extending inward toward the middle of the deck.

We stood while eating, our hobnailed trench boots providing precarious footing on the metal deck when the ship lurched violently, as it frequently did.

The bottom-most portion of our cargo was a considerable tonnage of steel rails. Riding low, they were calculated to provide stability.

The voyage was uneventful until we reached the Bay of Biscay, renowned among seamen as the "graveyard of ships". There we ran into a storm that tossed us about like a helpless cork. Waves ran high, smashing a huge lifeboat riding in davits 60 feet above the Plimsoll's line.

I was at mess when it happened.

The Grant, buffeted by a huge wave, rolled heavily and the rails used for ballast shifted. The ship lay far over on its side, unable to recover.

I grabbed the edge of the table with both hands and might have remained upright had a man at my right stayed on his feet. He let loose and came thudding against me. Together we mowed down the line of men all the way to the bulkhead where we lay in a helpless tangle.

Later we learned that the Grant stood in that position 10 seconds while Fate was deciding what to do with her and some 6,800 men.

Then a wave hit the ship on the low side, rolling the hull back to vertical. The shifting steel rails moved to their correct position where crewmen hastily lashed them down.

Another wave on the wrong side would surely have tipped us over causing one of the great disasters of the war.

Years later I saw the Grant in San Diego Harbor. It had resumed its role as a freighter and had been renamed the Schofield.

Довгі десять секунд (Десять секунд тривалістю вічність)

переклад Ціник Юлії

Коли годинник відраховує час, 10 секунд здаються нам такими короткими. Це, якщо бути точним, всього лише одна шоста хвилини. За 10 секунд людина зазвичай робить три або чотири вдихи та видихи.

Однак, коли крізь призму цього часу Доля береться приймати рішення, 10 секунд можуть тривати вічність.

Я ніколи не забуду ту мить, коли Доля змінила наміри щодо авіаносця "Грант", величезного вантажного судна, яке використовувалось у часи Першої Світової як військовий транспорт.

У порівнянні з сучасними кораблями, "Грант" може здатися зовсім крихітним, адже він був розрахований всього лише на 18,000 тон, однак у ті часи цей авіаносець вважався дійсно великим судном.

Це сталося на початку листопада: одного дня моя група здійснила висадку на судно у Нью-Йоркському порту. На борту знаходились близько 6,500 солдат та, мабуть, 300 членів екіпажу у мить, коли "Грант" сам по собі легко вислизнув у море.

За нами з'являлись ешелони довгих суден, але корабель мав достатньо велику швидкість (у всякому разі, ми так сподівались) для того, щоб уникнути ворожих субмарин, які знищували так багато Союзних кораблів.

Солдати спали у трьох'ярусних ліжках на шістьох палубах. Вилізти з нижнього ярусу було дуже важко, і це робили тільки для прийому їжі, який був двічі на день.

Загальний стіл був накритий на одній із секцій третьої палуби. Кожен з них, близько 25 футів завдовжки, стояв на рівні корпусу корабля, простягаючись в глибину аж до середини палуби.

Ми їли стоячи, і через те що наші черевики були підбиті цвяхами, нам було важко встояти на ногах на металевій палубі, коли корабель буйно хитався, а це було практично щомиті.

Найнижчу частину нашого вантажу складали сталеві рейки, що важили досить багато. Їх перевозили в нижній частині, тому що розраховувалось, що вони забезпечуватимуть стійкість.

Плавання було нормальним до тих пір, поки ми не дістались Біскайської затоки, відомої серед моряків як "цвинтар кораблів". Там нас застав шторм, який кидав корабель боку в бік так, наче то був звичайнісінький поплавок. Високі хвилі підіймались і розбивали величезні рятувальні шлюпки, що знаходилися на балках, 60 футів вище ватерлінії.

Я саме був у їдальні, коли це сталося.

"Грант", вдарений величезною хвилею, сильно крутився і рейки, що використовувались для надання стійкості, почали зсуватися. Корабель сильно перехилився на бік і шансів на повернення у попередню позицію вже не було. Я обома руками схопився за край столу і зміг би зберегти вертикальне положення, якби чоловік праворуч від мене втримався на ногах. Але він похитнувся і почав падати. Разом ми збили цілу шеренгу чоловіків на шляху до перегородки, де й зупинилися, безпорадні та заплутані.

Пізніше ми дізнались, що “Грант” простояв так 10 секунд, поки Доля вирішувала що робити з ним та з ще приблизно 6,800 чоловіків.

Потім хвиля вдарилась об нижню частину корабля, повертаючи його корпус назад у вертикальну позицію. Зсунені сталеві рейки повернулися на попередні місця, де члени екіпажу поспіхом прив'язали їх.

Якби хвиля вдарила з іншого боку, нас би точно перекинуло, і це спричинило б одну з найбільших та найстрашніших катастроф війни.

Роками потому я бачив “Грант” у порту Сан Дієго. Він був тим самим авіаносцем, але тоді вже носив ім'я “Скофілд”.

San Diego Blackout

by Floyd McCracken

On the night of Dec. 7, 1941, San Diego went into hiding, but did a poor job of it.

Not many San Diegans knew the extent of Pearl Harbor's damage in the Japanese attack, and those who knew weren't talking.

They gathered in little groups and tried to decide what to do about the city's safety. They feared the Japanese would bomb the city to destroy warplane production facilities and naval installations.

Early that fateful afternoon, most San Diegans had put their cars away. I had driven mine to work, parking it near the Union-Tribune offices on Third Avenue. My job required that I work from 1 to 9 p.m. When my work was done, I faced the challenge of driving about seven miles to my home in East San Diego.

That night I left the office to find all street lights had been turned off.

Someone, I presume it was the police, had summoned a crew of former servicemen to enforce the no-lights idea.

Downtown I found driving was fairly easy. The large buildings silhouetted against the starry sky helped me know where I was.

I drove eastward on Broadway, at about 15 miles an hour, until I came to 12th Avenue. I was afraid to make a left turn there, with the car lights out and the streets dark as printer's ink. So I flicked my lights on for a fraction of a second.

The intersection was clear and I drove through.

I suppose a Japanese submarine could have seen the light for 10 miles, but I observed other drivers were taking the same quick safety precaution.

Also by rolling the car windows down, I could hear approaching vehicles.

Park Boulevard, with few intersections, was less hazardous. I poked past the dim outline of Naval Hospital, using memory and starlit eucalyptus trunks to guide me through Balboa Park. Reaching El Cajon

Boulevard, I met a guard who had a red-hooded flashlight. He waved me through and I crept eastward to 40th Street.

So I completed one of the most nerve-wracking drives I ever made.

Then, looking westward, I saw the sky was bright from the lights at Convair where night crews were assembling PBVs and B-24 bombers.

It was a blueprint of how not to try to hide a city.

Затемнення в Сан-Дієго

переклад Цибик Уляни

У ніч на 7 грудня 1941 Сан-Дієго сховався, але зробив це погано.

Деякі жителі Сан-Дієго знали про масштаби збитку, нанесеного Перл-Харбору японською атакою, а ті, хто знав, мовчали.

Вони збиралися невеликими групами і намагалися вирішити, що робити з безпекою міста. Вони побоювалися, що японці будуть бомбити місто, щоб знищити виробничі потужності військових літаків і військово-морські об'єкти.

Вранці того фатального дня більшість жителів Сан-Дієго вже залишили свої авто. Я привіз своє на роботу, припаркувавши її поруч з офісом "Юніон-Триб'юн" на Третій авеню. Моя робота вимагала, щоб я працював з 1 до 9 вечораю. Коли я закінчив роботу, я зіткнувся з проблемою, як їхати близько семи миль до мого будинку в Східному Сан-Дієго.

Того вечора я вийшов з офісу і побачив, що всі вуличні ліхтарі були вимкнені.

Хтось, я вважаю, що це була поліція, зібрав команду колишніх військовослужбовців, щоб здійснити ідею вимкнення світла.

У центрі міста я зрозумів, що їхати було доволі легко. Силуети великих будівель на тлі зоряного неба допомогли мені зрозуміти, де я знаходжуся.

Я їхав на схід по Бродвею зі швидкістю близько 15 миль на годину, поки не дістався до 12-ї авеню. Я боявся повернути ліворуч, коли фари були вимкнені, а вулиці були темні, наче чорнила. Тому я на долю секунди включив фари.

Перехрестя було вільним, і я проїхав через нього.

Я припускаю, що японський підводний човен міг побачити світло за 10 миль, але я помітив, що інші водії приймали такі ж швидкі запобіжні заходи.

Крім того, опустивши скла авто, я чув шум двигунів інших машин.

Парк-бульвар, з невеликою кількістю перехресть, був менш небезпечний. Я пробрався повз неясних обрисів Військово-Морського госпіталю, використовуючи пам'ять і освітлені зірками стовбури евкаліптів, щоб минути парк Бальбоа. Дійшовши до бульвару Ель-Кахон, я зустрів охоронця з ліхтариком в червоному капюшоні. Він махнув мені рукою, і я поповз на схід, до 40-ї вулиці.

Так я завершив один з найбільш нервових поїздок, які я коли-небудь робив.

Потім, подивившись на захід, я побачив, що небо яскраво освітлене вогнями Конвера, де нічні екіпажі збирали бомбардувальники RBVs і B-24.

Це був план того, як не намагатися заховати місто.

Power to Destroy

by Floyd McCracken

The oft-repeated statement that taxes have the power to destroy has been proved anew in Orange County.

A little more than 35 years ago Mrs. Susanna Bixby Bryant, widowed daughter of a pioneer family that once owned vast tracts of land in Los Angeles and Orange counties, conceived of a splendid project that would honor California's pioneers. It was to be a useful undertaking, and perhaps one that no other public benefactor would have thought of.

Mrs. Bryant was heir to Rancho Santa Ana, a large acreage situated in Santa Ana Canyon, east of the city oi Anaheim. While much of the property was too hilly for agriculture, a considerable area was in the canyon floor. This level land was planted to citrus; the hilly area was used for grazing.

The grand idea was to develop a botanical garden in which every plant native to California would be grown.

She dedicated nearly 100 acres for the venture, and endowed it with what she thought would be ample funds for its perpetuation. A brilliant young botanist was hired to search the mountains and the deserts for plants and seeds.

A crew of workers skilled in making and laying adobe brick erected the great house that was to serve as headquarters.

Most of the construction was done during the depression when wages were not high, and still the building cost Mrs. Bryant \$110,000.

A foundation with a board of directors was created. Tax exemption was provided because it was a semi-public educational institution, a place where botany students could find native specimens without excessive search and travel.

Not long after seeing the project completed, Mrs Bryant died. It was thought advisable, by the foundation directors, to move the garden to a site nearer a major educational institution. The plants so studiously gathered

were taken to a location near Pomona, and the garden property was restored to the tax rolls.

No one wanted to pay the annual levy against the fine adobe house; hence it was torn down – destroyed.

This was not precisely the sort of action foreseen by Britain's Lord Acton when he made his observation about the destructive power of taxes, although it seems to prove a point. It was a \$110,000 point. (Jan. 4, 1965)

Руйнівна сила

переклад Наконечної Вікторії

Часто повторюване твердження про те, що податки мають силу руйнування, було доведено заново в Окрузі Оріндж.

Трохи більше 35 років тому місіс Сюзанна Біксбі Брайант, овдовіла дочка Піонерської сім'ї, яка колись володіла великими земельними ділянками в Лос-Анджелесі і в округах Оріндж, задумала чудовий проект, який вшановував би піонерів Каліфорнії. Це повинно було бути корисним починанням і, можливо, таким, про яке не подумав би жоден інший громадський благодійник.

Місіс Брайант була спадкоємицею Ранчо Санта-Ана, великої посівної площі, розташованої в Каньйоні Санта-Ана, на схід від міста Анахайм. У той час як більша частина майна була занадто горбистою для сільського господарства, значна площа перебувала в дні каньйону. Цей рівень землі був засаджений цитрусовими; горбиста місцевість використовувалася для випасу худоби.

Грандіозною ідеєю було створення Ботанічного саду, в якому вирощували б кожен роду рослину родом з Каліфорнії.

Вона виділила майже 100 соток для підприємства, і наділила його тим, що, на її думку, було б цілком достатньо коштів на його увічнення. Розумний, молодий ботанік був найнятий для того, щоб шукати гори і пустелі для рослин і насіння.

Бригада робітників, кваліфікованих у виготовленні та укладанні саманної цегли, звели великий будинок, який повинен був служити як штаб-квартира.

Велика частина будівництва була виконана під час кризи, коли заробітна плата не була високою, і все ж будівництво обійшлося Місіс Брайант в \$110,000 доларів.

Був створений фонд з радою директорів. Було надано звільнення від податків, тому що це був напівдержавний навчальний заклад, місце, де студенти ботаніки могли знайти місцеві зразки без зайвого пошуку і подорожей.

Незабаром після того, як проект був завершений, Місіс Брайант померла. Директори закладу вважали за доцільне перенести сад на ділянку, що знаходиться ближче до великого навчального закладу. Настільки пильно зібрані рослини були вивезені в містечко неподалік від Помони, а садове майно було повернуто в податкові списки.

Ніхто не хотів сплачувати щорічний збір проти штрафування глинобитного будинку; тому він був знесений.

Це був не зовсім той перебіг подій, які передбачав британський лорд Актон, коли він зробив своє спостереження щодо руйнівної сили податків, хоча це, здається, доводить свою точку зору. Це було \$ 110,000 доларів США (4 січня, 1965 р.).

Going, Going, Gone

by Floyd McCracken

With the passing of years the importance of lost history has been impressed upon me. Not the big events of history – they can be found recorded in treaties, in declarations by heads of state, in current newspaper microfilms.

The history I bemoan consists of the little things that deeply concerned communities and individuals in days gone by.

Recently I wanted to learn the history of a place once widely known as Anaheim Landing. No longer it is so known, and before many years have passed it will not even live in tradition – the father-to-son tales that used to keep little histories alive.

Now the place once so important in the affairs of Orange County is called the Seal Beach Naval Station. There is a plaque erected to keep alive dimming memories, but that's all.

An aging barber who knew Anaheim Landing when it was a place where people went to relax told me a little about it. It was largely a tent city in summer, although a few families built cabins. There, in the warm waters of a shallow bay, boys learned to swim.

My barber friend, Frank Dyer of Anaheim, remembered when he was a lad a ship had foundered in the bay. Boys of the era were most happy that the hulk never was refloated. Its dark interior was a playground and a dressing room for those planning to swim. It also provided a diving platform.

What ship was this that in death provided such boundless fun? I can find no record of the wreck. My barber friend is no longer here to tell me and I can find no other person who can recall the circumstances surrounding the tragedy.

Back in its early days Anaheim Landing was regarded as the future port for the area now composing Long Beach and southern Los Angeles. As a shipping point, it served a large area well. The German colonists who settled Anaheim hauled their wines to the Landing for shipment.

Lumber, hardware and farm implements were brought ashore there. Time and tides have changed all that.

Now the Navy has dredged a channel, probably over the place where the mystery ship broke apart in agony. The channel is neatly marked with stone levies.

All very efficient, which history is not. How much of this sort of history is lost forever we can never know. (May 5,1964)

Затонуле судно

переклад Лукач Юлії

З плином років мене вразило значення втраченої історії. Я не маю на увазі великі події історії – їх можна простежити в укладених угодах, у деклараціях голів держав, у діючих газетних мікрофільмах. Оплакувана мною історія складається з дрібниць, якими були занепокоєні громади та окремі люди днів минулих.

Нещодавно я хотів дізнатися історію місця, колись широковідомого як Анахайм Лендінг. Про нього вже збереглося мало інформації, і до того, як мине багато років, це місце навіть не буде жити традицією – байками батька-сину, які раніше передавали маленькі історії.

Тепер місце, колись таке важливе в справах округу Орандж, називається морською станцією Сіал Бітч. Там встановлено меморіальну дошку, щоб зберегти тьмяні спогади, і не більше.

Літній перукар, який знав Анахайм Лендінг місцем, куди люди приходили відпочивати, розповів мені трохи про нього. Влітку це було в основному наметове місто, хоча деякі сім'ї будували хатинки. Там, у теплих водах затіненої бухти, хлопці вчилися плавати.

Мій друг – перукар Френк Дайер з Анахайма – згадав, що одного дня, коли він був ще хлопцем, судно потонуло. Хлопчики з тієї епохи були найбільше щасливі, що те громаддя ніколи не витягали. Його темний інтер'єр був ігровим майданчиком та вбиральнею для тих, хто збирався плавати. Він також слугував платформою для дайвінгу.

Що ж це був за корабель, який по смерті давав таку безмежну забаву? Я не можу знайти жодного запису про зруйноване судно. Мого

друга-перукаря вже немає тут, щоб він розказав мені більше, і я не можу знайти нікого, хто б міг пригадати обставини трагедії.

З самого початку Анахайм Лендінг вважався майбутнім портом для районів, зараз відомих як Лонг-Біч та Південний Лос-Анджелес. Його велика площа служила пунктом доставки. Німецькі колоністи, які заселили Анахайм, завозили свої вина до Лендінг для відвантаження.

На берег вивозили пиломатеріали, техніку та сільськогосподарський реманент. З часом і припливами все змінилось. Зараз Військово-морський флот прокопав канал, ймовірно, над тим місцем, де в передсмертній агонії затонув таємничий корабель. Канал акуратно позначений камінням.

У всьому є раціональне зерно, але не в цьому випадку. Ми ніколи не зможемо дізнатися, скільки ж подібних історій втрачено назавжди (5 травня 1964 р.).

A Penny Saved

by Floyd McCracken

People do the darnedest things for money. Take me, for instance.

Many years ago I had completed work in the Northern Idaho harvest and wanted to return to my home in Clarkston, Wash., about 50 miles away. School wouldn't start for a week, but there was no more work for me in the fields. Thus time wasn't an element in my planning.

I did have a problem. I had taken my bicycle to the farming country. It was handy when I was looking for work and at the rare times when I needed to go to town. Now I had to get the bike back to my home.

The little railroad I planned to use for my journey wanted 50 cents for transporting the bicycle. In addition it wanted \$3 for my ticket. That totaled as much as I had made for a whole day's work firing a traction engine.

So I decided to provide my own transportation. I would ride my bike home, even though the dirt roads were deep in autumn's dust. This was long before the light weight 10-speed wonders of today. I had one speed – slow.

Starting soon after noon, I pedaled to a little community called Winchester, arriving there about dark. I was tired and hungry. The town was ablaze with banners announcing a show to be given that night by a company of traveling actors.

I found the usual hotel accommodations were taken, but someone directed me to the home of a widow who, I was told, sometimes rented a room to travelers. Also she provided supper for those wanting it. For 50 cents she gave me a bounteous meal, which was served by her young daughters, giggling girls about 14 and 16 years old. The room also was 50 cents.

Declining an invitation to go to the show, I was directed to my room at the top of a narrow stairs. There was no door where a door should have been. Instead a blanket hung over the opening.

The room had unmistakable signs of femininity. The rough dressing table was covered with such things as a comb, a hand mirror, powder puff and hairpins. There was a fragrance that told me the girls had surrendered their room for my use.

I had a featherbed that night, the last one I ever slept upon. The widow and the girls went to the show and I dimly remember that I heard them return home around 11 o'clock. I don't know where they slept.

Next morning they served me a breakfast of ham, eggs, coffee and browned potatoes for which they charged 35 cents.

I still had 30 miles to ride my bike to reach home, but I had the satisfaction of having saved more than \$2 that went to support me in school that winter.

Заощаджені гроші

переклад Мосяк Діани

Люди роблять найбожевільніші речі заради грошей. Візьмемо, наприклад, мене.

Багато років тому я закінчив роботу зі збору урожаю в Північний Айдахо і хотів повернутися в свій будинок в Кларкстоне, Вашингтон, який приблизно в 50 милях звідси. Заняття в школі мали розпочатись тільки через тиждень, але роботи в полях для мене більше не було. На той час в мене не було нічого заплановано.

І у мене була проблема. Я взяв свій велосипед в це фермерське містечко. Це було зручно, коли я шукав роботу і в ті рідкісні моменти, коли мені потрібно було їхати в місто. Тепер мені потрібно було повернути велосипед додому.

Маленька залізниця, яку я планував використовувати для своєї подорожі, хотіла 50 центів за перевезення велосипеда. І, до того ж, 3 долари за мій квиток. Разом це коштувало стільки ж, скільки я заробляв за цілий день роботи з трактором-тягачем.

Тому я вирішив забезпечити себе власним транспортуванням. Я вирішив поїхати додому на велосипеді, незважаючи на те, що ґрунтові

дороги були в осінньому пилі. Це було задовго до 10-швидкісних чудес сьогоднішнього дня. У мене була одна швидкість-повільна.

Почавши незабаром після полудня, я крутив педалі до маленького містечка Вінчестер, і прибув туди, коли почало темніти. Я був втомлений і голодний. Місто було охоплене банерами, що оголошували про шоу, яке дасть група подорожуючих акторів вже цієї ночі.

Звичайні номери в готелі були зайняті, але мене направили до будинку вдови, яка, як мені сказали, іноді здавала кімнату подорожуючим. Крім того, вона забезпечувала вечерею тих, хто потребував її. За 50 центів вона щедро дала мені їжі, яку подали її юні дочки, дівчата 14 і 16 років, які завжди хіхікали. Кімната також коштувала 50 центів.

Після моєї відмови на запрошення піти на шоу, мене направили в кімнату наверху, до якої вели вузькі сходи. Там, де повинні були бути двері, їх не було. Замість дверей висіло покривало.

В кімнаті безпомилково були ознаки жіночності. На нерівному туалетному столику був гребінь, ручне дзеркало, пудра і шпилька для волосся. Там був аромат, який дав мені зрозуміти, що дівчата звільнили свою кімнату для мене.

В ту ніч я спав під периною, останньою в своєму житті. Вдова з дівчатками йшли на шоу, і я смутно пам'ятаю, що чув, як вони повернулися додому близько 11 години. Я не знаю, де вони ночували.

Наступного ранку вони подали мені шинку, яйця, каву і підсмажену картоплю на сніданок, за який взяли 35 центів.

Мені все ще потрібно було проїхати 30 миль на велосипеді, щоб дістатися дому, але я був радий, що зберіг більше ніж 2 долари, які годували мене в школі тієї зими.

Friend Sorely Missed

by Floyd McCracken

After 28 years of constant companionship, I have lost a friend to whom (or to which) I want to pay tribute. This friend didn't die, or pass away. "Lost" is the correct word for what happened, although that does not do the story justice.

This friend has seen me through many trials and tribulations never complaining of slight, always helping me when possible, a comfort and a strong reed to lean upon.

For instance, my friend has stood by me through many minor bits of surgery. When I have had briars to remove from fingers, or a splinter to lift out, I did not have to do the task alone. My friend was there, ready, willing and able.

On occasion my friend has joined me in such boyish delights as making whistles from green willows.

At times I have needed skilled help while repairing my car. Without the aid of this friend I would have been sorely tried when stripping the insulation from ignition wires. At other times I could not have cut a leader for fishing tackle without my friend's help.

When engaged in crude mending that I set myself to do, my friend has helped me get thread and needle into a proper relationship.

While it never was necessary for me to call upon my friend for any acts of self defense, I have been strengthened in my resolves just to know I was not alone in difficult situations.

It seems strange, too, that my friend helped me keep good discipline over my own inclinations. For instance, I seldom permitted my trouser pockets to develop holes. The instant I noted signs of weakened fabric, I got busy with my mending chores.

He was sharp and came quickly to the point. He looked after my pencils to be sure they were properly sharpened. That was a chore I appreciated because I abhor those pencil sharpeners that have invaded offices under the guise of progress.

My friend's family name was Case, a family long engaged in the manufacture of fine cutlery, but I called him Jack K.

Withal, my friend was a companion I could depend upon, always ready, never in the way. Our friendship was honed by 28 years of togetherness.

I know I shall miss him greatly, and it grieves me deeply to know I shall have to dig deep into my wallet to acquire another friend to serve me as well.

The lost friend cost me \$4. Yesterday I found one exactly like him in a hardware store. The merchant's price was \$7.65.

"Good jackknives are expensive," he said, unabashed. "And the one you hold is very good". (May 13, 1970).

Болісна втрата друга

переклад Зелінської Наталії

Після 28 років відданого товаришування я втратив друга, кому (або чому) я хочу віддати належне. Цей друг не помер і не щез. "Згубився" – це саме те слово, яке описує те, що сталося, хоча і воно не оцінює всю цю історію по достоїнству.

Це друг, який пройшов зі мною через багато випробувань і негараздів, йому ніколи і на думку не спадало поскаржитись, при нагоді завжди мені допомагав, він моя розрада і надійна опора.

Приміром, мій друг асистував мені під час численних незначних операцій. Коли мені потрібно було витягнути з пальця колючки, або скалку, мені не доводилося залишатися сам на сам із цим завданням. Мій друг був під боком. Завжди готовий, охочий та спроможний прийти на допомогу.

При нагоді мій друг разом зі мною піддавався хлопчачим слабостям, і ми робили свистки із зелених верб.

Бували часи, коли мені потрібна була кваліфікована допомога у ремонті автомобіля. Без допомоги мого друга я затратив би чимало сил, зачищуючи ізоляцію на проводах запалювання. Були й часи, коли я не зміг би вирізати поплавок на рибальські снасті без допомоги друга.

Коли я поставив перед собою завдання залатати купу одягу, не маючи поняття як це робити, мій друг допоміг мені зорганізувати у одну команду нитку і голку.

Хоча мені ніколи й не доводилося просити мого друга про допомогу у самообороні, проте я відчував більше рішучості у прийнятті рішень, знаючи що я не залишуся сам у складній ситуації.

Також вам може видатися дивним те, що мій друг допомагав тримати у дисципліні мої власні звички.

Скажімо, у мене рідко коли продірявлювалися кишені у штанах. Як тільки я помічав, що кишень починає рватися, у цю ж мить я сідав зашивати.

Він був гострий і швидко брався до справи. Він опікувався моїми олівцями, наглядаючи за тим, щоб вони завжди були гарно заточені. Це була поденщина, яку я цінував, тому що я ненавиджу підстругачки для олівців, які під виглядом прогресу вторглись у офіси.

Прізвище мого друга було Кейс, його сім'я довго займалася виробництвом столових приборів, але я назвав його Джек Н.

До того ж, мій друг, був супутником, на якого я міг розраховувати, завжди готовий прийти на допомогу, і в той же час ніколи на стаючи мені на шляху. Наша дружба перевірена на міцність 28 роками прожитими разом.

Я знаю, що я буду страшенно сумувати за ним, і мене глибоко засмучує усвідомлення того, що мені доведеться залізти до свого гаманця на саме дно, щоб придбати іншого друга, який так само мені служитиме.

Загублений друг коштував мені 4 долари. Вчора я знайшов такого самісінького як він, у магазині залізних виробів. Продавець поставив ціну 7,65 доларів.

"Хороші джек-ножі*" – це дорого", – сказав він, безсоромно. "І той, якого ти тримаєш у руках, дуже хороший". (13.05.1970).

* джек-ніж – складний ніж (від англ. jackknives)

Calabasas

by Floyd McCracken

The first time I saw Calabasas, on the eastern side of the Santa Monica Mountains, I was in search of a story.

It was renowned as the hiding place of desperadoes. Horse thieves, cattle rustlers, robbers – yes, and murderers – went into hiding there in the brush-covered mountains. It was safe for them because only one road entered from the east and one from the west.

I went in from the west, starting where the mountains dip their toes into the cooling Pacific Ocean, and climbed almost to the pinnacle, nearly 3,000 feet.

I didn't get my story, but I did get something sweet.

I got honey. That honey was almost as clear as mountain spring water. It was made from the nectar of nothing but mountain sage, the growth that recently fed raging fires.

The region produced that honey because it is swept almost nightly by cooling breezes that bring dense fog off the ocean. Almost as wet as rain, the fog kept the sage in bloom for months after other mountain areas became summer deserts.

Apiarists had discovered their bees could work for long periods without having to move their hives to new blossom areas.

I bought some of that honey. It cost \$1.25 a gallon then.

I wonder now if the honey dealer's stand still is there beside the narrow road. I wonder if the scout bees sent out from each hive still find ample sage blossoms for their product.

Life for a bee must be rather dreary if it finds nothing but ashes where there had been flowers. Reporters covering the recent fires did not mention the fate of the bees.

Perhaps only sweet memory will rise from the ashes. (Nov. 12,1973)

Калабасас

переклад Локатир Лілії

Уперше, коли побачив Калабасас, на східній стороні гір Санта-Моніки, я знаходився у пошуках історії.

Він був відомий як таємне сховище головорізів. Викрадачі коней і худоби, розбійники і вбивці – ховалися там, в зарослих чагарником горах. Це було безпечно для них, тому що тільки одна дорога вела зі сходу і одна – із заходу.

Я йшов із заходу, починаючи з того місця, де гори занурені підніжжям в прохолодний Тихий океан, і піднявся майже до вершини, приблизно на 3000 футів.

Я не знайшов свою історію, але отримав щось солодке.

Я знайшов мед. Цей мед був майже таким чистим, як вода з гірського джерела. Він був зроблений тільки з нектару гірської шавлії, яка нещодавно підживлювала бурхливі пожежі.

Регіон виготовляв такий мед, тому що його майже щоночі обвіювали прохолодні бризи, які приносили з океану густий туман. Майже такий мокрий, як дощ, туман підтримував шавлію в цвітінні протягом декількох місяців після того, як інші гірські території ставали літніми пустелями.

Пасічники з'ясували, що їх бджоли можуть працювати протягом тривалого періоду часу, не переміщаючи свої вулики в нові регіони цвітіння.

Я купив трохи того меду. Тоді він коштував 1,25 долара за галон.

Мені зараз цікаво, чи все ще стоїть біля вузької дороги прилавок торговця медом. Цікаво, бджоли-розвідники, відправлені з кожного вулика, все ще знаходять достатньо квітів шавлії для свого меду.

Життя бджоли буває досить нудним, якщо вона не знаходить нічого, крім попелу, там, де мали бути квіти. Репортери, які висвітлювали нещодавні пожежі, не згадували про долю бджіл.

Можливо, тільки солодкий спогад повстане з попелу. (12.11.1973)

Privilege or Rights?

by Floyd McCracken

Viewing society as it is today, I wonder whether we have been wise in adopting so many new devices, such as Social Security, welfare and the unbalanced budget.

My position on this is not entirely stand-offish. I like that monthly check and other benefits. However, it is a stance taken with some thought to the future.

I have noticed in my own case that once I have expanded my standards of living I have great difficulty in returning to old standards, if it appears to be necessary.

Take the matter of transportation. I got along quite well for a number of years without a bicycle, although I wanted one very much. After I had become accustomed to one, I looked upon it as evidence of a right.

The same situation prevailed when I acquired a car. Sure, I wanted one several years before I succumbed, but once I had a steering wheel in my hand – and a loan to pay off – I defended my privilege as a right.

Some years later I had to sell my car at a time when a replacement was impossible. During a long summer I walked or rode the buses. It was galling, but not unbearable.

The same situation prevailed at my table. Before the days of the Depression I bought food for my home without thinking much about the cost. I came to regard the best as none too good for my family.

Thus it was difficult to adjust downward to a Depression diet that sometimes consisted of large bowls of potato soup. But I did adjust.

Now I join, mentally at least, with those who demand more Social Security and we get it. I demand more Medicare, and if I don't get it, I am rebellious.

My car may spew the makings of smog, but I resent the suggestion that I should get rid of it. My rights are at issue.

My attitude, and that of my neighbours, springs from the ease with which we tap the nation's treasury. It doesn't matter that the treasury is empty, or worse, we tap it anyway.

What's the difference? I am not going to have to repay the bill, I tell myself deceitfully.

Actually, though, we already are being penalized for that policy. We pay higher prices for the food we eat and the clothes we wear. It costs more to operate our cars. When the pressure on our purses becomes too great, we tap the U.S. Treasury again.

That explains my apprehension about venturing into costly new social experiments. (July 16, 1971)

Привілеї чи права

переклад Осташи Марії

Дивлячись на сьогоденне суспільство, стає цікаво, чи було мудро з нашого боку застосовувати безліч нововведень таких як: соціальна забезпеченість, допомога і незбалансований бюджет.

Моя позиція стосовно цього не цілком відмінна. Мені до вподоби щомісячний чек та інші переваги. Однак ця точка зору, сформована з певною думкою до майбутнього.

З власного прикладу я зауважила, що, розширивши, якимось, стандарти життя, у мене виникають великі труднощі, коли доводиться повертатися до звичних.

Взяти питання транспортування. Протягом кількох років я непогано обходилася без велосипеда, хоча й дуже хотіла його. Після того, як я звикла до одного, я поглянула на це вже як на доказ права.

Така сама ситуація склалася, коли я придбала машину. Звичайно, декілька років перш ніж піддатися я хотіла одне, але як тільки кермо опинилося в моїй руці – і кредит на погашення – я захищала свій привілей як право.

Декілька років потому мені довелося продати автомобіль у той момент, коли заміна була неможлива. Протягом довгого літа я ходила пішки або їздила автобусами. Це дратувало, але не було нестерпним.

Подібна історія трапилася і за моїм столом. Перед днями депресії я купляла додому їжу, не дуже замислюючись над вартістю. Я вважала себе найкращою, надто, як ніхто, хорошою з моєї родини.

Таким чином було важко під час депресії врегулювати дієту, яка іноді складалася з великих мисок картопляного супу. Але я все ж внесла відповідні корективи.

Зараз я, принаймні, ментально приєднуюся до тих, хто потребує більше соціального забезпечення і ми це одержуємо. Я вимагаю більше медичного обслуговування і, якщо я його не отримую, я бунтую.

Моя машина спричиняє утворення смогу, але я обурююся пропозицією позбутися її. Мова йде про мої права.

Моє ставлення, ставлення сусідів породжується легкістю, з якою ми користуємося національною казною. Не має значення, чи скарбниця порожня, чи й гірше, ми все одно використовуємо її.

“Яка різниця? Мені не доведеться гасити рахунки”, – кажу собі оманливо.

Насправді ж, ми вже відбуваємо покарання за таку політику. Ми переплачуємо за їжу, що їмо, за одяг, який носимо. Користування автомобілями коштує дорожче. Коли занадто вдарить по кишені, ми знову скористаємося казною США.

Це пояснює моє побоювання щодо того, щоб вдаватися до нових дорогих соціальних експериментів. (16 липня 1971)

Pun Can Be Fun

by Floyd McCracken

Writing jokes for a living can be a serious matter, if not an exercise in futility.

Take my recent attempt to use a catchy little tag line I had dreamed up. It was obvious that it required a little knowledge of history, of geography and of the animal life of the region I selected.

Those three fields of knowledge placed the locale for my joke in one specific place – Egypt. It wouldn't be fun in any other locale, and even then it was no knee slapper.

Having decided that much, I wrote: "What would an Egyptian boy say if he fell into the Nile amid a 'flock' of crocodiles?"

I knew that was wrong; any joke book editor would read no further.

Would it be better to say a "herd" of crocodiles, or perhaps a "gang"?

That led me to some research where I found there is a special vocabulary for congregations of animals.

Turtles, which like crocodiles, are reptiles, are called "bales" when they get together. Thus a convention of turtles would be called a "bale".

Geese gather in "gaggles," but only if they are in water; in flight a gaggle of geese becomes a "skein". Don't ask me why; I'm only telling what my research revealed.

I think rhinoceroses have the most appropriate name for their group, a "crash".

Whales and dolphins swim in a "pod". In New England a pod of whales is known as a "gam". Maybe I can make something of that sometime.

I haven't the foggiest notion why a group of wolves should be called a "rout," but it is. However, I can imagine why an aggregation of goldfinches should be called a "charm".

Having this information did me no good. There is nothing I could find to help me with crocodiles.

So I returned to my tag line. What DID the little boy say when he fell into the River Nile?

"I want my mummy".

Каламбур може бути веселим

переклад Садівської Соломії

Написання жартів для прожиття може бути серйозною справою, якщо не діло у марності. Скористайтеся моєю нещодавньою спробою використання вигадливого рядка тегів, про який я мріяв. Очевидно було, що для цього потрібно трохи знати історію, географію та тваринний світ обраного мною регіону.

Ці три галузі знань розмістили мій жарт в одне конкретне місце – Єгипет. Це не було б весело в будь-якому іншому місці, і навіть тоді це не було б жартом.

Вирішивши так багато, я написав: "Що б сказав єгипетський хлопчик, якби він потрапив у Ніл серед "стаї" крокодилів?"

Я знав, що це неправильно; будь-який редактор книг жарту більше б не читав.

Чи було б краще сказати "табун" крокодилів, чи, можливо, "банду"?

Це підштовхнуло мене до деяких досліджень, де я виявив, що існує спеціальний словник для конгрегацій тварин.

Черепahi, які, як крокодили, є плазунами, називаються "тюками", коли вони збираються разом. Таким чином, конвенція черепah називалась би "тюком".

Гуси збираються в "стадо гусей", але тільки якщо вони знаходяться у воді; у польоті стадо гусей стає "мотком". Не запитуйте у мене, чому; Я тільки говорю те, що моє дослідження виявило.

Я думаю, що носороги мають саме відповідне ім'я для їх групи "катастрофа".

Кити і дельфіни плавають в "стаї". У Новій Англії стая китів відомий як "косяк". Можливо, я іноді можу із цього щось зробити .

Я не маю найменшого уявлення, чому групу вовків слід називати “зброд”, але це так. Однак я можу собі уявити, чому агрегацію золотих молюсків слід назвати “чарівність”. Наявність цієї інформації мені не принесла користі. Я нічого не міг знайти, щоб допомогло мені з крокодилами.

Тому я повернувся до рядка тегів. Що скаже маленький хлопчик , коли він впаде у річку Ніл?

“Я хочу до матусі”.

Fire!

by Floyd McCracken

Suppose you awoke in the night and found flames destroying your house. There would not be much time to make a choice of what to save.

Children of course. No one would forget them. But after them, what?

Pets come high on the list. Mature people have lost their lives trying to save a cat or a bird.

After that, the choice would be wide. What an otherwise intelligent person will drag from the flames sometimes is ludicrous if not ridiculous.

I once knew a man who awoke to find a large lumber yard and mill burning within a block of his home. It seemed that nothing could save his property.

The next thing he remembered was standing beside a five-gallon crock of eggs that was "put down" in a preservative called water glass. He had carried the crock a half block. Fortunately, his house did not burn.

A woman I knew fled from her burning house, carrying an almost valueless heavily framed painting of her great grandfather. Everything else she owned was destroyed.

I believe a man is more likely to think of money than a woman. With that he can meet the immediate needs of his family if all else is lost.

However, one man I read about left his money to burn while he carried out his hunting rifle. Another man escaped from his smoke-filled home, then ran back for his guns and died when the house exploded.

The human mind may not function normally during such unexpected emergencies. An individual may not consider the value or the usefulness of what he saves, like the man who grabbed his huge stuffed sail fish off the wall and carried it triumphantly to safety.

Early in life, I learned that horses are even more confused than are their owners when fire rages around their stalls. Open the door and they will refuse to be led to a safe place.

If they are forced to leave the stable, they will race back to their stalls if chance offers.

We were taught how to meet such emergencies. Simply tie a coat, sweater or grain sack across the animal's eyes, grab the halter and lead it to safety.

As for myself, I doubtless would save some silly and useless trinket, but on second thought, maybe not. I believe I would grab a 40-pound box of snapshots and family pictures as I crawled through the bedroom window, although I don't know why. I almost never look at them.

Подум'я!

переклад Юрчишин Ольги

Припустимо, ти прокинувся вночі і виявив, як полум'я руйнує твій будинок. Не було б багато часу для вибору, що ж врятувати.

Дітей звичайно. Про них ніхто не забуде. Але після них що?

Домашні тварини у списку займають високу позицію. Зрілі люди загинули, намагаючись врятувати kota чи птаха.

Після цього вибір буде обширний. Те, що розумна людина в інших випадках буде виймати з полум'я, іноді смішно, і грішно.

Давніше я знав чоловіка, який прокинувся, щоб знайти склад дров і млин, які горіли у кварталі його будинку. Здавалося, що нічого не зможе врятувати його майно.

Наступне, що він запам'ятав те, як він стояв позаду п'ятигалової посудини з яйцями, "опущеної" в консервант (антисептик), який називають склянкою води. Він переніс горщик(посудину) через півблоку. На щастя, його будинок не згорів.

Жінка, яку я знав, втекла з її палаючого будинку, несучи майже безцінні, ретельно обрамлені картини свого прадіда. Все інше, що їй належало, було знищено.

Я вважаю, що чоловік більше думає про гроші, ніж жінка. При цьому він може задовольнити нагальні потреби своєї родини, якщо все інше втрачено.

Проте один чоловік, про якого я читав, залишив гроші під час пожежі, поки він рятував свою мисливську рушницю. Інший чоловік

втік зі свого будинку, повного димом, потім побіг назад за зброєю та загинув, коли будинок вибухнув.

Людський розум може не працювати розсудливо під час таких несподіваних надзвичайних ситуацій. Особа може не розглядати цінність чи корисність того, що він рятує, на відміну від людини, яка схопила свого величезного напханого вітрильника зі стіни і переможно перенесла її в безпечне місце.

На початку життя я дізнався, що коні ще більше розгублені, ніж їхні власники, коли навколо їхніх конюшень вирує вогонь. Відкрийте двері, і вони відмовляться йти у безпечне місце.

Якщо вони змушені залишити конюшню, вони повернуться назад до своїх домівок, якщо випаде шанс.

Нас навчали, як справлятися з такими надзвичайними ситуаціями. Просто зав'яжіть пальто, светр або мішок із зернами на очі тварини, візьміть за мотузку і поведіть її в безпечне місце.

Щодо мене, я, безсумнівно, врятував би якусь дурну і марну дрібничку, але, з іншого боку може й ні. Я вірю, що я би схопив 40-кілограмову коробку знімків та сімейних фотографій, коли я повзав через вікно спальні, хоча я не знаю чому. Я майже ніколи не дивлюся на них.

Bomb Shelters

by Floyd McCracken

It has been several years since I have read about those bomb shelters that once were so popular in many cities. It seems only yesterday that San Diegans were digging holes in their back yards or turning basements into places to hide, if they had basements.

The idea was that if a warning siren sounded, shelter owners would rush to the holes they had dug, close a trap door and wait out an expected attack. They had bunks, a cupboard stocked with food and enough bottles of water to last those in the “party” for a week or 10 days.

If there were children in the family, games were provided. For older persons there were books. Many had generators for electric lighting and some even had air conditioning.

At one time there was a suggestion that a huge cavern be dug for the convenience of downtown workers. Civil defense planners proposed to hollow out the point of land on which El Cortez Hotel stands. (That was long before Interstate 5 cut through the area.)

As many as 35,000 people could have found shelter there in an emergency, the planners estimated.

A little time and arithmetic dashed that idea. It was assumed that no more than 20 minutes would be allowed for people to get from their offices into the shelter.

How would 35,000 individuals get down elevators and into the shelter within that time?

Then there was the problem of assembling and storing food and water. Who was going to pay for all that? Beds had to be provided, too.

Thus the idea died aborning, but the digging of garden variety shelters lived on for some time.

In those days we lived in East San Diego where I had ample room for a cave, but digging was so difficult in the rock-filled adobe soil that I quickly decided not to dig a hole big enough for my wife and me. It would have had to be cement lined, made water proof and stocked with food.

And besides, if bombs were to fall I wanted to be out where I could see what was going on, and I suspect that other non-diggers had the same idea.

Often I wonder what happened to all those caves that were dug and stocked with supplies. Were they filled in and lawns planted over them? Are they still there, awaiting the day when shelter diggers may say: "I told you so"?

Бомбосховища

переклад Чмутової Марії

Минуло вже кілька років з тих пір, як я читав про ті бомбосховища, які колись були так популярні в багатьох містах. Здається, тільки вчора жителі Сан-Дієго копали ями на задніх дворах або перетворювали підвали в укриття, якщо у них були підвали.

Ідея полягала в тому, що якщо прозвучить попереджувальна сирена, власники сховищ кинуться до ям, які вони вирили, закриють люк і пере чекають очікувану атаку. У них були ліжка, шафа з їжею і достатньою кількістю пляшок води, щоб вистачило тим, хто був у "команді" протягом тижня або 10 днів.

Якщо в сім'ї були діти, ігри були забезпечені. Для літніх людей існували книги. У багатьох були генератори для електричного освітлення, а у деяких навіть були кондиціонери.

У свій час висловлювалося припущення, що для зручності місцевих робітників потрібно вирити величезну печеру. Планувальники цивільної оборони запропонували видобати ділянку землі, на якій стоїть готель Ель Кортез. (Це було задовго до того, як шосе 5 перетнуло цей район.)

Планувальники підраховали що цілих 35 000 людей могло б сховатися там у разі надзвичайної ситуації.

Трохи часу і арифметики зруйнували цю ідею. Передбачалося, що людям буде надано не більше 20 хвилин, щоб дістатися зі своїх офісів у сховище.

Як змогли б 35 000 людей спуститися вниз на ліфтах і дістатися сховища за цей час?

Потім виникла проблема збору і зберігання їжі і води. Хто буде платити за все це? Ліжка теж повинні були бути надані.

Таким чином, ідея померла зароджуючись, але копання різновидних садових укриттів існували протягом деякого часу.

У ті дні ми жили у Східному Сан-Дієго, де у мене було достатньо місця для печери, але копати було так важко в заповненому камінням глинобитному ґрунті, що я швидко вирішив не копати досить велику яму для мене і моєї дружини. Вона повинна була бути викладена цементом, зроблена водонепроникною і забезпечена їжею.

І крім того, якщо б впали бомби, я хотів би бути там, де я міг би бачити, що відбувається, і я підозрюю, що інші не-копачі мали ту ж ідею.

Часто я задаюся питанням, що сталося з усіма цими печерами, які були вириті і забезпечені припасами. Чи були вони засипані і над ними посадили газони? Чи вони все ще там, чекають того дня, коли землекопи зможуть сказати: “я ж тобі говорив”?

A Costly Habit

by Floyd McCracken

My drinking habits should bring joy to those Colombian mountain-valley people who produce the aromatic coffee berry. The Associated Press reported recently that I, being an average man, drink an average of 800 cups of the brew a year, and that should perk up the growers' welfare quite a bit.

Actually it may not help much after all. I suspect the money I contribute toward their income gets spread around a lot before it reaches the grower.

I was startled this week to discover that I pay at the rate of \$1,820 a ton for the coffee I buy. Of course I don't buy a ton at a time, and if I did the price might be slightly lower.

My habit is to buy a one-pound can, hermetically sealed, for which I pay 91 cents. That amount insures me of at least 45 cups of good brew that costs me about 2 cents a cup.

If I order a cup of coffee in a restaurant, and nothing more, it's certain to cost a dime, and possibly twice that. Even at 10 cents a cup, it would cost \$4.55 to buy a pound of coffee converted into steaming beverage.

As a confirmed coffee drinker I acknowledge a debt to some Arabian goats for discovering the berry. It happened 1,120 years ago. A goat-herder named Kaldi noticed his herd seemed especially exhilarated after munching the raw berry.

He tried it and there the coffee habit got its start, although at first it was used as food. African tribes ground the berries, mixed the grist with fat and rolled it into balls about the size of a billiard ball. That was a man's ration for a day.

In time someone discovered how to roast and grind the berries, which then were brewed. It took many years to develop a sure-fire method of making a good cup of coffee.

My first cup was a bitter liquid poured from a pot in which the grounds accumulated from day to day. The boiled brew was made from Arbuckle's coffee, purchased in bulk for a dime a pound, and ground by the grocer.

That cup of coffee wasn't very good, and I don't know how I managed to develop a desire for the stuff.

Now, of course, I brew my coffee in a gleaming white percolator that gurgles contentedly until some inner instinct tells it the job is done. Then it shuts itself off and waits for me to pour my ration.

I never have known whether there is any food value in my coffee. Indeed, I haven't been interested enough to inquire. But I know I am hooked with a habit that costs me at the rate of \$1,820 a ton. (Sept. 21, 1970)

Розкішна звичка

переклад Гойсана Андрія

Мої звички у виборі напоїв повинні приносити радість тим колумбійцям в гірській долині, які виробляють ароматні кавові ягоди". Асошіейтед Прес" нещодавно звітувала що я, будучи середньостатистичним чоловіком, в середньому п'ю 800 чашок завареного напою в рік і що це повинно чимало покращити благополуччя виробників.

Зрештою це може і не допомогти насправді багато. Я підозрюю що гроші, які я вношу до їх прибутку, розподіляються далеко куди перед тим як дійти до виробника.

Цього тижня я остовпів як дізнався що плачу за розцінкою 1,820 доларів за тонну кави. Звісно, я не купую тонну кави одразу та якби купував, то ціна могла б злегка опуститись.

За звичкою я купую фунтову герметизовану бляшанку, за яку віддаю 91 цент. Ця кількість гарантує мені щонайменше 45 чашок хорошої заварки, яка коштує десь зо 2 цента за чашку.

Якщо я замовляю тільки чашку кави в ресторані і більш нічого, то без сумніву це буде коштувати 10 центів та можливо й удвічі більше.

Навіть враховуючи 10 центів за чашку, це буде 4.55 доларів за фунт кави, перетворений в гарячий напій.

Як закоренілий споживач кави, я визнаю заслугу деяких аравійських кіз у відкритті кавових ягід. Це було 1120 років тому. Пастух кіз якого звали Калде, помітив що його стадо здавалось особливо жвавим після жування сирих ягід.

Він скуштував їх і тоді почалась кавова звичка, хоча спершу ягоди використовували як їжу. Африканські племена перемелювали ягоди, змішували помел із жиром і скручували їх у кульки розміром з більярдну кулю. Це був раціон чоловіка на цілий день.

Хтось вчасно виявив як смажити та перемелювати ягоди, які згодом заварювались. Потрібно було чимало років, щоб виробити безпомилковий метод приготування хорошої чашки кави.

Моя перша кава була гіркою рідиною, яку я налив із чайника у якому накопичувався наліт зо дня в день. Кип'ячена заварка була виготовлена з кави марки "Арбакл", придбана оптом з розцінкою 10 центів за фунт та була перемеленою бакалійником.

Ця кава не була дуже хорошою та не знаю як я отримав бажання й надалі її пити.

Тепер, звісно ж, я заварюю каву в блискучо-білому перколяторі, який задоволено булькає допоки якийсь внутрішній інстинкт не скаже що роботу завершено. Тоді він сам відкривається та очікує щоб я налив свою порцію.

Ніколи не знав чи є якась енергетична цінність в моїй каві. Насправді я не цікавився достатньо щоб дізнатися. Але знаю що потрапив на гачок звички яка коштує мені 1 820 доларів за тонну.
(21 вересня 1970 г.)

Opportunity Taps Twice

by Floyd McCracken

Stories of men who unknowingly teetered on the brink of great wealth, only to let opportunity slip by, interest me as much as do tales of those who saw opportunity and made millions.

Such a man was the late Dr. W.M. Karshner, a physician I knew in a small city in Washington.

Not only once, but twice on the same day, did opportunity bang on the doctor's door.

One thing that makes the story palatable and amusing is the fact that my friend had an abiding sense of humor.

It happened soon after World War I. The young doctor was undecided about where he wanted to establish his practice. Taking "Bud" Jacobs, a young attorney friend, he set out to tour California. Maybe they would find a promising location.

They came by train. Arriving in Los Angeles, they were collared by a man representing a Long Beach subdivider. They decided to take a free ride to the beach city.

There they were taken to the sales office that was located on a barren hill at the edge of the city. They had to admit that the view was breathtaking. They could look over the shimmering sea all the way to Catalina Island. To the east and north they could see San Gabriel and the crest of Mt. Wilson.

The prices asked for tracts seemed a little high. The visitors had ready cash, but they weren't about to be taken by smooth-talking developers.

The hill that was being subdivided was Signal Hill, which the next year became one of California's wonder oil fields.

While the two men were on Signal Hill someone said they should go to a new development on the Drange County coast. There they could buy a town lot cheap. In addition they would receive an encyclopedia with the purchase.

Why not take a look? It would cost them nothing.

They took the free bus to their next stop where the developer gave them a free lunch and an upbeat lecture on the bright future of the community.

Again wary of being taken by sharpers, the doctor and his friend took a bus to Riverside to see what that city had to offer.

The beach city they rejected was Huntington Beach, soon to become another of California's fabulous oil fields.

When Riverside failed to convince them, they entrained for their homes in Washington state.

The good doctor liked to relate his experience. He seemed to have no regret. He opened a practice in his home city, became moderately wealthy, a leader in his state's medical fraternity and a University of Washington regent. At the end of his career he established a scholarship foundation for poor youths.

Jacobs, his companion on the trip, did well, too. He became a prominent attorney in his community.

Можливість торкається двічі

переклад Маснюк Вікторії

Історії чоловіків, які несвідомо баламутили на межі великого багатства, аби лише випустити можливість і заробили мільйони. Такою людиною був покійний доктор В.М. Каршнера, лікар, якого я знав у маленькому місті Вашингтоні. Не один раз, а двічі в той же день, що робив, цікавить мене настільки ж, як казки тих, хто бачив можливість стукати у двері лікаря. Одне, що зробило історію приємною та кумедною – це той факт, що мій друг мав прихильне почуття гумору. Це сталося згодом після Першої світової війни. Молодий лікар не вирішив, де він хоче підтвердити свою практику. Взявши "Буда" Джейкобса, молодого друга адвоката, він відправився в гастролі в Каліфорнію. Можливо, вони знайдуть перспективне місце.

Вони приїхали на поїзді. Приїхавши до Лос-Анджелеса, їх забрав чоловік, який представляв підрозділ Лонг-Біч. Вони вирішили здійснити безкоштовну поїздку до пляжного міста. Там їх відвезли до офісу продажу, який знаходився на безплідному пагорбі на краю міста. Вони повинні були визнати, що вид захоплює дух. Їх кругозір поширився через мерехтливе море аж до острова Каталіна.

На сході та півночі вони бачили Сан-Габріель та гребінь гори Вілсон. Відвідувачі мали кошти, але вони не збиралися брати розмовних гідів. Ціни, які запитували на урочища, здалися трохи високими. Пагорб, який підрозділявся, був Пагорбом Сигнал, який в наступному році став одним із нафтових родовищ Каліфорнії.

Поки двоє чоловіків були на пагорбі Сигнал, хтось сказав, що їм слід піти на нову забудову на узбережжі округу Оранж. Там вони могли купити багато чого дешевого. Крім того, вони отримують енциклопедію з покупкою. Чому б не поглянути? Це їм нічого не коштувало. Вони взяли безкоштовний автобус до своєї наступної зупинки, де розробник дав їм безкоштовний обід та вишукану лекцію про світле майбутнє громади. Знову насторожившись, що його заберуть гострі, лікар та його друг поїхали автобусом до Ріверсайду, щоб побачити, що може запропонувати це місто.

Пляжне місто, яке вони побачили, був Хантінгтон-Біч, яке незабаром стало ще одним із фантастичних нафтових родовищ Каліфорнії. Коли Ріверсайд не зміг їх закохати в себе, вони захопилися своїми будинками у штаті Вашингтон. Хороший лікар любив переказувати свій досвід. Він ніби не шкодував. Він відкрив практику у своєму рідному місті, став помірно заможним, лідером медичного братства свого штату та регентом університету Вашингтона. Наприкінці своєї кар'єри він створив фонд стипендій для бідних молодих людей. Джейкобс, його супутник у поїзді, теж зробив добро. Він став видатним адвокатом своєї громади.

Childhood Memories

by Floyd McCracken

Boys, and I suspect girls as well, miss something in life if their growing-up years leave them nothing to remember with pleasure.

I think that's true because many today are missing the sheer ecstasy of living. What did the boys of my childhood years experience that I consider worth remembering?

Not cartons of ice cream available in a half dozen flavors at any time of the day or night from the family refrigerator. Will the boy of today remember a single one of the numerous trips to the freezer?

I remember ice cream for the few times we made it in the family kitchen.

I well remember the few bunches of Fourth of July firecrackers my father bought for a nickel a bunch.

I remember the occasional day we took off in summer to go fishing in Idaho's Lolo River.

The high leather boots bought for me from a catalogue house cling to my memory. In memory I still can smell the pungent odour of new leather and the feeling of security they provided.

I remember the teacher who read with dramatic effect Longfellow's "Skeleton in Armor" at a school program, a thrilling new experience for a growing mind. It gave me a little peek at the meaning of literature.

Almost any day now a boy can hear such readings on the family TV, but will he remember a single one?

I remember the thrill of earning my first dollar. For that silver coin I walked a mile daily several weeks to care for a neighbour's poultry while he was away.

The rare experience of going to town is one I never want to forget. Our general store was filled with the ecstatic fragrance of spices, cheeses, brown sugar and spiced meat.

I have carried through life the distinctive scent of new clothing on the merchant's shelves.

The memory of my first trout, of my father's lightning-fast draw on a running deer, of the wild pursuit of two bear he had wounded, of autumn's first snow – these are not world-shattering, but where today does a boy gather such enduring memories?

Show me a boy today who remembers his first auto ride and I'll show you one in his second childhood.

I can remember the first time I tasted chewing gum. That was when I was 7 years old, and was it ever good! My share of a package was half a stick.

Such memories may seem trivial, but they are enduring. I cherish every one.

Дитячі спогади

переклад Крамар Марії

Хлопці і я підозрюю, що і дівчатка так само, втрачають багато у цьому житті, якщо їхні дитячі роки не залишать їм жодних приємних спогадів.

Я думаю, що це правда, тому що багатьом сьогодні не вистачає справжньої насолоди від життя.

Що ж такого досвідчили хлопці моїх дитячих років, що я вважаю вартим пам'ятати?

Не пачки з морозивом, яких є з півтора десятка смаків і якими можна оплачувати в будь-який час дня чи ночі, просто діставши з сімейного холодильника. Чи пам'ятатиме сучасний хлопець хоча б один такий візит у морозильну камеру з тієї велетенської кількості разів, які він вже здійснив?

Я пам'ятаю морозиво, яке ми декілька разів готували самі на сімейній кухні.

Я чудово пам'ятаю кілька пачок петард четвертого липня, які мій батько придбав за жменю 5-тицентневих монет.

Я пам'ятаю зовсім випадковий день, коли ми вирушили влітку, щоб просто порибалити в річці Лоло Айдахо.

А ще мені закарбувалися у пам'яті високі шкіряні черевики, які мені замовили по каталогу. Різкий запах нової шкіри та відчуття захищеності, яке вони надавали, все ще живуть у моїй пам'яті .

Я пам'ятаю вчителя, який драматично читав "Скелет у броні" Лонгфелло зі шкільної програмою, що було хвилюючим новим досвідом для зростаючого розуму. Це допомогло мені поглянути на значення літератури по-новому.

Сьогодні чи не кожного дня хлопчик може почути такі читання на сімейному телевізорі, але чи пам'ятатиме він хоч одне?

Я пам'ятаю той трепет від мого першого заробленого долара. За цією срібною монетою я щодня проходив милю впродовж декількох тижнів, щоб доглядати за домашньою птицею сусіда, поки його не було вдома.

Унікальний досвід поїздки в місто – це саме те ,що б я хотів пам'ятати завжди. Наш універмаг був наповнений екстатичним ароматом спецій, сирів, коричневого цукру та пряного м'яса.

Крізь життя я зберіг той своєрідний аромат нового одягу на торгових полицях.

Пам'ять про мою першу форель, про швидку наче блискавка світла погоню за втікаючими оленями, про дику гонитву за двома пораненими ним же ведмедями, про перший осінній сніг – і усе це не руйнує світ, але де сьогодні хлопчик збирає такі стійкі спогади?

Покажіть мені хлопчика сьогодні, який пам'ятає свою першу автопоїздку, і я покажу вам того, хто впав у друге дитинство.

Я пам'ятаю, як я вперше скуштував жувальну гумку. Тоді мені було 7 років, і це було так смачно! І я, бажаючи поділитися, роздав чи не половину пачки .

Такі спогади можуть здатися банальними, але вони безсмертні. І я високо ціную кожного з них.

"Needs Love" Group

by Floyd McCracken

Recently I met the qualifications for membership in a group known to me as "Needs Love". We never will pay dues and there will be no campaigns to expand membership, and no contests for office.

Most of the qualifying ritual usually takes place in a hospital, though that is not mandatory. Mine occurred mostly during 24 days. Some members spend the rest of their lives qualifying.

Those around me said I was sick, which surprised me. I know I was ill, but I didn't hurt. Most other members limped and I accepted that as a badge of membership.

For a time I felt strange as a member of this group, because of the world standing of some of the members. Jonathan Swift, British author and satirist, writer of *Gulliver's Travels*, became a member at age 39. He lived another 40 years.

Robert Louis Stevenson, a story teller of renown, (he wrote *Treasure Island*) was a member. He died of tuberculosis. Walt Whitman, the controversial poet, was a member who gained fame while wearing the credentials of "Needs Love".

The United States has had three presidents who wore the badge with honor, though the burden of membership was more than Warren G. Harding could bear. He died in office. Woodrow Wilson and Dwight D. Eisenhower completed their terms in the White House after joining the group.

I should not omit Winston Churchill, that masterful coiner of phrases who wore his badge with honor and patience.

Not that people generally expect us all to be literary geniuses or illustrious heads of state. Those who haven't made their mark before initiation are not likely to do so after joining up.

Instead, I find people ready to do our slightest bidding. I do not even have to get out of my chair all day long. I have a generous neighbor who types for me, and another who irrigates my tomatoes and fig tree. I have

even ceased to be too concerned about such mundane matters as household finances. These are the rewards that go along with membership.

Besides all that, I get to sleep as long as I want, or can. When I arise after a night's rest, someone helps me get ready for breakfast and even feeds me if necessary.

Where else in all the world is there such a complete reward for belonging to a group whose greatest achievement has been to have a stroke?

Група “Потреба в коханні”

переклад Тичинської Анастасії

Нещодавно я зустрів кваліфікацію на членство у групі, відомій мені як “Потреба в коханні”. Ми ніколи не платимо членські внески і ніколи не буде кампанії за розширення членства та жодних конкурсів на посаду.

Більшість кваліфікованих ритуалів зазвичай проводяться в лікарні, хоча це не є обов'язковим. Моя тривала протягом 24 днів. Деякі члени проводять й решту життя кваліфікуючись.

Всі навколо мене казали, що я хворий, що мене дивувало. Я знаю, що хворий, але мені не боляче. Більшість членів кульгали, і я прийняв це як знак членства.

Деякий час я відчував себе дивно як член цієї групи через погляди на життя деяких з членів. Джонатан Свіфт, британський письменник і сатирик, автор “Подорожі Гуллівера”, став членом у віці 39 років. Він прожив ще 40 років.

Роберт Луїс Стівенсон, відомий оповідач (він написав Острів скарбів) також був членом. Помер від туберкульозу. Суперечливий поет Уолт Вітман був членом, який здобув славу, носячи вірчі грамоти “Потреби в коханні”.

У Сполучених Штатах було троє президентів, які носили знак з честю, хоча тягар членства був більший, ніж міг би витримати Уоррен Г. Хардінг. Він помер на посаді. Вудро Вілсон та Дуайт Д. Айзенхауер завершили свої терміни в Білому домі після приєднання до групи.

Я не можу опустити Вінстона Черчілля, того майстерного творця фраз, який носив свій знак з честю та терпінням.

Не те, що люди очікують, що ми всі будемо літературними геніями чи видатними главами держав. Ті, хто не зробив щось визначне до посвячення, швидше за все, не зробить цього й після приєднання.

Натомість я знаходжу людей, готових зробити наші найменші розпорядження. Мені навіть не потрібно цілий день вставати зі свого крісла. У мене є великодушний сусід, який набирає текст для мене, та ще один, хто зрошує мої помідори та інжир. Мене навіть перестали хвилювати такі життєві питання, як домашні фінанси. Це нагороди, які йдуть разом із членством.

Крім того, я сплю так довго, як хочу або можу. Коли я встаю після нічного відпочинку, хтось допомагає мені зібратися до сніданку і навіть годує мене, якщо потрібно.

Де ще в усьому світі існує така досконала нагорода за приналежність до групи, найбільшим досягненням якої інсульт?

The Things I Know

by Floyd McCracken

Recently I wrote for this space a confession that there are things I do not know, a confession that raised a question as to what I do know, if anything.

This caused a bit of embarrassment; it has done nothing for my ego. On close examination I find convictions I once held have been abandoned, or sharply revised.

For example, I grew up under a belief that anything “as sound as a dollar” was pretty good, it was worth hanging onto. But this has to be cast aside for reasons apparent to any reader. My faith in it as a comparative has been shattered.

“Cool as a cucumber” once was, for me, a measured of composure. The individual who could remain that cool under stress was well disciplined, I thought. Later I found that cucumbers are not always cool.

“Good as gold”. Who does not remember that, and especially the older generation? But what good is gold, other than to bury, as a dog buries a bone.

And I now know that anything “solid as a meetin’ house” probably is suspect. Meeting houses get knocked down by earthquakes, they burn, and they sometimes are eaten by termites. As a measure of solidness they simply do not stand the test.

Similarly “hard as a rock” is an unstable simile. Rocks are not all hard. Many are soft and crumbly.

Thus I find simple values once imposed upon me were as shifting sand, and I think I know why.

These values were measures of material things. There is little in the material world that is unchanging and unchangeable. When we reach for something stable to grasp and hold we must reach beyond the material.

For instance, there is the simple matter of mature faith. Such faith is not quickly arrived at because it often is based upon reason and reasoning. This implies growth. It implies preliminary acceptance of a belief in a

newly discovered truth, the abandonment of that belief when need arises, and the acceptance of another and more seasoned belief.

I know a child's warm smile is a universal antidote for lost hope.

I know a mother's love transcends the waywardness of a child; such love is not to be denied.

I know a dog's loyalty and devotion go beyond human understanding.

I know that patriotism leads men and women to lay down their lives without hesitation when need arises, and with no possibility of reward.

I know men and women give their entire lives in support of ideals, and with no thought of gaining even the hero's sobering epitaph.

Oddly enough, the things I think I know are only remotely associated with the material. I cannot touch them, but somehow they are the things that are untarnished by time. (March 15, 1963)

Відомі мені речі

переклад Гнат Іванни

Нещодавно, я зізналась собі, що є речі, яких я не знаю. Саме це наштовхнуло мене на порушення такого питання, як: "А що ж мені все-таки вже відомо?".

Це трішки збило мене з пантелику; проте не вплинуло на моє власне "Я". Якщо ретельно розглядати, то моє переконання, яке раніше було присутнє, зараз відкинута або ж давно розвідане.

До прикладу, я зростала із думкою, що будь-що, "надійне, як доллар", є прекрасним. Це, справді, вартувало того, щоб в це повірити. Але таке твердження ми повинні відкинути, через ті причини, які постають перед читачем. Особисто моя віра в це, для порівняння, зруйнувалась.

"Спокійний, як удав", як вислів, одного разу, для мене, одно-значно, був певною мірою спокою. Я вважала, що коли людина залишалася спокійною у стані стресу, то вона була добре дистиплінованою, але, як виявилось згодом, це зовсім не так, адже удави не такі вже й спокійні.

Наступним є вислів, як “на вагу золота”. Хто ж його не пам’ятає, а особливо старше покоління? Але, що ж такого особливого є в золоті, як не звичайний процес закопування, щось схоже на те, як собака закопує кістку.

І тепер я знаю, що будь-що “міцне, як будинок зустрічей”, мабуть, є підозрілим. Будинки для нарад руйнуються землетрусами, вони палають, а іноді їх їдять терміти. Щодо вимірювання на міцність, вони просто не витримують це випробовування.

Аналогічно “твердий, мов скеля” є нестійким порівнянням. Не всі скелі є твердими. Більшість з них є м’якими та крихкими.

Таким чином, я вважаю, що колись нав’язувані мені прості судження, були, як пісок, який зміщується, і, думаю, я знаю чому. Ці судження були мірами матеріальних речей. У матеріальному світі мало що є незмінним та незмінюваними. Коли ми досягаємо чогось стабільного, щоб зрозуміти та оволодіти цим, ми повинні вийти за межі матеріального.

Наприклад, є поняття “зрілої” віри. Таку віру не так легко осягнути, адже часто вона базується на розуміннях та міркуваннях. Це означає процес розвитку, а також передбачає попереднє прийняття віри у нововиявлену істину, відмову від цієї віри, коли виникає потреба, і прийняття іншої, більш досвідченої віри.

Я знаю, тепла посмішка дитини – це універсальний антидот для втраченої надії.

Я знаю, що любов матері перевершує неслухняність дитини; така любов не може заперечуватись.

Я знаю, що вірність і відданість собаки виходять за рамки людського розуміння.

Я знаю, що патріотизм змушує чоловіків і жінок пожертвувати власним життям без вагань, коли виникає потреба, і без жодної можливості нагороди.

Я знаю, що чоловіки і жінки присвячують все життя задля підтримки ідеалів, які згодом стають яскравим прикладом для наслідування, і, навіть, не замислюючись здобуття героїчних розсудливих епітафій.

Досить дивно, те, що речі, які мені відомі, є лише пов'язані з матеріальним. Я не можу до них доторкнутись, але якимось чином ці речі, невпинні з часом. (15 березня 1963 р.)

COMPARISON OF TRANSLATIONS

ASSIGNMENT: *Read, compare the original text and its translation, pay attention to translation transformations/technique, define translation errors, make necessary changes, explain your decision. Compare two translations. Analyse advantages and disadvantages of each translation, comment on them.*

A Brave Man

by Floyd McCracken

Pete Hawkins knew about the bad men of the Old West.

Pete was cook on a tug boat on which I served as assistant engineer following my stint with the Army in World War I.

Our cook had spent his life in the hotel kitchens of the West, but as he grew older he left that service for work that was less demanding. On our tug he seldom had to prepare meals for more than six men, including himself.

Pete was a small, pipe-smoking man with an awkward limp. As I remember him, he always wore a chef's white hat and a starched white apron when at work in the tiny galley. While ashore he dressed better than most seamen as he limped to various markets to lay in supplies for a couple of weeks.

Our tug was the envy of the tow boat crews on Puget Sound. Since we supplied our own table, his thrift was appreciated in our crew. A part of his ability to save on food bills was due to the fish we caught, the clams we dug, and the mallards, widgeon and bluebill ducks that fell before the captain's gun.

Pete never had married, although he spoke often of a sweetheart living near San Diego. He never told us her name, but he did say that she had a considerable fortune that was invested mostly in diamonds stored in a bank box.

Several years later I chanced to meet him on a Los Angeles street. His friend had suffered a disabling stroke, had sent for him and they were married only hours before she died. He inherited the diamonds.

All this is merely an introduction to Pete's experience with a bad man.

When he was 17 years old, which was around 1875, he took a job in a Butte, Mont., hotel kitchen where he was a helper. It was there that he began his training as a cook.

One day a bad man came into the kitchen with a revolver strapped to his hip, a load of gin in his belly and an evil temper. It was not uncommon for such men to emphasize their requests for personal entertainment, and knowledgeable citizens usually complied promptly.

"Dance!" he ordered, whipping out his gun. Others in the kitchen took the hint and danced. But Pete was different. He declined.

"I don't dance for anybody", he said defiantly.

Whereupon the man aimed his gun at a spot near Pete's feet and fired into the floor. Still Pete wasn't convinced.

The gun flared again and away went the toes of one of Pete's feet.

That's how Pete got his limp.

Хоробрий чоловік

переклад Кулик Анни

Піт Хоукінс знав про поганих хлопців Старого Заходу.

Він працював кухарем на буксирному судні, на якому я був помічником інженера і слідував своїй вахті разом з армією в Першій світовій війні.

Наш кухар провів своє життя, працюючи на кухнях готелів Заходу, але з віком він відмовився від такої роботи заради чогось менш

виснажливого. На нашому судні йому зрідка доводилось готувати їжу більше ніж шістьом людям, включаючи його.

Піт був маленьким на зріст чоловіком, з люлькою в зубах і незграбною кульгавістю. Скільки я його пам'ятаю, на кухні судна він завжди носив білий ковпак шеф-кухаря і накрохмалений білий фартух. На суші він зачасту був одягнутим краще більшості моряків – йому ж потрібно було шкутильгати до різних магазинів за продуктовими запасами на кілька тижнів.

Наш буксир був предметом заздрості для інших барж П'юджет Саунда. Оскільки ми доставляли наше харчування, шефова економність цінувалась нашою командою. Частину його зощаджень на їжі становила риба, яку ми ловили; молюски, яких ми викопували; крижні, свищі і чернь – дикі качки, які падали перед дулом капітанського пістоleta.

Піт ніколи не був одруженим, хоча він часто згадував про подружку, яка жила біля Сан-Дієго. Він ніколи не казав нам її імені, проте розказав про її чималий спадок, інвестований здебільшого в діаманти, які зберігаються в банку.

Кілька років потому я мав нагоду зустріти його на вулиці Лос-Анджелеса. Його подружка залишилась інвалідом після перенесеного інсульту, вона послала за ним і вони одружились за кілька годин до її смерті. Він успадкував діаманти.

Все це є тільки вступом до подій, які відбулись між Пітом і поганим чоловіком.

Коли Піту було 17 років, це було десь в 1875 році, він найнявся на роботу в Бутт, штат Массачусетс, помічником кухаря в готелі. Саме там він почав набиратись досвіду.

Одного дня чолові'яга, повний джину і злого норову, зайшов на кухню з револьвером, прикріпленим до стегна. Заради свого задоволення такі чоловіки у такий спосіб висловлювали свої вимоги, це вже було звичним для добре-обізнаних жителів, які зазвичай швидко підкорювались цьому.

“Танцюй!” – він наказав, вихоплюючи пістолет. Інші зрозуміли натяк і почали танцювати. Але Пт не послухався. Він відмовився танцювати.

“Я ні для кого не танцюю,” – він відповів зухвало.

Після цих слів чоловік націлив пістолет на точку біля ніг Піта і вистрілив у підлогу. Проте Піта це не переконало.

Пістолет знову спалахнув і відстрелив пальці на Пітовій нозі.

Ось як Піт отримав свою кульгавість.

Хоробрий чоловік

переклад Серафин Софії

Піт Хокінс знав усіх поганих людей зі Старого Заходу.

Він був поваром на тому ж буксирному судні, де я працював помічником інженера, куди влаштувався після перебування у війську під час Першої світової війни.

Наш кухар провів усе життя на кухнях західних готелів, але коли подорослішав то змінив цю роботу на менш вимогливу. На нашому судні, він рідко мав готувати їжу більш, ніж на шість людей, включно з ним.

Піт був низьким чоловіком з незграбною кульгавістю, що постійно курив трубку. Наскільки я пам'ятаю, під час праці на крихітній галері, він завжди носив білий ковпак шеф-кухаря та накрохмалений білий фартух. Перебуваючи на березі, він одягався краще, ніж більшість моряків, бо, кульгав по місцевих базарах декілька тижнів, поповнюючи свої запаси.

Наш екіпаж заздрив іншому буксирному кораблю на Пугет Саунд. Відколи ми почали постачати власні столи, ми оцінили його ощадливість. Частина його здатності економити на рахунках за їжу була завдяки рибі, яку ми виловили, молюскам, яких ми вирили, і крижнями, віджонами та морською черню, що впали перед пістолетом капітана.

Піт ніколи не був одружений, хоча частенько згадував про кохану, що мешкала біля Сан- Дієго. Він ніколи не називав нам її імені, проте казав, що вона володіє значним багатством, яке інвестувалось в основному у діаманти, які збергались у банківській камері сховку.

Декілька років потому, я випадково зустрів його на вулиці Лос-Анджелеса. Його подруга, отримавши інсульт, послала за ним, і вони

одружились за декілька хвилин до того, як вона померла. Так він успадкував її діаманти.

Все це є лише вступом до досвіду Піта пов'язаного з поганими людьми.

Коли йому було 17 років, а це близько 1875 року, він отримав роботу на кухні в готелі "Бутте", штат Монтана, де був помічником. Саме там, він розпочав своє навчання на кухаря.

Одного дня, поганий чоловік зайшов на кухню з револьвером, прив'язаним до стегна, купою джину в череві та диявольським гнівом. Для таких людей не було рідкістю робити акцент на проханні про особисті розваги, і обізнані мешканці зазвичай відповідали негайно.

"Танцюйте!" – наказав той, витягуючи револьвер. Усі на кухні зрозуміли натяк і почали танцювати. Окрім Піта. Він був інший. Він відмовився.

"Я не танцюю ні для кого" – відкинув різко.

Після чого чоловік націлив свій пістолет в точку прямо перед ногами Піта і вистрелив у підлогу. Піт все ще не був переконаний.

Револьвер спалахнув знову і цього разу потрапив в пальці на одній з Пітових ніг. Ось так він став кульгавим.

Dog's View of Home

by Floyd McCracken

Some dogs, I believe, have an uncanny sense of home. Not just a place on a map where home is; it is more than that. Home to these animals means people. It means the love of children, and it means security.

It took two mongrel dogs from the same general area of the United States to give credence to this theory.

One was a pet called Salty. Her family, thinking to do her a kindness, gave her away. Her new home, it was hoped, would be in an area where she could run and bark without disturbing neighbors.

It was 300 miles away.

But Salty missed the people she had known. So she took off and last week – three months later – limped into the place in Detroit that had meant everything to her. Though foot sore and weary, her wagging tail told everyone she was happy. Never again would Salty be given away, her owners vowed.

Strange as that may sound, it falls short of the exploits of a dog I met in Anaheim 30 years ago. The dog's name was Duke. There was nothing about Duke to distinguish him from thousands of other dogs. He had a short nose, short course hair, and an abiding love for his family.

Duke's home had been in Wisconsin. When his master made plans to move the family west the dog presented a problem. In a car packed with luggage there would be no room for Duke. Finally he was given to a neighbor.

After a few weeks Duke disappeared from his new home. No one of record saw him until he stumbled, lame and nearly starved, to his family's new home in California. It had taken him five months to reach the people who meant so much to him. The distance was 2,000 miles.

The finding of his friends meant more to him than food. Not until he had greeted every member of the household was he ready for the meal set before him.

Duke never had been out of his home state before being given away. There was nothing in the knowledge of man that could have guided him. His food problem must have been difficult, but we could only guess.

Someone must have fed him along the way, but no one ever offered him an acceptable substitute for what he was seeking – the love he associated with home.

When I met him he was relaxing on the front porch of his home, chin resting on his outstretched paws, eyes worshipfully watching the man who had treated him so shabbily in Wisconsin. No recriminations, no hard feelings. We could tell by the way he wagged his tail. (Jan. 21, 1971)

Собаки та їхні погляди на дім

переклад Герули Інеси

Я вірю, що деякі собаки таки мають надприродне відчуття дому. Не тільки точки на карті, де знаходиться дім; це відчуття є дещо більшим за всю цю банальність. Дім для цих тварин означає людей. Любов дітей та безпеку.

Двоє дворняжок із однієї частини США дали початок цій теорії. Одного із них кликали Солті. Сім'я віддала геть собаку задля її ж добра. Вважалось, що на новому місці вона зможе бігати і гавкати, не заважаючи сусідам. Її новий дім був на відстані 300 км. Але так сталося, що Солті засумувала за старою сім'єю, тому і втекла. Минулого тижня – через три місяці – вона шкутильгаючи опинилась у Детройті, у місці, що означало для неї все. Попри неймовірну втому та біль у лапах, вона дала всім зрозуміти, що щаслива, махаючи хвостиком із боку в бік. Всі в один голос заявили, що Солті більше нікуди звідти не поїде.

Неймовірно дивною може здатися коротка історія подвигів собаки, що я зустрів в Анахаймі 30 років тому. Звали його Дюк. Не було в ньому нічого надзвичайно, що могло б відрізнити його від тисячі інших схожих собак. Приплюснутий ніс, густа шерсть і міцна любов до своїх господарів. Дім Дюка знаходився у Вісконсині, і коли господар вирішив переїхати із сім'єю на захід, наявність собаки перетворилась у проблему. У машині, забитій вцент валізами, не знайшлося місця для Дюка. Врешті решт, його віддали сусіду.

Через декілька тижнів Дюк зник зі своєї нової домівки. Ніхто не бачив його, допоки він не з'явився на порозі нового будинку своїх господарів у Каліфорнії, шкутильгаючи та заледве тримаючись на лапах від знесилення і голоду. Цілих 5 місяців він шукав людей, які значили для нього так багато. Відстань, яку він подолав, сягала 2000 миль.

Ціль знайти своїх друзів була для нього важливіша, аніж їжа. Він навіть не торкнувся своєї миски, перш ніж не привітався радісно із кожним членом родини.

Дюк раніше не бував поза межами свого рідного штату перед тим, як його віддали. Він не знав нічого, що могло б скерувати його у правильному напрямку. Добування їжі у дорозі мало бути складним завданням, але ми можемо лише здогадуватись як воно було насправді. Хтось таки мусив підготовувати його впродовж всього шляху, але ніхто не міг запропонувати йому найважливішого – любов, яку він асоціював із домівкою.

Коли я зустрів цього собаку, він ліниво лежав на ганку будинку, поклавши голову на витягнуті лапи і благовійно спостерігав за чоловіком, який так погано повівся із ним у Вісконсині. Ні докорів, ні образ. Про це може свідчити його хвіст, яким він завзято махав зі сторони в сторону.

Дім очима собаки

переклад Мельник Валентини

У деяких собак, я вважаю, є дивне відчуття дому. Не просто місце на карті, де знаходиться будинок, а більше, ніж це. Дім для цих тварин самі ж люди. Він означає любов дітей, і він означає безпеку.

Були потрібні дві безпородні собаки з одного і того ж району Сполучених Штатів, щоб повірити в цю теорію.

Одним з них був домашній вихованець Солті. Її сім'я, думаючи, що робить їй добро, віддала її. Вони сподівалися, що її новий будинок буде в районі, де вона зможе бігати і гавкати, не турбуючи сусідів.

Це було в 300 милях.

Але Солті сумувала за людьми, яких вона знала. Тому вона пішла і минулого тижня – три місяці по тому – кульгала в тому ж місці в Детройті, яке значило для неї все. Попри біль у лапах та втому, помаху її хвоста говорили всім, що вона щаслива. Ніколи більше Солті не буде віддана, її власники поклялися.

Як це б дивно не звучало, але це не відповідає подвигу собаки, яку я зустрів в Анахаймі 30 років тому. Пса звали Дюк. У Дюка не було нічого, що відрізняло б його від тисяч інших собак. У нього був короткий ніс, коротка шерсть і постійна любов до його сім'ї. Будинок Дюка був у Вісконсині. Коли його господар планував перевезти сім'ю на захід, собака створювала певну проблему. У машині, заповненій багажем, не було б місця для Дюка. В кінці-кінців він був переданий сусідові.

Через кілька тижнів Дюк зник зі свого нового будинку. Жодна жива душа не бачила його, поки він не наткнувся, кульгавий і майже голодний, на новий будинок його сім'ї в Каліфорнії. Йому знадобилося п'ять місяців, щоб дістатися до людей, які так багато для нього означають. Відстань була 2000 миль.

Знахідка його друзів значила для нього більше, ніж їжа. До того, як він привітався з кожним членом сім'ї, він не був готовий до трапези, поставленої перед ним.

Дюк ніколи не був за межами свого рідного штату до того, як його віддали. В пізнанні людини не було нічого, що могло б керувати ним. Його проблема з їжею, мабуть, була складною, але ми можемо тільки здогадуватися. Хтось повинен був годувати його на шляху, але ніхто ніколи не пропонував йому прийнятну заміну того, що він шукав – любов, яку він пов'язував з домом.

Коли я зустрів його, він відпочивав на передньому ганку свого будинку, підборіддя спочивало на його простягнутих лапах, поглядом сповненим любові і відданості Дюк стежив за людиною, яка так погано ставилась до нього у Вісконсині. Ніяких звинувачень, ніяких образ. Ми могли б сказати по тому, як він виляв хвостом. (21 січня 1971 р.)

Tastes of Youth

by Floyd McCracken

My father thought in 1893 that he was leaving Indiana, but he misjudged the strength of the state of his birth. He never got Indiana out of himself.

Once in the West (near Salem, Oregon), he longed for some of the things he remembered fondly about Indiana. Things like maple syrup and sorghum molasses.

He also revered the memory of the Kentucky squirrel rifle my grandfather had bought to protect his farm against the imagined threat of invaders. But I think the taste of maple syrup and sorghum clung most tenaciously.

The region of his new home had an abundance of maple trees, so he decided to show the old timers a thing or two. They said Oregon maple would not produce sap that would boil down into syrup.

We had a large cast iron kettle. I remember it as 40-gallon capacity.

In February and March the sap was running strong. Father put out his buckets and had no difficulty collecting enough sap for a trial run.

For the better part of a week we kept a fire going under the kettle, daily adding buckets of sap.

As time passed, gloom settled over the experiment. The sap boiled down, but what remained in the kettle was not syrup. There simply was no sugar in it.

Oh, it was slightly sweet, but there was more bitterness than sweetness to the taste.

Father finally dipped out about a quart – a stingy reward for his labor.

He conceded to the Oregon old-timers.

It took much longer to get the longing for sorghum out of his mind.

He tried the product obtainable from the grocer's shelves, but it never tasted quite right.

Eventually he came to make his home with my family in Orange County. We learned of a man – Sorghum Sprout, he was called – living

nearby who had a cane field and made sorghum. We bought a couple of quarts from him.

I believe it was one of father's greatest disappointments. What he missed was not Indiana sorghum; what was lacking were the taste buds of his youth.

Присмак юності

переклад Беннета Мар'яна

У 1893 році мій батько думав, що покидає Індіану, проте він недооцінив силу місця свого народження. Він так і не зумів викоренити Індіану із себе.

Опинившись на Заході, йому не вистачало деяких речей, які він з теплою згадував про Індіану. Як ось кленовий сироп та патока з сорго.

Він також вшановував пам'ять Кентукської малокаліберної рушничі мого діда, яку той купив, щоб захистити свою ферму від уявної загрози вторгнення. Але я думаю, що смак кленового сиропу і сорго переважував понад усе.

Неподалік нашого нового дому росло безліч кленів, тому він вирішив продемонструвати старожилам якийсь із рецептів. Та вони сказали, що орегонський клен не виробляє сік, придатний для варки сиропу.

У нас був великий чавунний чайник. Пригадується мені, це була 40-літрова ємність.

У лютому і березні кленовий сік тік найдужче. Батько попідставляв відра і без особливих зусиль зібрав достатньо соку на пробу (для пробного разу).

Більшу частину тижня ми підтримували вогонь під чайником, щодня додаючи відра соку.

З плином часу, нас долав смуток за експеримент. Сік википав (виварювався), але те, що залишалось в чайнику, не було сиропом. В ньому просто не було цукру.

О, він був злегка солодкуватий, але на смак він був більше гіркуватим, ніж солодким.

Батько нарешті спустив ціну до кварти – скупа нагорода за його працю.

Він поступився орегонським старожилам.

Набагато більше часу у нього пішло на те, щоб викинути з голови тугу за сорго.

Він куштував продукти сорго, взяті з полиць бакалійника, але ті ніколи не смакували так, як треба.

У результаті батько прийняв рішення оселитися разом із сім'єю в окрузі Орандж. Ми дізналися про чоловіка – Паросток Сорго, як його називали – що жив неподалік тростинного поля і готував сорго. Ми купили у нього декілька кварт.

Думаю, що це було одним з найбільших батькових розчарувань. Те, за чим він сумував, не було Індіанським сорго; йому просто не вистачало присмаків його юності.

Смак Юності

переклад Ганзіна Валерія

У 1893 мій батько думав, що покидає Індіану, але він недооцінив силу штату, де народився. Він так ніколи і не зміг вирвати Індіану із свого серця.

Вже живучи на Заході (біля Салему, штат Орегон), він прагнув того, що приносило теплі спогади про Індіану. Як от кленовий сироп та соргова патока.

Він також шанував пам'ять про кентуккійську гвинтівку для полювання на білок, яку мій дідусь купив, щоб захищати ферму від уявної загрози вторгнення. Але я думаю, за смак кленового сиропу та商ової патоки він чіплявся впертіше.

Місця навколо його нової домівки рясніли кленами, отже, він вирішив продемонструвати старожилам свої вміння. Вони сказали, що орегонський клен не дає сік, з якого можна було б зварити сироп.

У нас був великий чавунний чайник. Я пам'ятаю, він був галонів на сорок.

У лютому та березні у кленах сильно біг сік. Батько виставив відра і без особливих зусиль назбирав його достатньо для першої спроби.

Більшу частину тижня ми тримали чайник на вогнищі, щодня додаючи відра соку.

По мірі того, як спливав час, доля експерименту ставала все похмурішою. Сік випарювався, але те, що залишалось у чайнику, не було сиропом. У ньому просто було недостатньо цукру.

Ні, він був солодкуватим на смак, але гіркоти у ньому було більше, ніж солодоців.

Батько нарешті наварив десь із кварту – скупа винагорода за важку працю.

Він поступився перед орегонськими старожилами.

Набагато довше він намагався викинути з голови думки про соргову патоку.

Він пробував ту, що продавалася в магазині, але смак ніколи не був таким, як треба.

Врешті-решт наша сім'я оселилася в Оранж Каунті. Ми дізналися про чоловіка, якого називали Сорговим Паростком, – він жив неподалік, мав поле цукрової тростини та виготовляв соргову патоку. Ми купили у нього кілька кварт.

Думаю, це було одним з найбільших батькових розчарувань. Насправді йому бракувало не сорго з Індіани, йому бракувало смакових рецепторів його юності.

Golden Opportunity

by Floyd McCracken

I have often thought an ideal state of existence would be life beside a mound of gold from which I might withdraw at any time to buy a pocket knife, an ice cream sundae, or a new car.

Relieved of the need to work, I then could spend my days free from a hoe handle, a wheelbarrow or a typewriter. I could do exactly what I wanted to do, and I assume it would be almost nothing.

My pile of gold, of course, would not be accessible to others. They would have to work for it.

So desirable was this picture of the ideal life that I often have wandered up and down canyons and mountain sides looking for float. It did not matter that the places where I looked were the most unlikely locations for gold mines, or that prospectors already had searched the ground. Maybe they overlooked an outcrop that would rival Cripple Creek's fabulous riches.

My searching and my dreaming were futile, I am sorry to say. Such gold as I have had in my hands consisted of a few coins earned by hard work. That is still the way most gold is gleaned from the earth today.

Recently I was surprised to discover that throughout much of my life I have lived very near the earth's greatest store of the yellow metal. And I could have it now if I had the ingenuity to gather it.

This gold is in the sea, just floating around. There are billions of dollars worth of it there.

I made this discovery while reading my granddaughter's 7th grade science book.

In one cubic mile of sea water there are 440 pounds of gold. I assume these are troy weight pounds of 14 ounces each. Each ounce of gold is worth \$35. Thus the gold in one cubic mile of sea water is worth \$215,600. I do not know how many cubic miles of this water there are, but it would yield enough gold to choke Ft. Knox, I am sure.

It well might be that gold is not the most valuable of the minerals and salts held captive in a cubic mile of sea water.

There are in that six-sided block of water 117 million tons of salt, the text explains. I cannot imagine what I would do with so much salt, but there would be a use for some of the 283,000 tons of bromine in a cubic mile of brine. Steel makers use that stuff. My mile (I think I should file a claim on it) also contains 192 tons of iodine, six million tons of magnesium, and 5,000 tons of aluminum.

Some of these chemicals and minerals are being extracted by such operations as those of San Diego's Western Salt Co. Even a little gold is collected, but the process is too slow for me. If I can just figure out some faster method... (Nov. 30, 1962)

Золота можливість

переклад Лисак Оксани

Я часто думав, що ідеальний стан буття – це життя поруч з насипом золота, з якого я можу взяти жменю грошей в будь-який час, щоб купити кишеньковий ніж, пломбір, або новий автомобіль.

Звільнившись від необхідності працювати, тоді я міг би вільно провести дні тримаючи сапку чи тачки в руках або сидячи за друкарською машинкою. Я міг би робити те, до чого лежить моя душа, і я припускаю, що це було б майже нічого.

Моя купа золота, звичайно, не буде доступна для інших. Вони повинні працювати, щоб отримати її.

Ця картина ідеального життя, була такою бажаною, що я часто вимальовував її в своїй уяві спускаючись в глибини каньйонів та підіймаючись на вершини гір у пошуках геологічних відкладів. Це не важливо, що місця, де я шукав золото були не типовими для золотих копалень, або вже досліджені шукачами. Можливо вони випустили з уваги оголення порід, що могли б скласти конкуренцію казковим багатствам Кріпл-Кріка.

Сумно про це розповідати, але всі мої пошуки та мрії виявилися марними. Те золото, що я тримав у своїх руках це лише декілька монет

зароблених важкою працею. Цей метод все ще залишається головним у видобутку більшості золота з землі (на землі) сьогодні. Нещодавно я з подивом виявив, що протягом більшої частини свого життя я жив біля найбільших земних покладів жовтих металів. І я міг би мати їх зараз, якщо б проявив винахідливість, щоб зібрати їх.

Це золото є в морі просто плаваючи повсюди. І там воно коштує мільярди доларів.

Я виявив це читаючи своїй онуці наукову книжку (підручник) для 7 класу.

В одній кубічній милі морської води є 440 фути золота. Я припускаю, що монетна вага фунтів містить 14 унцій кожна. Кожна унція золота коштує 35 доларів. Таким чином, золото в одній кубічній милі морської води коштує 215600 доларів . Я не знаю, скільки кубічних миль цієї води є, але я впевнений, цього золота буде достатньо, щоб придушити Форт Нокс.

Цілком ймовірно, що золото не є найбільш цінним серед мінералів і солей, що містяться у кубічній милі морської води.

У тексті було пояснення, що в шестигранному блоці води міститься 117 мільйонів тон солей. Я не уявляю, що я б зробив з такою великою кількістю солі, але призначення для 283000 тонн бромю, що знаходиться в кубічній милі знайшлося б. Виробники стали використовувати цей матеріал. Моя миля (я думаю, що мені слід заявити про це) також містить 192 тони йоду, 6 мільйонів тонн магнію і 5000 тон алюмінію.

Деякі з цих хімічних речовин і мінералів видобуті з такої операції як Сан Дієго Вестер Салт Компані Західна компанія з видобутку солі у Сан Дієго* Навіть маленькі шматки золота збираються, але процес є дуже повільним для мене. Як би тільки я міг знайти швидший спосіб.

* Переклад такої компанії в інтернеті перекладачка не знайшла.

Золота можливість

переклад Лукач Тетяни

Я часто думав, що ідеальним способом існування було б життя поруч з купою золота, з якої я міг би взяти в будь-який час, щоб купити кишеньковий ніж, морозиво або нову машину.

Звільнившись від необхідності працювати, я міг проводити дні, вільні від мотики, тачки або друкарської машинки. Я міг би робити саме те, що хотів, і я припускаю, що це було б майже нічого.

Моя купа золота, звичайно, не буде доступна іншим. Для цього їм доведеться попрацювати.

Така бажана була ця картина ідеального життя, що я часто бродив вгору і вниз по каньйонах і схилах гір в пошуках поплавця. Це не мало значення, що місця, де я шукав, були невідповідними для золотих рудників, або старателі вже обшукали землю. Може бути, вони втратили з уваги виступ, який міг би змагатися з казковими багатствами Криппл-крику.

На жаль, мої пошуки і мрії виявилися марними. Таке золото, яке було у мене в руках, складалося з декількох монет, зароблених важкою працею. Саме так сьогодні видобувається велика частина золота із землі.

Нещодавно, я з подивом дізнався, що більшу частину свого життя я прожив зовсім поруч з найбільшим земним сховищем жовтого металу. І я міг би отримати його зараз, якби у мене вистачило винахідливості зібрати його.

Це золото в морі, просто плаває навколо. Там це коштує мільярди доларів.

Я зробив це відкриття, читаючи наукову книгу моєї внучки яка вчиться у 7 класі.

На одну кубічну милю морської води припадає 440 фунтів золота. Я припускаю, що ці трої важать фунтів по 14 унцій кожен. Кожна унція золота коштує \$ 35. Таким чином, золото в одній кубічній милі морської води коштує \$215,600. Я не знаю, скільки кубічних миль цієї

води тут є, але вона дасть достатньо золота, щоб поступитися дорогою Ft. Кнох.

Цілком можливо, що золото – не найцінніший з мінералів і солей, що містяться в кубічній милі морської води.

У цьому шестигранному блоці води міститься 117 мільйонів тонн солі, пояснюється в тексті. Я не можу собі уявити, що я буду робити з такою кількістю солі, але було б корисно для деяких з 283,000 тонн броду в кубічній милі розсолу. Сталевари використовують цю речовину. Моя миля (я думаю, що слід подати позов) також містить 192 тонни йоду, шість мільйонів тонн магнію та 5000 тонн алюмінію.

Деякі з цих хімічних речовин і мінералів видобуваються такими способами, як операції компанії Western Salt Co в Сан-Дієго. Навіть трохи золота зібрано, але процес занадто повільний для мене. Якби я тільки міг придумати який-небудь більш швидкий метод... (листопад. 30, 1962)

Alcatraz

by Floyd McCracken

Let me say at the outset that I never have been on Alcatraz Island, but I missed it only about a mile. For a period of tortured days, perhaps two weeks, I lived in sight of the former prison rock and that was enough for me.

In May, 1918, I was deposited on Angel Island, which is situated north of Alcatraz. I had come from Northern Idaho where there still was a little of winter's snow, and I came dressed for Idaho's climate.

It was near evening when I arrived. With a few hundred other men who were destined to become soldiers, I had dinner. Then I was given two thin wool blankets and a folding canvas cot.

Blowing in through the Golden Gate, a bone-numbing wind brought moisture-laden air that soon rolled a cloud of fog over the bay. The fog came in each night, never permitting the temperature to become comfortable while I was there. Alcatraz must have received the same nightly "bath".

That night, protected by my woolen long-johns, I slept fitfully. Next morning my fellow sufferers and I were "processed" into the Army. As is the custom, we were deprived of our clothing, weighed, measured, and inspected for identifying scars.

All of my heavy Idaho underwear, my warm suit – every shred of clothing – was taken away. I was given thin cotton shorts and undershirts, a cotton shirt, khaki pants, shoes and a hat with a chin strap to keep it from blowing away.

By the second night on the island I was thoroughly fed up with Army life and was looking forward to my bunk. That was a mistake. Soon I found there was no warmth in Army blankets. I laid them on the cot so there were two layers under me and then I wrapped them across my body two layers thick. Still I shivered.

Finally I got up and found a stack of newspapers which I spread in a thin layer on the cot, then replaced the blankets. The paper kept some of the

wind from getting at me from the underside of the cot, but toward morning I gave up.

A guard walking his beat near me had managed to find fuel for a fire, and I became his fireman. After that I did exercises to keep warm.

I cannot recall exactly how many days I remained on Angel Island, but it seemed a very long time.

Often I looked across the chill waters of San Francisco Bay to the rocky island I now know was Alcatraz.

I can remember only one pleasant thing about Angel Island. There were geranium hedges along the paths, the first such plants I had seen.

Even that memory does not soften my appraisal of Angel Island, nor does it make me envious of those Indians who took possession of Alcatraz. Let them have it!

(Editor's note: This column was published in The Union of Dec. 9, 1969, following an attempt by American Indians to take over abandoned Alcatraz Prison).

Алькатрас

переклад Луців Наталії

Дозвольте мені на початку сказати, що я ніколи не бував на острові Алькатрас, але якось проїжджав повз нього за милю. В період днів мого катування, який тривав, можливо два тижні, я жив у колишній тюремній скелі і цього мені було достатньо.

У травні, тисяча дев'ятсот вісімнадцятого року, мене перевели до острову Ангел, який знаходиться на північній частині Алькатрасу. Я прибув туди з північного штату Ідаго, де сніг ще лежав на землі, тому до острова я прибув, одягнений під клімат Ідаго.

Я приїхав біля вечора. Я вечеряв з кількома сотнями інших чоловіків, яким судилося стати солдатами. Потім мені дали дві тоненькі вовняні ковдри та розкладачки.

Дувши крізь Голден Гейт, холодючий вітер приніс з собою волого-запилене повітря, яке згодом скрутилося у хмару туману над

затокою. Поки я був там, туман надходив кожної ночі, так і не дозволивши температурі стати оптимальною для проживання. Певно, Алькатрас кожної ночі занурювався у туманну ванну.

Тієї ночі я спав судорожно тільки у одних вовняних кальсонах. Наступного ранку, мене та моїх друзів-страждальників “провели” до Армії. За звичаєм, нас позбавили одягу, зважили, поміряли та перевірили чи немає у нас шрамів.

У мене все забрали – товсту білизну з Ідаго, мій теплий костюм і кожен клаптик одягу. Тоді мені дали бавовняні шорти та сорочки, бавовняну футболку, штани Хакі, взуття та капелюх, на якому був проколотий ремінь для захисту проти вітру.

Вже до другої ночі проживання на острові мені цілком остогиділо армійське життя і я чекав власної втечі.

Згодом я зрозумів, що армійські ковдри зовсім не гріють. Я поклав їх на свою розкладачку так що два шари ковдри були під моїм тілом і тоді я огорнув себе цими двома шарами тканини. Навіть тоді я тремтів від холоду.

Нарешті я підвівся та знайшов цілу стопку газет, які я розложив у тонкий шар прямо на розкладачці, а потім все накрив ковдрою. Папір захищав мене від вітру з нижньої частини розкладачки, але вже до ранку я здався.

Охоронець, який голосно крокував біля моєї камери, зумів знайти паливо для вогню, а я став його кочегаром. Після того, я робив фізичні вправи для підтримки тепла в тілі.

Не можу точно згадати скільки днів я провів на острові Ангел, але для мене це здавалося безкінечністю.

Я часто споглядав крізь холодні води затоки Сан-Франциско на скелястий острів, який, тепер я знаю, називався Алькатрасом.

Одну приємну річ на острові Ангел я все ж можу згадати. Там, вздовж стежки я побачив огорожі з герані, а такі рослини я бачив вперше.

Навіть ці спогади не пом’якшують мою оцінку острова Ангел і я зовсім не заздрю індіанцям, які оволоділи Алькатрасом.

Хай володіють ним!

Алькатрас

переклад Бекеш Анни-Марії

Передусім, дозвольте мені сказати, що я не бував на острові Алькатрас раніше, однак, я пропустив мимоволі лише мило цього острова. Протягом кількох важких днів чи, приблизно, двох тижнів, я жив на території колишньої скелі-в'язниці, і цього мені було достатньо.

У травні 1918 року мене висадили на острові Ангела, що розташований на півночі від Алькатрасу. Я прибув з Північного Айдахо, де все ще вирували сніг і мороз, тож і я був одягнений відповідно до клімату Айдахо.

Коли я приїхав, був майже вечір. Я повечеряв, разом з кількома сотнями інших чоловіків, яким судилося стати солдатами. Опісля мені передали дві тоненькі вовняні ковдри і складне брезентове ліжко.

Повз Золоті Ворота віяв пронизливий до кісток вітер, несучи за собою вологе повітря, яке незабаром огорнуло всю затоку хмарою туману. За час мого перебування там, туман з'являвся щоночі, не дозволяючи температурі бути комфортною. Алькатрас, мабуть, також відчував цей "удар" холоду.

В ту ніч, сховавшись за вовняними кальсонами, я спав неспокійно. Наступного ранку моїх товаришів по нещастю і мене "завербували" в армію. Як заведено, нас позбавили одягу, зважили, виміряли зріст і оглянули на предмет виявлення шрамів.

Вони забрали всю мою спідню білизну з Айдахо, мій теплий костюм – кожен клаптик одягу. Мені видали тонкі бавовняні шорти і майки, сорочку, штани кольору хакі, черевики і капелюх з ремінцем для підборіддя, щоб її не здуло вітром.

На другу ніч перебування на острові я вже був ситий по горло армійським життям і з нетерпінням чекав сонного часу. Проте не так сталося, як гадалося.

Незабаром я виявив, що в армійських ковдрах немає утеплення. Я поклав її на ліжку, так що піді мною було два прошарки ковдри, а потім обернув їх поперек мого тіла. Я все ще тремтів.

Нарешті я встав і знайшов стопку газет, які тонким шаром розстелив на ліжку, а потім накрив це місце ковдрою. Газета не давала протягу віяти на мене із нижньої сторони ліжка, проте до ранку я здався.

Охоронець, що ходив поруч зі мною, зумів знайти паливо для багаття, тож я став його кочегаром. Після цього я зробив певні справи, щоб зігрітися.

Не пам'ятаю точно, скільки днів я пробув на острові Ангела, але мені здавалося, що дуже довго.

Часто я дивився через холодні води затоки Сан-Франциско на скелястий острів, який, як я тепер знаю, був Алькатрасом.

Я можу згадати тільки одну приємну річ про острів Ангела. Вздовж доріжок росли живоплоти з герані – яких я ніколи раніше не бачив. Але навіть цей спогад не пом'якшує мого ставлення до острова Ангела і не змусить мене заздрити тим індіанцям, які захопили Алькатрас. Тож нехай вони його отримують!

(Примітка редактора: ця колонка була опублікована в "The Union" за 9 грудня 1969 року, після спроби індіанців захопити покинуту в'язницю "Алькатрас").

Bibliography

Part 1

- Flynn, Peter. Author and translator. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 4, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <http://www.ebooksz.net/2020/12/02/handbook-of-translation-studies-volume-123-and-4/>
- Laiho, Leena. Original and translation. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 4, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <http://www.ebooksz.net/2020/12/02/handbook-of-translation-studies-volume-123-and-4/>
- Angelelli, Claudia. Testing and assessment in Translation and Interpreting Studies. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 3, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <http://www.ebooksz.net/2020/12/02/handbook-of-translation-studies-volume-123-and-4/>
- Gouadec, Daniel. Quality in translation. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- Merkle, Denise. Censorship. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- van Wyke, Ben. Ethics and translation. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- Schäffner, Christina. Norms of translation. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- Koskinen, Kaisa & Paloposki, Outi. Retranslation. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John

- Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia.
<https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- Hansen, Gyde. Translation 'errors'. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 1, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <https://docplayer.net/6874233-Handbook-of-translation-studies.html>
- Toury, Gideon. Translation problem. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 2, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <http://www.ebooksz.net/2020/12/02/handbook-of-translation-studies-volume-123-and-4/>
- Colina, Sonia. Evaluation/Assessment. In Yves Gambier, Luc van Doorslaer, *Handbook of Translation Studies*, Volume 2, John Benjamins Publishing Company Amsterdam / Philadelphia. <http://www.ebooksz.net/2020/12/02/handbook-of-translation-studies-volume-123-and-4/>

Part 2

- Tartt, D. *The Goldfinch*. London: Abacus, 2014. 868 p.
- Тартт Д. Щиголь. Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2016. 816 с.
- Sharma, R. *The Monk Who Sold His Ferrari*. Halifax: HarperCollinsPublishers, 1996. 198 p.
- Шарма Р. Монах, який продав свій Феррарі. Пер. з англ. А. Копитов. Київ: Видавнича група КМ-БУКС. 2015. 224 с.
- Quiller-Couch, A. T. *The Silhouettes*. <http://www.online-literature.com/quiller-couch/delectable-duchy/14/>
- McCracken, F. *Southwest Corner Stories*. Published by Shasta Valley Press, 1993. 168 p.

Навчальне видання

БИСТРОВ Яків Володимирович
ПЕТРИНА Оксана Степанівна

TRANSLATION AS CREATION.
EDITING

Навчальний посібник

В авторській редакції

Головний редактор	<i>Василь Головчак</i>
Комп'ютерна верстка	<i>Віра Яремко</i>
Дизайн обкладинки	<i>Юрій Петрина</i>

Підписано до друку 29.11.2021. Формат 70x100/16.
Гарнітура "Palatino Linotype".
Ум. друк. арк. 19,7. Накл. 100 прим. Зам. №

Видавець

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
76025, м. Івано-Франківськ,
вул. С. Бандери, 1, тел.: 75-13-08,
e-mail: vdvcit@pnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2718 від 12.12.2006

ISBN 978-966-640-513-8